

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO PLANAS 2014 - 2020 METAMS

Užsakovas: UAB „MARIJAMPOLĖS APSKRITIES ATLIEKŲ TVARKYMO CENTRAS“

Rengėjas: UAB „EKO RIVI“

Rengimo pagrindas: 2013 m. birželio 14 d. sutartis Nr.2013/4-06/14-ER-MAATC

Turinys

I. JVADAS	4
II. EUROPOS SAJUNGOS IR LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINIS REGULIAVIMAS IR ATLIEKŲ TVARKYMO POLITIKA	5
1. ATLIEKŲ TVARKYMAS BENDRAME VISUOMENĖS PAŽANGOS IR APLINKOS IŠSAUGOJIMO KONTEKSTE	5
2. ES TEISINIS REGULIAVIMAS IR POLITIKA	5
3. LR TEISINIS REGULIAVIMAS IR POLITIKA	6
4. ATLIEKŲ TVARKYMO REGULIAVIMAS MARIJAMPOLĖS REGIONE IR ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE	7
III. BENDRA MARIJAMPOLĖS REGIONO IR ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS APŽVALGA	8
IV. ESAMOS ATLIEKŲ TVARKYMO BŪKLĖS APŽVALGA	13
1. ŠIUO METU VEIKIANTI ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMA IR ATLIEKŲ TVARKYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS	13
1.1 ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMA IR JĄ PAPILDANTYS ELEMENTAI	13
1.2. NUMATOMI VYKDYTI MRATS PLĖTROS PROJEKTAI	15
1.3. ATLIEKŲ TVARKYMO PASLAUGŲ TEIKIMAS	16
2. ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE TVARKOMŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ APŽVALGA	21
2.1. SUSIDARIUSIŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ KIEKIAI IR SUDĖTIS ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE	21
2.2. ATLIEKŲ, KURIOMS TAIKOMAS GAMINTOJO ATSAKOMYBĖS PRINCIPAS, TVARKYMAS IR BENDRADARBIAVIMAS SU KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMA	30
2.3. MARIJAMPOLĖS REGIONO ATLIEKŲ TURĖTOJŲ APKLAUSOS DUOMENŲ TYRIMAS	32
3. BENDRAS MARIJAMPOLĖS REGIONO IR ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO BŪKLĖS ĮVERTINIMAS	35
V. KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ SRAUTŲ SUSIDARYMO IR TVARKYMO ATEITYJE VERTINIMAS	38
VI. ATLIEKŲ TVARKYMO TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR UŽDUOTYS	40
VII. ŠAKIŲ RAJ. SAVIVALDYBĖS ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOS PLĖTRA	45
1. REALISTINIS SCENARIJUS - ŠAKIŲ SAVIVALDYBĖ	45
2. ŠAKIŲ RAJ. SAVIVALDYBĖS IR REGIONINĖS APIMTIES UŽDUOTYS BEI VEIKSMAI 2014- 2020 M. LAIKOTARPIUI	52
3. PLANO ĮGYVENDINIMO FINANSAVIMAS IR POVEIKIS ATLIEKŲ TVARKYMO PASLAUGOS KAINAI	58
3.1. MAATC IŠLAIDŲ SUMAŽINIMO GALIMYBĖS	58
3.2. MARIJAMPOLĖS REGIONO ATP ĮGYVENDINIMO FINANSAVIMAS	59
VIII. PLANO ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI IR KONTROLĖ	60

Sąvokos ir trumpinimai

APA-atliekų priėmimo aikštelės

ATPS - Atliekų Tvarkymo Planavimo Sistema, (angliškai Waste Management Planning System - WAMPS)

AŽ - antrinės žaliavos

BSA - biologiškai skaidžios atliekos

BVP – bendras vidaus produktas

BVP PPG - bendras vidaus produktas pagal paritetinę perkamąją galią

DS – didžiosios ir specifinės atliekos

FA - fiziniai asmenys

JA- juridiniai asmenys

HoReCa – maitinimo paslaugų sektorius: viešbučiai, restoranai ir kavinės, (angliškai hotel, restaurant, catering)

KA - komunalinės atliekos

KAK - kietasis atgautas kuras

MAATC - UAB "Marijampolės atliekų tvarkymo centras"

MRATS – Marijampolės regiono atliekų tvarkymo sistema

Organizacijos – gamintojų atsakomybės principą įgyvendinančios gamintojų ir importuotojų organizacijos

Stabilatas - yra į kompostą panaši stabilizuota organinė biomasė – biologinė atlieka, gauta iš mišrių komunalinių atliekų, jas apdorojant mechaniniu – biologiniu būdu.

VSATP – valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas. Šiame plane užduočių įvykdymo vertinimas daromas atsižvelgiant į valstybinį 2007-2013 m. planą, o naujų formavimas - atsižvelgiant į 2014-2020 m. projektą

ŽAKA-žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės

WAMPS - Atliekų Tvarkymo Planavimo Sistema, (angliškai Waste Management Planning System)

I. Įvadas

Šakių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planas - Marijampolės regiono atliekų tvarkymo plano sudedamoji dalis.

Pagrindinis savivaldybių atliekų tvarkymo planų tikslas – nustatyti komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimo priemonės, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius - ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje gyvenantiems asmenims.

Šakių rajono savivaldybės 2014 - 2020 m. atliekų tvarkymo planas atnaujins ir pakeis anksčiau galiojusį 2009 - 2018 metų planą, kuris buvo patvirtintas Šakių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. sausio mėn. 22 d. sprendimu Nr. T-14. Naujojo regiono ir savivaldybių planų laikotarpis sutaps su Valstybinio atliekų tvarkymo plano laikotarpiu.

Atliekų tvarkymo planas paruoštas vadovaujantis projektų ruošimo metu galiojančiais teisės aktais, bendrą atliekų tvarkymo politiką formuojančiomis strategijomis, ekonominio, socialinio vystymosi tendencijomis, tuo pačiu išsigilinant į konkrečius regiono ir savivaldybės poreikius ir galimybes.

Šakių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo planas – pagrindinis strateginio planavimo dokumentas, kuriuo remiantis Šakių rajono savivaldybės teritorijoje bus plėtojama ir įgyvendinama Marijampolės regioninė atliekų tvarkymo sistema.

II. Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisinis reguliavimas ir atliekų tvarkymo politika

1. Atliekų tvarkymas bendrame visuomenės pažangos ir aplinkos išsaugojimo kontekste

Šiandieniniame pasaulyje dideliais tempais auga vartojimas, kuris reikalauja vis didesnių gamtinių išteklių, susidaro milžiniškas atliekų kiekis, naudojamos pavojingos medžiagos - to pasekmė vis spartesnis žemės ekosistemos griovimas. Todėl atsakingai mąstančios valstybės turi imtis žingsnių, kurie iš esmės pakeistų iki šiol buvusias nuostatas ir tendencijas. Pasaulyje ir Lietuvoje vis didesnis dėmesys skiriamas aplinkosaugai, kuri tampa viena pagrindinių strateginio planavimo sričių. Valstybės turi imtis priemonių, kurios skatintų žmonių *sąmoningumą ir atsakomybę* už padarytą negrįžtamą žalą aplinkai, ir už tai, ką dar galima ištaisyti ateityje. Saugus aplinkai - mažiausiai išteklių reikalaujantis ir minimaliai atliekų generuojantis produktas per visą gyvavimo ciklą - nuo pat sukūrimo idėjos iki atsikratymo jam virtus atliekomis- pagrindinis uždavinys ateičiai.

2. ES teisinis reguliavimas ir politika

Per paskutinius dešimtmečius atliekų tvarkymui ES aplinkosaugos politikoje buvo skiriamas ypatingas dėmesys, įdėta nemažai pastangų, skirta resursų tobulinimui, sugriežtintas teisinis reguliavimas. ***Ilgalaikis ES tikslas yra tapti atliekas perdirbančia visuomene, siekiančia vengti atliekų susidarymo ir naudojančia atliekas kaip išteklius.*** Pagrindinėje, Bendrojoje atliekų direktyvoje teigiama - ***pirmasis visų atliekų politikos krypčių tikslas turėtų būti siekis sumažinti neigiamą atliekų susidarymo ir tvarkymo įtaką žmonių sveikatai ir aplinkai.*** Atliekų politika taip pat turėtų būti siekiama sumažinti išteklių naudojimą ir skatinti praktinį atliekų hierarchijos taikymą.

Siekiant sukurti Europos atliekas perdirbančią visuomenę, kurioje labai efektyviai naudojami išteklių, turėtų būti nustatyti pakartotinio atliekų naudojimo ir perdirbimo pasirošimo tikslai.

Viena pagrindinių strategijų- 2005 metais priimta Teminė atliekų prevencijos ir perdirbimo strategija, kurioje nustatyti pagrindiniai uždaviniai. Nors ir padaryta pažanga - supaprastinta teisinė bazė (sujungta ir panaikinta keletas direktyvų), įvesta "gyvavimo ciklo" nuostata (angl. life-cycle), patobulinta ekologinio projektavimo direktyva ir kitos susiję direktyvos, pagerinta žinių bazė, tačiau, kaip minima įvairiose vertinimo ataskaitose, atliekų kiekis daugumoje ES narių padidėja arba geriausiai atveju stabilizuojasi. Blogai įgyvendinami veikiantys įstatymai- todėl nepasiekti tikslai, dideli skirtumai tarp ES šalių - vis dar yra probleminiai ir spęstini dalykai.

Pagrindinės ES su atliekų tvarkymu susijusios programos ir strategijos:

- "Europa 2020" strategija
- Darnaus vystymosi strategija
- 6-oji aplinkos apsaugos programa
- Tausaus gamtinių išteklių naudojimo teminė strategija
- Teminė atliekų prevencijos ir perdirbimo strategija
- Integruota produktų politika
- Tvarios gamybos strategija
- Jungtinė Baltijos jūros regiono komunalinių atliekų tvarkymo strategija
- Efektyvaus išteklių naudojimo Europos Planas

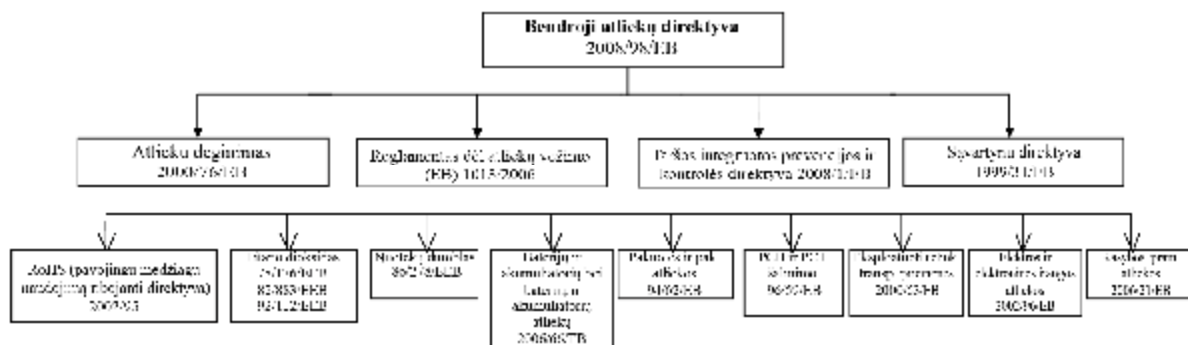
6-oji aplinkos apsaugos programos (2002–2012 m.), kuri savo ruožtu suformavo temines aplinkos apsaugos strategijas, pagrindiniai punktai buvo: klimato kaita, unikalių gamtos išteklių ir biologinės įvairovės apsauga, aplinka ir sveikata, subalansuotas gamtos išteklių valdymas.

Pagrindinės direktyvos, reglamentuojančios atliekų tvarkymą:

- § 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir

- § panaikinanti kai kurias direktyvas
- § 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų
- § 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų
- § 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų su pakeitimais, padarytais 2009 m. kovo 11 d. , 2008 m. spalio 22 d. , 2013 m vasario 7 d.
- § 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių su pakeitimais, padarytais 2010 m. vasario 23 d.
- § 2002 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2150/2002 dėl atliekų su pakeitimais, padarytais 2010 m. rugsėjo 27 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 849/
- § 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo su pakeitimais, padarytais 2010 m. gegužės 12 d. Komisijos sprendimu 413/2010
- § 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų ir direktyvos 91/157/EEB panaikinimo su pakeitimais, padarytais 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/103/EB
- § 2000 m. gruodžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2000/76/EB dėl atliekų deginimo
- § 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės)
- § 2000 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendimas keičiantis Sprendimą 94/3/EB, nustatantį atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų 1 straipsnio a dalį, ir Tarybos sprendimą 94/904/EB, nustatantį pavojingų atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 91/689/EEB dėl pavojingų medžiagų 1 straipsnio 4 dalį.

1 pav. Galiojanti Europos Sąjungos atliekų tvarkymo teisinės bazės struktūra

3. LR teisinis reguliavimas ir politika

Lietuvoje galiojantys pagrindiniai dokumentai, kuriais įgyvendinamos ES nuostatos ir kurie formuoja atliekų tvarkymo politiką, tikslus ir nustato uždavinius. Jų pagrindu ruošiami atliekų tvarkymo planai:

- Nacionalinė darnaus vystymosi strategija (Žin., 2009, Nr. 121-5215)
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029)
- Lietuvos Respublikos Aplinkos apsaugos įstatymas (Žin., 1992, Nr. 5–75).
- Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas (LR Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimas Nr. 519)
- Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija (Žin., 2012, Nr. 80-4149)
- Atliekų tvarkymo įstatymas (1998 m. birželio 16 d. Nr. VIII-787)
- Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymas (1999 m gegužės 13 Nr.VIII-1183)
- Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas (2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimas Nr. 967 (Žin., 2004, Nr. 130-4650; 2011, Nr. 50-2431);
- Atliekų tvarkymo taisyklės (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. Nr. 217 (2011 m. gegužės 3 d. redakcija) (Žin., 1999, Nr. [63-2065](#); 2011, Nr.57-2721);

- Reikalavimai regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. D1-1004 „Dėl reikalavimų regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams patvirtinimo,“ (Žin., 2010, Nr. 149-7654);
- Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose bei vertinimo subjektų ir Europos Sąjungos valstybių narių informavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D1-455 (Žin., 2004, Nr. 136-4970; 2010, Nr.53-2625).

Pagrindinis atliekų tvarkymo veikos planavimo ir organizavimo dokumentas - Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas. Jame apibrėžiamos esminė - atliekų hierarchijos nuostata ir tvarkymo principai. Atliekų hierarchija:

- prevencija;
- paruošimas pakartotiniam naudojimui;
- perdirbimas;
- kitoks naudojimas;
- šalinimas.

Pagrindiniai atliekų tvarkymo principai:

- ū savarankiškumo ir artumo,
- ū atsargumo ir tvarumo,
- ū techninio galimumo ir ekonominio gyvybingumo,
- ū savarankiškumo,
- ū visuotinio principai
- ū „teršėjas moka“.

Kaip rekomenduojama Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane, siekiant atliekų tvarkymo sistemos efektyvumo ir ekonominės naudos vartotojams, komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą ir toliau vykdyti regioniniu principu. Kuriamų komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros objektų pajėgumai turi užtikrinti ne mažiau kaip atitinkamame komunalinių atliekų tvarkymo regione ar regionų grupėje susidarančių atliekų tvarkymą, efektyvų atliekų tvarkymo sistemos funkcionavimą, kokybiškų ir prieinamų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimą visiems regiono komunalinių atliekų turėtojams.¹

Savivaldybių atliekų tvarkymo planuose turi būti nustatytos priemonės, užtikrinančios valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane bei regioniniuose atliekų tvarkymo planuose nustatytų užduočių įgyvendinimą.²

4. Atliekų tvarkymo reguliavimas Marijampolės regione ir Šakių rajono savivaldybėje

Šakių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistema veikia kaip Marijampolės regiono atliekų tvarkymo sistemos dalis. Regioniniu principu veikianti atliekų tvarkymo sistema sukurta 2010 m. , kurios funkcijas vykdo UAB "Marijampolės atliekų tvarkymo centras". MAATC steigėjai ir akcininkai: Marijampolės savivaldybė, Vilkaviškio rajono savivaldybė, Šakių rajono savivaldybė, Kalvarijos savivaldybė, Kazlų Rūdos savivaldybė. Šakių rajono savivaldybės ATP - sudedamoji regiono ATP dalis, organizuojantis atliekų tvarkymo veiklą ir nustatantis užduotis savivaldybei.

Esminiai įmonės veiklos sprendimai, sprendimai dėl tarifų, rinkliavos, lengvatų už atliekų tvarkymą, tvirtinami regiono plėtros tarybos ir savivaldybių tarybų.

Savivaldybė turi patvirtintas atliekų tvarkymo taisykles ir konteinerių naudojimo Marijampolės regione tvarką.

¹ Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas (LR Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimas Nr. 519), 90² punktas

² Atliekų tvarkymo įstatymas (1998 m. birželio 16 d. Nr. VIII-787), 28 straipsnis, 1 punktas

III. Bendra Marijampolės regiono ir Šakių rajono savivaldybės apžvalga

Administracinis suskirstymas, demografinė statistika³

Šakių rajono savivaldybė pagal plotą yra didžiausia iš penkių Marijampolės apskrities savivaldybių, išsikūrusi pietvakarių Lietuvoje, prie sienos su Kaliningrado sritimi. Lietuvoje ji ribojasi su kitomis regiono savivaldybėmis - Vilkaviškio, Kazlų Rūdos ir kitų regionų savivaldybėmis - Kauno ir Jurbarko rajonų. Visa teritorija yra Užnemunės žemumoje.

2 pav. Šakių rajono savivaldybės teritorija

Savivaldybės centras – Šakių miestas. Savivaldybėje yra 541 gyvenamosios vietovės, kiti du miestai- Gelgaudiškis ir Kudirkos Naumiestis, 8 miesteliai- Barzdai, Griškabūdis, Kriūkai, Lekėčiai, Lukšiai, Sintautai, Žemoji Panemunė ir Žvirgždaičiai ir kaimai. Savivaldybės plotas - 1453 km² (2,23 % Lietuvos ploto ir 32,56% regiono ploto). Tai- didžiausia regiono savivaldybė pagal užimamą plotą. Išsamesnė informacija pateikta žemiau esančioje lentelėje. Savivaldybė suskirstyta į 14 seniūnijų, jos pateikiamos žemiau esančioje lentelėje.

Šakių rajono savivaldybės seniūnijos⁴

Seniūnija	Seniūnijos centras	Gyvenamųjų vietovių skaičius
Šakių	Šakiai	92
Sudargo	Sudargas	23
Griškabūdžio	Griškabūdis	51
Žvirgždaičių	Žvirgždaičiai	21
Kriūkų	Kriūkai	64
Barzdų	Barzdai	27
Slavikų	Slavikai	13
Kudirkos Naumiesčio	Kudirkos Naumiestis	36
Plokščių	Plokščiai	34
Sintautų	Sintautai	40
Gelgaudiškio	Gelgaudiškis	19
Kidulių	Kiduliai	41
Lekėčių	Lekėčiai	18
Lukšių	Lukšiai	62

³ Lietuvos statistikos departamentas, <http://osp.stat.gov.lt/home>

⁴ <http://www.saki.a.lt/>

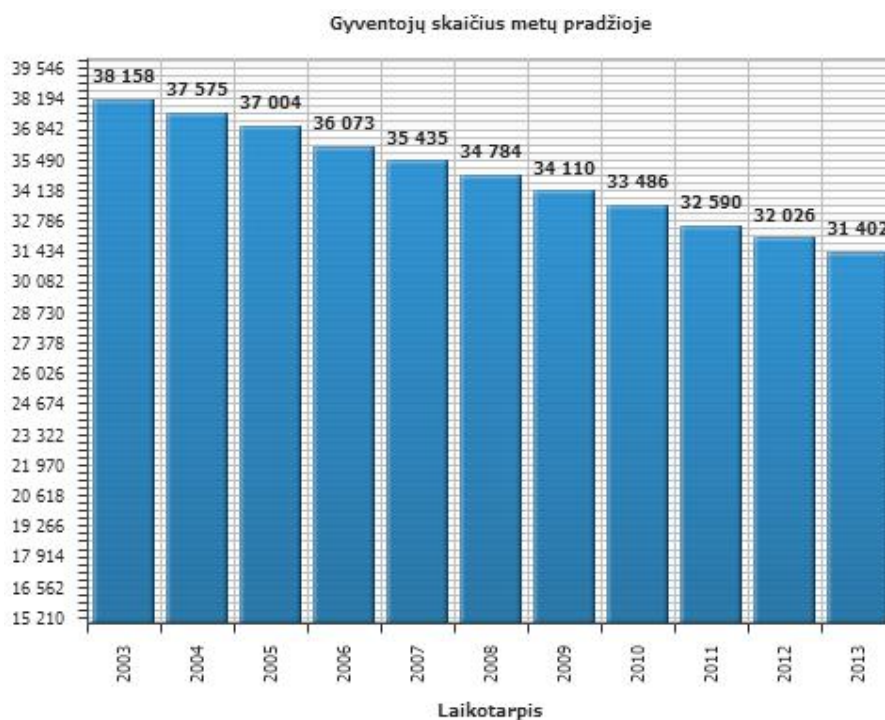
Seniūnija	Seniūnijos centras	Gyvenamųjų vietovių skaičius
Iš viso		541

Savivaldybė turi didelius derlingos žemės plotus ir daugelyje vietovių išlikusį natūralų gamtovaizdį. Žemės ūkio naudmenos savivaldybėje sudaro 68 % viso ploto, 21 proc. – miškai, 2 proc. – vandenys, 2 proc. – keliai, o likusieji 7 proc. – miestai ir gyvenvietės bei kitos paskirties plotai.⁵ Pagal teritorijos technogenizaciją (užstatytą teritoriją ir su jomis susijusių naudmenų), savivaldybės teritorijų tipai labai įvairūs - pietinėje dalyje vyrauja kaimų agrarinis tipas, Šakių miestu ir Griškabūdžiu- jau intensyvesnis- vidutiniškos urbanizacijos tipas, Šiaurės rytuose- daugumoje vienkiemiai natūraliuose plotuose, o šiaurinėje savivaldybės dalyje- besikaitaliojantis- vienkiemių, kaimų agrarinis ir vidutiniškos urbanizacijos tipas.

Ties šiaurine savivaldybės riba teka Nemunas, ties vakarine – Šešupė, teritorijoje teka jos intakai Nova, Siesartis, Jotija). Savivaldybėje yra 18 ežerų, 11 tvenkinių.

2013 m. pradžioje savivaldybėje gyveno 31402 gyventojai (1,06 % Lietuvos gyventojų ir 20,07 % regiono gyventojų), tankis 21,61 gyv. / km², tai - rečiausiai apgyvendinta savivaldybė regione. Kaip ir visoje Lietuvoje ir apskrityje, Šakių rajono savivaldybėje gyventojų mažėja. Lyginant su 2003 m., t.y. per 10 metų, jų sumažėjo 17,71 % (6756 žmonėmis), o kasmet - vidutiniškai po 1,78 %. Tai gana ženklus sumažėjimas - didžiausias Marijampolės apskrityje (vidutinis - 15,87). Vidaus ir tarptautinės migracijos balansas 2012 m. savivaldybėje buvo neigiamas - 391 gyventojų daugiau išvyko, nei atvyko. 2003-2012 m. iš savivaldybės išvyko 4 323 gyventojai. Daugiausia gyventojų, kaip ir kitose savivaldybėse, išvyko 2010 metais - 648 žmonės.

3 pav. Šakių rajono savivaldybės gyventojų skaičius 2003- 2013 m.*⁶

*metų pradžios duomenys

2- je lentelėje pateikiami duomenys apie gyventojų pasiskirstymą savivaldybėse pagal miesto ir kaimo vietas. Vidutiniškai regione 50 % gyventojų gyvena mieste ir 50 % kaime, tačiau šis pasiskirstymas kai kuriose savivaldybėse gana stipriai skiriasi. Šakių raj. savivaldybė išsiskiria dideliu kaimo gyventojų procentu, kuris sudaro 70,62 %, mieste gyvenančių - 29,38 %. Šakių raj. savivaldybėje kaimo gyventojų procentas didžiausias visame regione.

2 lentelė. Gyventojų pasiskirstymas savivaldybėse pagal miesto ir kaimo vietas 2012 m.⁷

⁵ <http://www.sakiai.lt/index.php?2787032526>

⁶ <http://www.osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?id=1353&status=A>

Savivaldybė	Namų ūkiai	Gyventojų skaičius	Bendras gyventojų skaičius			
			Kaime	Mieste	Gyvenančių kaime dalis nuo bendro gyventojų skaičiaus, %	Gyvenančių mieste dalis nuo bendro gyventojų skaičiaus, %
Kalvarijos sav.	4587	12056	7599	4457	63.03	36.97
Kazlų Rūdos sav.	5423	13235	6600	6635	49.87	50.13
Marijampolės sav.	24078	61366	20315	41051	33.10	66.90
Šakių raj.sav.	12672	32488	22944	9544	70.62	29.38
Vilkaviškio raj.sav.	16545	42504	24231	18273	57.01	42.99
Regione iš viso	63305	161649	81689	79960	50.53	49.47

Daugiausia gyventojai pasiskirstę gyvenvietėse iki 100 žmonių - 22 %. Vietovėse virš 3000 žmonių gyveno tik 17%. Didžioji dauguma gyventojų pasiskirstę vietovėse, kuriose gyvena iki 500 gyventojų -53 % (3 lentelė).

3 lentelė. Regiono savivaldybių gyventojų skaičius pagal gyvenviečių dydį 2012 m.⁸

	Kalvarijos sav.	Kazlų Rūdos sav.	Marijampolės sav.	Šakių raj. sav.	Vilkaviškio raj. sav.	Iš viso:
Gyventojų skaičius gyvenvietėse, kuriose gyveno virš 3000 gyventojų	4457	6635	38583	5864	18123	73662
Gyventojų skaičius gyvenvietėse, kuriose gyveno nuo 2000 iki 3000 gyventojų	0	0	0	0	2451	2451
Gyventojų skaičius gyvenvietėse, kuriose gyveno nuo 1000 iki 2000 gyventojų	0	0	3302	6248	1123	10673
Gyventojų skaičius gyvenvietėse, kuriose gyveno nuo 500 iki 1000 gyventojų	855	600	6891	4042	2677	15065
Gyventojų skaičius gyvenvietėse, kuriose gyveno nuo 300 iki 500 gyventojų	787	1980	2805	4846	9934	20352
Gyventojų skaičius gyvenvietėse, kuriose gyveno nuo 100 iki 300 gyventojų	3447	1509	4782	6036	7204	22978
Gyventojų skaičius gyvenvietėse, kuriose gyveno iki 100 gyventojų	2510	2511	4174	7410	5093	21698
Iš viso:	12056	13235	60537	34446	46605	166879

Žemiau pateikiama kita svarbi informacija, susijusi su gyventojų pasiskirstymu pagal gyvenamojo objekto tipą 2012 m. Kadangi Šakių raj. savivaldybė pasižymi dideliu kaimo gyventojų skaičiumi, atitinkamai 1-2 namų skaičius yra didelis – 68,90 %, 3 ir daugiau butų gyvenamųjų objektų- tik 30,67 %, gyvenamųjų patalpų - 0,19 %. Mažiau kaip 50 % 1-2 butų namų yra tik Šakių seniūnijoje, Kudirkos Naumiesčio ir Gelgaudiškio seniūnijose – apie 57 %, o likusiose - daugumoje virš 80 %.

⁷ MAATC pateikti duomenys

⁸ MAATC pateikti duomenys

4 lentelė. Gyvenamųjų objektų skaičius seniūnijose pagal tipą 2012 m.⁹

Gyvenamojo objekto tipas/ Seniūnija	1-2 butų pastatai	3 ir daugiau butų pastatai	Įvairių socialinių grupių gyvenamieji pastatai	Gyvenamosios patalpos	Iš viso:
Barzdų sen.	316	54	0	3	373
Gelgaudiškio sen.	725	538	2	3	1268
Griškabūdžio sen.	831	130	0	1	962
Kidulių sen.	738	153	1	4	896
Kriūkų sen.	743	82	5	0	830
Kudirkos Naumiesčio sen.	726	536	2	2	1266
Lekėčių sen.	516	183	14	1	714
Lukšių sen.	778	135	1	2	916
Plokščių sen.	315	44	0	0	359
Sodo bendrijos	3	0	0	0	3
Sintautų sen.	614	40	1	0	655
Slavikų sen.	224	30	0	0	254
Sudargo sen.	344	19	0	2	365
Šakių sen.	1950	2070	5	7	4032
Žvirgždaičių sen.	232	17	0	0	249
Šakių rajono savivaldybėje iš viso	9055	4031	31	25	13142

Socialiniai - ekonominiai rodikliai¹⁰

2013 m. pradžioje Šakių rajono savivaldybėje buvo 18598 darbingo amžiaus žmonės, per 2011- 2013 m. laikotarpį jų sumažėjo 2,53 %. Daugiausia darbingų žmonių regione yra Marijampolės savivaldybėje - 62,93 %.

5 lentelė. Darbingo amžiaus žmonių skaičius Marijampolės regiono savivaldybėse¹¹

Darbingo amžiaus žmonės*	2011	2012	2013	Darbingų žmonių dalis, %	pokytis 2011-2013, %
Kalvarijos sav.	7147	7081	7017	59.58%	-1.82%
Kazlų Rūdos sav.	7970	7778	7590	59.59%	-4.77%
Marijampolės sav.	38711	38004	37430	62.93%	-3.31%
Šakių r. sav.	19080	18817	18598	59.23%	-2.53%
Vilkaviškio r. sav.	25330	24692	24386	59.40%	-3.73%
Iš viso Marijampolės apskrityje	98238	96372	95021	60.73%	-3.27%

*nuo 16 metų iki nustatyto senatvės pensijos amžiaus

2013 m. liepos 1 d. savivaldybėje buvo registruota iki 13 % bedarbių¹² (palyginimui- Marijampolės apskrityje - 11,7 %, o Lietuvos nedarbo lygis 2013 m. pirmąjį ketvirtį siekė 13,1 %). Šakių rajono savivaldybės, o taip pat ir Vilkaviškio raj. šis rodiklis geresnis nei Kazlų Rūdos bei Kalvarijos savivaldybių. Užimtumo lygis regione 2012 m - 56,2 % (Lietuvos bendras užimtumo lygis 2012 m. - 62,2 %).

⁹ MAATC pateikti duomenys

¹⁰ Lietuvos statistikos departamentas, <http://osp.stat.gov.lt/home>

¹¹ Lietuvos statistikos departamentas

¹² Marijampolės teritorinė darbo birža <https://www.ltb.lt/tcb/MarijampolėsPuslapis/default.aspx>

Vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis apskrityje 2013 m. 4 - tą ketvirtį buvo 1706,3 Lt, Lietuvoje - 1730,4 Lt. Lyginant su 2008 m. neto darbo užmokestis padidėjo 56,9 Lt, o tai sudaro 4,25 % (apskritis augimo vidurkis - 8,56%). Tačiau vidutinės disponuojamos pajamos regione per paskutinius metus mažėjo ir 2010 m. sudarė 1938 Lt per mėnesį (lentelė žemiau).

6 lentelė. Vidutinės disponuojamosios pajamos Marijampolės apskrityje 2007-2010 m.¹³

Marijampolės apskritis	2007	2008	2009	2010
Vidutinės disponuojamosios pajamos vienam namų ūkiui per mėnesį, Lt	2129.4	2042.6	2082	1938
Vidutinės disponuojamosios pajamos vienam namų ūkio nariui per mėnesį, Lt	762.4	833.3	835.5	750.8

Vienam Šakių rajono savivaldybės gyventojui 2011 m. teko 3 323 Lt materialinių investicijų - o tai mažiau už regiono vidurkį (3 705 Lt). Lietuvoje vienam gyventojui vidutiniškai tenka 5 110 Lt investicijų. Bendra materialinių investicijų suma savivaldybėje – 107 353 Lt.

2012 m. pradžioje Šakių rajono savivaldybėje veikė 483 ūkio subjektai. Nuo 2009 m. buvo įregistruoti 42 ūkio subjektai (padidėjimas - 5%), tačiau veikiančių ūkio subjektų nepakito (2009 m. tai pat veikė 483 subjektai).

Kadangi savivaldybės teritorijoje yra dideli derlingos žemės plotai (priemolio ir velėniniai jauriniai dirvožemiai, labiausiai išvystytas yra žemės ūkis- tai pagrindinė gyventojų verslo sritis. Vyrauja augalininkystės produktų, ypač grūdų, gamyba. Rajone taip pat intensyviai plėtojama gyvulininkystė, miško ruošą, pirminis medienos apdorojimas, baldų gamyba, remontas ir medienos dirbinių gamyba, gelžbetoninių gaminių gamyba, prekyba maisto produktais ir ne maisto prekėmis, išplėtos agroserviso paslaugos.¹⁴ Siekiant gerinti gyventojų užimtumą, skatinama paslaugų kaimo gyventojams ir amatų plėtra.

Ūkio subjektų pasiskirstymas Šakių rajono savivaldybėje pagal veiklas pateikiamas žemiau esančioje lentelėje.

7 lentelė. Šakių rajono savivaldybėje esančių ūkio subjektų pasiskirstymas pagal veiklas 2012 m.¹⁵

Žemės ūkis, medžioklė, miškininkystė ir žuvininkystė	Apdirbamoji gamyba	Elektros, dujų ir vandens tiekimas	Statyba	Didmeninė ir mažmeninė prekyba ir t.t.	Viešbučiai ir restoranai (kirpyklos, salonai)	Transportas ir sandėliavimas (degalinės, servisas)	Paštas ir nuotoliniai ryšiai	Finansinis tarpininkavimas	Nekilnojamasis turtas, nuoma ir kita verslo veikla	Viešasis valdymas	Švietimas ir kultūra (religija)	Sveikatos priežiūra ir panaši socialinė veikla	Iš viso:
111	15	8	18	95	43	24	11	11	9	47	58	53	503

Bendrasis vidaus produktas Marijampolės apskrityje sudarė 3,5 mlrd. Lt., bendrasis vidaus produktas vienam gyventojui - 21,9 tūkst. Lt. Marijampolės apskrities BVP sudarė 3,3 procento šalies BVP.

2013 m. regione numatomos teigiamos ekonomikos tendencijos, dauguma verslo atstovų tikisi veiklos augimo arba bent jau nemažėjimo¹⁶. Marijampolės teritorinės darbo biržos prognozėmis pramonės sektoriuje 67 % gamintojų numato investicijas gamybos vystymui, 36 % - paslaugų sektoriuje, 40 % - statybų sektoriuje, žemės ūkyje - 57 %.

¹³ Lietuvos statistikos departamentas

¹⁴ Šakių krašto integruota vietos plėtros strategija „Gyvensenos kokybės gerinimas Šakių rajono kaimo vietovėse“, 2008

¹⁵ MAATC pateikti duomenys

¹⁶ Marijampolės teritorinė darbo birža <https://www.lfb.lt/tcb/MarijampolėsPuslapiā/default.aspx>

IV. Esamos atliekų tvarkymo būklės apžvalga

1. Šiuo metu veikianti atliekų tvarkymo sistema ir atliekų tvarkymo paslaugų teikimas

1.1 Atliekų tvarkymo sistema ir ją papildantys elementai

Marijampolės regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistema, kuriai priklauso ir Šakių rajono savivaldybė, veikia pagal Marijampolės regiono plėtros tarybos patvirtintą regiono atliekų tvarkymo modelį (1 priedas), kurio veikla numatyta iki 2014 m. Sistema apima mišrių komunalinių atliekų surinkimą naudojant individualius ir bendro naudojimo konteinerius bei atliekų sutvarkymą regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne, specifinių atliekų (tame tarpe antrinių žaliavų) surinkimą ir jų perdavimą atliekų tvarkytojams, didžiųjų atliekų, buities pavojingų atliekų, elektros ir elektronikos atliekų priėmimą didžiųjų atliekų priėmimo aikštelėse, taip pat didžiųjų atliekų, buityje susidarantių pavojingų atliekų, elektros ir elektronikos įrangos atliekų bei antrinių žaliavų surinkimą periodinio, viešai skelbiamo apvažiavimo būdu, sudarant galimybę visiems ir nutolusiems nuo aikštelių gyventojams naudotis atliekų tvarkymo sistema.

Sistema veikia regioniniu principu - apima visas regiono savivaldybes ir jose užtikrina komunalinių atliekų tvarkymo funkcijas. Komunalinės atliekos - tai buityje susidaranti ir į jas savo pobūdžiu ar sudėtimi ir kiekiu panašios atliekos, susidaranti įmonėse, įstaigose ir organizacijose.

Modelyje susieti sistemos dalyviai su atliekų srautais bei dalyviais, papildančiais sistemą ir atliekų srautai už sistemos ribų, kaip pavaizduota 1 priede. Žemiau pateikiamos pagrindinės su atliekų tvarkymu savivaldybėje susijusios funkcijos ir jas vykdančios ūkio subjektai.

8 lentelė. Atliekų tvarkymo sistemos dalyviai ir dalyviai, papildantys sistemą

Atliekų tvarkymo sistemos dalyviai	
Funkcija	Vykdytojas, veikimo pagrindas
Mišrių komunalinių atliekų surinkimas	UAB „Ekonovus“, priklausanti ūkinės veiklos grupei (vykdančiasis partneris, atstovaujantis grupę - UAB „Marijampolės švara“). Paslaugų sutartis Nr. 2010/4-35 pasirašyta 2010 liepos 30 d. Paslaugos teikiamos nuo 2010 m. rugsėjo 1 d. iki 2015 m. spalio 1 d.
Antrinių žaliavų ir kitų specifinių atliekų surinkimas	UAB „Ekonovus“
Didžiųjų ir specifinių atliekų priėmimo aikštelių eksploatavimas	UAB „Ekonovus“
Nepavojingų atliekų sąvartyno eksploatavimas	UAB „Ekoaplinka“. Marijampolės regioninio sąvartyno ir jo teritorijoje esančių atliekų priėmimo aikštelių eksploatavimo sutartis Nr. 2009/4-38 pasirašyta 2009 metų gruodžio 22 d. Paslaugos teikiamos nuo 2010 m. vasario 1 d. iki 2015 m. vasario 1 d.
Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės eksploatavimas	MAATC
Dalyviai, papildantys sistemą	
Pavojingų ir kitų specifinių atliekų surinkimas	UAB „Žalvaris“, 2012 m. sausio mėn. 4 d., sutartis Nr. MAR 12/01/04/1/2012/4-1
Komunalinių atliekų sraute susidarantių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemos kūrimas	Viešoji įstaiga „Žalioji taškas“, gamintojų ir (ar) importuotojų organizacija, 2013 m. kovo 29 d. sutartis Nr. 2013/4-14.
Komunalinių atliekų sraute	Viešoji įstaiga „Pakuočių tvarkymo organizacija“, gamintojų ir (ar)

susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemos kūrimas	importuotojų organizacija, sutartis Nr. 2013/4-18, 2013 m. balandžio 16 d
EEĮ surinkimas	EEPA - gamintojų ir (ar) importuotojų organizacija. Surenka EEĮ atliekas, yra nurodytos konteinerių vietos Marijampolės apskr. savivaldybėse, sutarčių nėra sudaryta, veikia kaip savavališki surinkėjai.
EEĮ surinkimas	EMP, atliekų tvarkytojas. Surenka EEĮ atliekas, yra nuodotos konteinerių vietos Šakių raj. savivaldybėje, sutarčių nėra sudaryta, veikia kaip savarankiški surinkėjai.
Energiją taupančių lempučių surinkimas	VŠĮ "Ekošviesa"- gamintojų sukurta organizacija. Sutarčių nėra sudaryta, veikia kaip savarankiški surinkėjai.
Sutarčių projektai	
EEĮ surinkimas	VŠĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“, paruoštas dvišalės sutarties su MAATC projektas (surinkimo operatoriai- UAB „Atliekų tvarkymo centras“, UAB „EMP Recycling“)
EEĮ, baterijų ir akumuliatorių surinkimas	Asociacija EEPA, paruoštas dvišalės sutarties su MAATC projektas

2 priede pateikiama Šakių rajono savivaldybės ir regiono atliekų tvarkymo infrastruktūra. Nuo 2009 metų kovo mėn. visoje Marijampolės apskrityje susidariusios komunalinės atliekos, kurių negalima perdirbti arba kitaip panaudoti šalinamos naujame, ES reikalavimus atitinkančiame regioniniame sąvartyne. Sąvartyno metinis pajėgumas- 38 000 tonų. Šiuo metu pildomos 1 ir 2 celės, ir jau pradėta sąvartyno 3-os bei 4-os celių statyba. Taip pat, vykdant 3 ir 4 celių statybą, ruošiamasi įrengti statybinių atliekų turinčio asbesto utilizavimo vietą. Jame pastatyta biodujų kogeneracinė elektros jėgainė, kurios pagalba gaminama elektra iš sąvartyne susidarančių biodujų. 2012 m. ES paramos lėšų pagalba, apskrityje buvo uždaryti nelegalūs sąvartynai. Šakių rajono savivaldybėje veikia Didžiųjų ir kitų specifinių atliekų (antrinių žaliavų, buities pavojingų, elektros ir elektronikos atliekų) priėmimo aikštelė - 1885,9 t/m. 2012 m. pradėjo veikti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė, pajėgumas- 1400 t/m.¹⁷

Turima mišriųjų atliekų surinkimo infrastruktūra užtikrina 100 % paslaugos prieinamumą Šakių rajono savivaldybėje.

Šakių rajono savivaldybė yra nustačiusi ir patvirtinusi antrinių žaliavų surinkimo konteinerių stovėjimo aikštelių schemas.

Antrinių žaliavų konteinerių kiekis ir išdėstymas Šakių raj. sav. gyvenvietėse atitinka VSATP ir Marijampolės apskrities 2009 – 2018 metų atliekų tvarkymo plano reikalavimus (Marijampolės regiono teritorijose, išskyrus Marijampolės miestą - ne mažiau kaip 1 antrinių žaliavų konteinerių aikštelė 800 gyventojų).

9 lentelė. Antrinių žaliavų konteinerių pasiskirstymas¹⁸

Savivaldybės pavadinimas	Gyventojų skaičius	Antrinių žaliavų konteinerių aikštelių skaičius	1 konteinerių aikštelė tenkanti gyventojų skaičiui
Šakių miestas	6.235	37	160
Kudirkos Naumiestis	1.844	7	263
Gelgaudiškis	1.766	10	177
Šakių sav. kitos gyv.	32.770	37	762

Antrinėms žaliavoms surinkti naudojami „varpo“ arba stačiakampio formos konteineriai – „varpo“ formos konteineriai plastikui ir popieriui - 2,5 m³ tūrio, stiklo - 1,8 m³ tūrio. Detalesnė informacija pateikta 2 priede.

Šiuo metu įgyvendinama biologiškai skaidžių atliekų surinkimo sistemos plėtra, kol kas savivaldybėje yra tik žaliosioms atliekoms skirtas 15 m³ talpos konteineris.

Mišriųjų komunalinių atliekų surinkimo konteinerinės sistemos organizavimas:

1. mišriosioms komunalinėms atliekoms surinkti naudojami plastikiniai ir metaliniai konteineriai: 0,08 m³ – 0,24 m³, 0,66 m³ - 1,1 m³ talpos, atitinkantys LST EN 840-1-6 standartų reikalavimus.

¹⁷ MAATC pateikti duomenys

¹⁸ MAATC pateikti duomenys

2. bendro naudojimo konteinerių dydis ir kiekis aikštelėse parenkamas atsižvelgiant į jų ištuštinimo dažnumą, atliekų turėtojų, besinaudojančių jais, skaičių, kad konteineriai nebūtų perpildyti ir išlaikytos tinkamos higienos sąlygos.

3. mišrių komunalinių atliekų individualaus naudojimo konteinerių dydis ir kiekis fiziniams bei juridiniams asmenims parenkamas vadovaujantis Konteinerių naudojimo Marijampolės regione tvarka, suderinta su MAATC administracija ir 2012 06 08 patvirtinta UAB "Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centro direktoriaus įsakymu Nr. V-27. Konteineriai keičiami arba statomi nauji pagal raštišką MAATC darbuotojų nurodymą per dvi savaites.

4. Konteineriai išdėstomi tokia tvarka:

4.1. individualius konteinerius atliekų turėtojai pasistato sau patogioje vietoje;

4.2. bendro naudojimo konteineriai statomi konteinerių aikštelėse, suderintose su seniūnais arba gyventojais;

4.3. tose vietose, kur apsinkintas šiukšliavežių privažiavimas dėl kelio sąlygų bei tose vietovėse, kuriose yra nenorinčių naudotis individualiais konteineriais, mišrių komunalinių atliekų bendro naudojimo konteineriai statomi prie pagrindinio įvažiavimo sankryžose, šalia antrinių žaliavų konteinerių ar kitose patogiose vietose.

5. Atliekų surinkimo tvarka ir terminai:

5.1. į atliekų surinkimo maršrutus yra įtraukti visi konteineriai, kurie pastatyti miestuose, gyvenvietėse ir kaimuose (įskaitant ir mažesnius nei 50 gyventojų);

5.2. miestuose konteineriai tuštinami ne rečiau kaip du kartus per savaitę;

5.3. gyvenvietėse, kurių gyventojų skaičius yra lygus arba didesnis nei 201 – ne rečiau kaip kartą per dvi savaites;

5.4. kitose gyvenvietėse – ne rečiau kaip kartą per dvi savaites.

Apvažiavimo būdu pagal nustatytą grafiką yra surenkamos didžiosios ir specifinės atliekos. Surenkama 2 - 4 kartus per metus, priklausomai nuo gyvenvietės dydžio.

Į didžiųjų ir kitų specifinių atliekų bei kompostavimo aikštelės atliekas pristato ir patys komunalinių atliekų turėtojai.

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatyta, kad rūšiuojant atliekas *jų susidarymo vietoje*, atskirai būtų surenkamos pavojingosios, biologiškai skaidžios atliekos, antrinės žaliavos – popierius ir kartonas, stiklas, plastikas, metalas, įskaitant pakuočių atliekas, degios atliekos, elektros ir elektroninės įrangos atliekos, naudotos padangos, didelių gabaritų statybos ir griovimo atliekos, tekstilės atliekos, mišrios (likusios po rūšiavimo) atliekos. Marijampolės regione šis surinkimas pavaizduotas žemiau esančioje lentelėje.

10 lentelė. Atliekų rūšis ir surinkimas

Atliekų rūšis	Kur surenkama/kokiu būdu
Pavojingosios atliekos	Didžiųjų ir specifinių atliekų aikštelėse bei apvažiavimo būdu
Biologiškai skaidžios atliekos	Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėse ir konteineriniu būdu (yra iki 8 konteinerių savivaldybėse)
Antrinės žaliavos – popierius ir kartonas, stiklas, plastikas, metalas, įskaitant pakuočių atliekas	Konteineriniu būdu ir nedidelis kiekis didžiųjų bei specifinių atliekų aikštelėse, apvažiavimo būdu
Degios atliekos	Atskirai nerenkama, surenkama visais aukščiau paminėtais būdais
Elektros ir elektroninės įrangos atliekos	Didžiųjų ir specifinių atliekų aikštelėse ir apvažiavimo būdu
Naudotos padangos	Didžiųjų ir specifinių atliekų aikštelėse ir apvažiavimo būdu
Didelių gabaritų komunalinės atliekos pvz., baldai ir kitos	Didžiųjų ir specifinių atliekų aikštelėse ir apvažiavimo būdu
Statybos ir griovimo atliekos	Didžiųjų ir specifinių atliekų aikštelėse ir apvažiavimo būdu
Tekstilės atliekos	Atskirai nerenkama
Mišrios komunalinės atliekos	Konteineriniu būdu

1.2. Numatomi vykdyti MRATS plėtros projektai

Siekiant įvykdyti ankstesniame atliekų tvarkymo plane nustatytas užduotis, yra numatyta atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra. Bendradarbiaujant su gamintojų ir importuotojų organizacijomis VŠĮ „Žalioji taška“ ir

„Pakuočių tvarkymo organizacija“, numatyta pakuočių atliekų atskiro (rūšiuojamojo) surinkimo sistemos plėtra. Su Organizacijomis sudarytose sutartyse pakuočių atliekų surinkimui numatyta:

1. *kiekvienai individualiai gyvenamųjų namų valdai*, kuri turi mišrių atliekų aptarnaujamą konteinerį, papildomas **dviejų konteinerių kompleksas**:

- a. vienas 80÷120 litrų talpos konteineris (toliau vadinamu - konteineris „Stiklas“) stiklinių pakuočių atliekų bei kitų tinkamų perdirbti stiklo atliekų surinkimui;
- b. vienas 120÷240 litrų talpos konteineris (toliau vadinamu - konteineris „Pakuočių atliekos“) visų kitų rūšių pakuočių atliekų bei kitų tinkamų perdirbti plastiko ir metalo atliekų surinkimui;

2. *daugiabučių gyvenamųjų namų* bei kitose viešose teritorijose - specializuoti **viešo (kolektyvinio) naudojimo konteinerių kompleksai**, susidedantis iš ne mažiau kaip:

- a. **vieno** 1,1÷2,5 m³ talpos konteinerio (toliau vadinamu – konteineris „Stiklas“) stiklinių pakuočių atliekų bei kitų tinkamų perdirbti stiklo atliekų surinkimui;
- b. **vieno** 1,1÷5,0 m³ talpos konteinerio (toliau vadinamu - konteineris „Popierius“) popierinių ir kartoninių pakuočių atliekų bei kitų tinkamų perdirbti popieriaus atliekų surinkimui;
- c. **vieno** 1,1÷5,0 m³ talpos konteinerio (toliau vadinamu - konteineris „Plastikas“) plastikinių, metalinių, kombinuotų ir kitų pakuočių atliekų bei kitų tinkamų perdirbti plastiko ir metalo atliekų surinkimui;

Parenkant vietas viešo (kolektyvinio) naudojimo konteineriams siekiama ir stengiamasi išlaikyti sąlygą, kad jais galėtų naudotis ne didesniu kaip 100÷150 m atstumu esančių daugiabučių namų gyventojai, o vienu komplektu turėtų naudotis ne daugiau kaip 300 gyventojų

3. *Juridinių asmenų sektoriuje* (įstaigose, organizacijose, HoReCa¹⁹ ir kt. smulkaus verslo objektuose) - kiekvieno atskiro objekto teritorijoje (suderintoje su atliekų turėtoju vietoje) - individualaus naudojimo konteinerių kompleksas, susidedantis iš **ne mažiau kaip dviejų konteinerių**:

- a. **vieno** 0,12÷1,8 m³ talpos konteinerio (toliau vadinamu – konteineris „Stiklas“) stiklinių pakuočių atliekų bei kitų tinkamų perdirbti stiklo atliekų surinkimui;
- b. **vieno** 0,12÷2,5 m³ talpos konteinerio (toliau vadinamu - konteineris „Pakuočių atliekos“) visų kitų rūšių pakuočių atliekų bei kitų tinkamų perdirbti plastiko ir metalo atliekų surinkimui.

Juridinių asmenų kiekvieno atskiro objekto teritorijoje gali būti statomi ar įrengiami ir kitokio tipo, talpos bei paskirties konteinerių kompleksai pakuočių atliekų surinkėjo(-ju) ar Komunalinių atliekų tvarkytojo ir atliekų turėtojų suderintomis sąlygomis.²⁰

Kaip paminėta 8 lentelėje, yra paruošti sutarčių projektai dėl komunalinių atliekų tvarkymo sistema papildančios elektros ir elektroninės įrangos bei baterijų ir akumuliatorių atliekų surinkimo sistemos su gamintojų ir importuotojų organizacijomis, kurių pagrindu bus daugiau infrastruktūros šių atliekų surinkimui.

Taip pat MAATC planuoja įsigyti BSA atliekų surinkimo konteinerių, kurių pagalba šių atliekų surinkimo priemonėmis bus aprūpinti gyventojai, gyvenantys individualių namų valdose, daugiabučių gyventojai bei juridiniai asmenys.

Numatyta statyti mechaninio - biologinio atliekų apdorojimo (MBA) gamyklą, kurioje būtų tvarkomos mišrios komunalinės ir biologiškai suyrančios atliekos (projektinė stadija). Yra pradėta regioninio sąvartyno 3-os ir 4-os celių statyba ir statybinių atliekų turinčio asbesto utilizavimo vieta (projektinė stadija).

1.3. Atliekų tvarkymo paslaugų teikimas

1.3.1. Atliekų tvarkymo paslaugos užtikrinimas

Kaip jau minėta anksčiau, atliekų tvarkymo paslauga užtikrina mišrių komunalinių atliekų surinkimo paslaugos pasiūlą 100 procentų savivaldybės teritorijos asmenų, kuriems toje teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektai (išskyrus žemės sklypus be pastatų) ar kurie kitu pagrindu teisėtai valdo ar naudoja šiuos objektus.

Nuo MRATS veikimo pradžios visi komunalinių atliekų turėtojai moka už teikiamas komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas.

1.3.2. Šakių rajono savivaldybės regiono atliekų tvarkymo sistemos finansavimas

Šakių rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema finansuojama iš lėšų, gautų iš

¹⁹ HoReCa – maitinimo įstaigų sektorius (angliškai Hotels, Restaurants and Catering).

²⁰ MAATC sudarytos sutartys su Organizacijomis

atliekų turėtojų, mokesčių rinkliavą ir įmokas pagal sutartis už komunalinių atliekų tvarkymą bei kitų finansavimo šaltinių (savivaldybės biudžetas, valstybės biudžetas ir kt.). Komunalinių atliekų turėtojams yra taikoma lanksti atliekų tvarkymo mokesčių surinkimo sistema, leidžianti jiems pasirinkti priimtinausią būdą mokėti už MAATC teikiamas atliekų tvarkymo paslaugas.

Remiantis UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centro direktoriaus 2012 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. V-14 „Marijampolės regioninėje atliekų tvarkymo sistemoje teikiamų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo sutarčių sudarymo tvarka“, fiziniai ir juridiniai asmenys (gyvenamosios ir/ar negyvenamosios paskirties patalpų ir/ar pastatų savininkai ar valdytojai), kurie neturi iš ankstesnių laikotarpių susidariusių ir nepadengtų skolų, gali sudaryti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo sutartis:

- mišrių komunalinių atliekų išvežimas iš atliekų turėtojo, kuris vykdomas pagal atliekų tvarkymo centro nuožiūra patvirtintą/us grafiką/us, kurie skelbiami MAATC interneto tinklapyje (juridiniams asmenims gali būti nurodoma atskirame priede);
- didžiųjų ir kitų specifinių atliekų (pavojingų, elektros ir elektronikos, antrinių žaliavų) priėmimas į bet kurias didžiųjų atliekų ir antrinių žaliavų priėmimo aikšteles, esančias Marijampolės regiono savivaldybėse bei fiziniams asmenims papildomai numatant jų perdavimą atliekų surinkėjui jo vykdomų, viešai skelbiamų, apvažiavimų metu;
- priimti mišrias komunalines atliekas, pristatytas į Marijampolės regioninį sąvartyną;
- iš atliekų turėtojų priimti žaliąsias atliekas kompostavimo aikštelėse, esančiose Marijampolės regiono savivaldybėse.

Šakių rajono savivaldybės gyventojams (atliekų turėtojams), pasirašiusiems su MAATC atliekų tvarkymo paslaugų teikimo sutartį, taikomi sekantys atliekų tvarkymo paslaugų tarifai be PVM²¹:

- 64,33 Lt/m³ (77,84 Lt su PVM) už 1 m³ mišrių komunalinių atliekų išvežimą ir pristatytą į Marijampolės regiono didžiųjų atliekų ir antrinių žaliavų priėmimo aikšteles priėmimą;
- 63,81 Lt/t (77,21 Lt su PVM) už 1 tonos mišrių atliekų, atliekų turėtojo pristatytą į regioninį sąvartyną priėmimą;
- 11,76 Lt/t (14,23 Lt su PVM) už 1 tonos statybos ir griovimo atliekų (be biologiškai skaidžių), atliekų turėtojo pristatytą į bet kurią didžiųjų atliekų ir antrinių žaliavų priėmimo aikštelę, esančią Marijampolės regione, priėmimą;
- 271,25 Lt/t (328,21 Lt su PVM) už 1 tonos atliekų išvežimą ir sutvarkymą;
- didžiųjų ir specifinių atliekų priėmimo aikštelėse esančiose Marijampolės regione, mokamai priimamų atliekų tarifai (kainos)²².

Tais atvejais, kai individualaus konteinerio pastatyti neįmanoma, savivaldybės gyventojams suteikiama galimybė pasirinkti mokėti mokesčius už atliekų tvarkymo paslaugas sudarius sutartį su MAATC pagal gyvenamajame būste deklaruojamą vietą nurodančių gyventojų skaičių. Vadovaujantis Šakių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-243 „Dėl komunalinių atliekų tvarkymo tarifų tvirtinimo“ buvo patvirtintas tarifas fiziniams asmenims sudariusiems sutartis su MAATC dėl atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugų teikimo – vienam fiziniam asmeniui 6,0 Lt be pridėtinės vertės mokesčio.

Šakių rajono savivaldybės gyventojai (atliekų turėtojai), kurie nėra sudarę komunalinių atliekų tvarkymo sutarčių su MAATC, privalo mokėti vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą. Remiantis [2012 m. birželio 28 d.](#) Šakių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-249 „Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą nuostatų tvirtinimo“ šiuo metu nustatytas vietinės rinkliavos dydis - 28 Lt per mėnesį gyvenamosios paskirties pastatams, 1 buto gyvenamiesiems namams (maksimaliai apmokestinamas plotas: 1 buto name - 100 m², 2 butų name - 180 m²).

²¹ UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centro direktoriaus 2012 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. V-14 patvirtinta „Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo sutartis“ su fiziniams asmenims, 1 priedas.

²² www.maatic.lt/index.php/primimo-aiktels/atliek-kainos-gyventojams.

Šakių rajono savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančioms juridiniams asmenims (atliekų turėtojams) pasirašiusiems su MAATC atliekų tvarkymo paslaugų teikimo sutartį, taikomi sekantys atliekų tvarkymo paslaugų tarifai be PVM²³:

- 64,33 Lt/m³ (77,84 Lt su PVM) už 1 m³ mišrių komunalinių atliekų išvežimą iš atliekų turėtojo;
- 63,81 Lt/t (77,21 Lt su PVM) už 1 tonos mišrių atliekų, atliekų turėtojo pristatytų į regioninį sąvartyną priėmimą;
- 11,76 Lt/t (14,23 Lt su PVM) už 1 tonos išrūšiuotų statybos ir griovimo atliekų pagal 2 priede²⁴ pateikiamo sąrašo kodus: 17 01 01, 17 01 02, 07 01 03, 17 01 07, 17 05 04, Atliekų turėtojo pristatytų į regioninį sąvartyną priėmimą;
- 271,25 Lt/t (328,21 Lt su PVM) už 1 tonos atliekų išvežimą ir sutvarkymą tose įmonėse, kur įmanomas atliekų svorio nustatymas;
- didžiųjų ir specifinių atliekų aikštelėse priimamų atliekų kainos²⁵.

Šakių rajono savivaldybės teritorijoje veikiančios juridiniai asmenys (atliekų turėtojai), kurie nėra sudarę komunalinių atliekų tvarkymo sutarčių su MAATC, privalo mokėti vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą. Vietinės rinkliavos dydžiai juridiniams asmenims (negyvenamosios paskirties patalpų ir/ar pastatų savininkams ar valdytojams) yra nustatomi remiantis aukščiau minėto 2012 m. birželio 28 d. Šakių rajono savivaldybės tarybos sprendimo Nr. T-249 priedu „Atliekų susidarymo normos vietinės rinkliavos mokėtojams ir vietinės rinkliavos dydžiai priklausomai nuo vietinės rinkliavos mokėjimo objekto“.

Remiantis [2012 m. gruodžio 31](#) d. Šakių raj. savivaldybės administracijos ir MAATC pasirašyta „Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo sutartimi“ Nr. VL-1665, nuo 2013 m. sausio 1 d. atliekų tvarkymo sistemos administratorius pakeitė vietinės rinkliavos apskaitos tvarką atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus (kainos pripažįstamos pagal kaupimo apskaitos principą, t.y. tada, kai jos uždirbamos, neatsižvelgiant į pinigų gavimą). Šiuo metu savivaldybei komunalinių atliekų tvarkymo sistemos vieno mėnesio administravimo kaina su PVM yra lygi per tą mėnesį priskaičiuotos mokėtinos vietinės rinkliavos sumai Marijampolės savivaldybėje. Pridėtinės vertės mokestis skaičiuojamas ir apmokamas remiantis Lietuvos Respublikoje galiojančiais teisės aktais. Pridėtinės vertės mokestis apmokamas iš lėšų, gautų už surinktą vietinę rinkliavą.

Atsižvelgiant į aukščiau minėtos sutarties punktą 11.2 Šakių raj. savivaldybė įsipareigoja „Teikti Šakių raj. savivaldybės Tarybai tvirtinti: vienodus visose Marijampolės regiono savivaldybėse atliekų tvarkymo tarifus arba vietines rinkliavos dydžius (kuriems buvo gautas MAATC valdybos pritarimas), kad gaunamos pajamos padengtų visas Marijampolės regioninės atliekų tvarkymo sistemos išlaidas, įskaitant atliekų šalinimo įrenginių uždarymą ir jų priežiūrą po uždarymo; <<.....>>“.

Vadovaujantis Marijampolės regiono savivaldybių Tarybų sprendimais „Dėl komunalinių atliekų tvarkymo tarifo patvirtinimo“ buvo nustatyti ir šiuo metu taikomi sekantys tarifai fiziniams asmenims sudariusiems sutartis su MAATC dėl atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugų teikimo (žr. 11 lentelę):

11 lentelė. Marijampolės regiono savivaldybių tarybų sprendimais patvirtinti tarifai fiziniams asmenims, sudariusiems sutartį su MAATC dėl komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugų teikimo.

Savivaldybė	Savivaldybės Tarybos sprendimo Nr.	Data	Tarifas vienam fiziniam asmeniui per mėn. (Lt be PVM)
Kalvarijos	T-16-19	2012 m. kovo 29 d.	6,0
Kazlų Rūda	1-9	2010 m. liepos 30 d ²⁶ .	6,0

²³ UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centro direktoriaus 2012 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. V-14 patvirtinta „Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo sutartis“ su juridiniais asmenimis, 5 priedas.

²⁴ UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centro direktoriaus 2012 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. V-14 patvirtinta „Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo sutartis“ su juridiniais asmenimis.

²⁵ www.maatic.lt/index.php/primimo-aiktels/atliek-kainos-monms

²⁶ Kazlų Rūdos savivaldybė nėra priėmusi atitinkamo Tarybos sprendimo ir vadovaujasi pateiktu MAATC valdybos sprendimu.

Marijampolė	1-422	2012 m. vasario 27 d.	8,0
Šakių raj.	T-249	2012 m. birželio 28 d.	6,0
Vilkaviškio raj.	B-TS-342	2012 m. balandžio 30 d.	6,0

Marijampolės regiono savivaldybių gyventojai bei juridiniai asmenys (atliekų turėtojai), kurie nėra sudarę komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo sutarčių su MAATC, už atliekų tvarkymo sistemos administratoriaus teikiamas komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugas privalo mokėti vietinę rinkliavą. Šiuo metu Marijampolės regiono savivaldybėse taikomi vietinės rinkliavos dydžiai nustatyti remiantis Marijampolės regiono savivaldybių priimtais tarybų sprendimais „Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą nuostatų“ bei jų priedų „Atliekų susidarymo normos vietinės rinkliavos mokėtojams ir vietinės rinkliavos dydžiai priklausomai nuo vietinės rinkliavos mokėjimo objekto“ pagrindu. Šakių ir Vilkaviškio rajonų bei Kazlų Rūdos savivaldybėse fiziniai asmenys už MAATC teikiamas paslaugas moka **28 Lt** per mėnesį vietinę rinkliavą nuo gyvenamosios paskirties pastatų, namų bendrojo ploto (maksimalus apmokestinamas plotas: vieno buto namo - 100 m², dviejų butų namo – 180 m²) Marijampolės savivaldybėje – **25 Lt** ir Kalvarijos savivaldybėje – **23 Lt**.

Marijampolės regiono savivaldybėse veikiantys juridiniai asmenys moka vienodo dydžio vietinę rinkliavą priklausomai nuo negyvenamųjų pastatų naudojimo paskirties, išskyrus Kalvarijos savivaldybę, kuri remiantis 2012 m. kovo 29 d. Tarybos sprendimu Nr. T-16-19 nustatiusi mažesnius vietinės rinkliavos dydžius pagal visas negyvenamųjų pastatų naudojimo paskirtis.

Remiantis aukščiau paminėtais atliekų tvarkymo sistemoje taikomais vietiniais rinkliavos dydžiais, tarifais ir kainomis, 2013 m. MAATC numatomos 12.983.777 Lt pajamos (žr. 12 lentelę). Pateikti duomenys rodo, kad pagrindinis atliekų tvarkymo centro pajamų šaltinis būtų iš fizinių asmenų surenkami mokesčiai - 9.04 mln. Lt, kas sudarytų 69,6 proc. visų metinių MAATC 2013 m. pajamų. Iš juridinių asmenų gautos pajamos sudarytų 3,66 mln. Lt, t.y. 28,2 proc. visų pajamų. 2013 m. taip pat numatoma gauti apie 190 tūkst. Lt pajamų iš regioniniame sąvartyne eksploatuojamos biudžetų jėgainės pagamintos elektros energijos pardavimo, 50 tūkst. Lt iš AŽ realizacijos bei 44,4 tūkst. Lt iš ŽAKA pagaminto techninio komposto pardavimo bei kitos netipinės veiklos pajamų.

12 lentelė. Prognozuojamos MAATC pajamos 2013 m. (Lt)²⁷

Pajamų rūšis	Litai	Proc.
Fiziniai asmenys	9.040.555	69,6%
- sutartys su gyventojais	2.399.280	18,5%
- sutartys su gyventojais (už m ³)	139.169	1,1%
- gyventojai rinkliava	6.261.255	48,2%
- gyventojai garažai (rinkliava+sutartys)	62.168	0,5%
- gyventojai sodai (rinkliava+sutartys)	49.243	0,4%
- gyventojai (APA)	104.883	0,8%
- gyventojai (sąvartynas)	24.558	0,2%
Juridiniai asmenys	3.659.367	28,2%
- negyvenamosios paskirties objektai	451.398	3,5%
- JA (konteineriai)	2.587.273	19,9%
- JA (APA)	46.549	0,4%
- JA (sąvartynas)	574.147	4,4%
Pajamos iš AŽ pardavimo	50.000	0,4%
Pajamos iš elektros energijos pardavimo	189.456	1,5%
Kitos pajamos	44.399	0,3%
Pajamos viso	12.983.777	100%

Vietinės rinkliavos dydžiai ir tarifai už MAATC teikiamas atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugas nustatomi tokiu būdu, kad surinktos lėšos padengtų suplanuotas Marijampolės regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtros ir administravimo, vietinės rinkliavos administravimo, atliekų surinkimo ir transportavimo,

²⁷ 2013 m. MAATC

šalinimo, sąvartyno eksploatavimo, infrastruktūros plėtros, uždarymo, rekultivavimo, priežiūros po uždarymo bei kitas su atliekų tvarkymu susijusias išlaidas.

1.3.3. Marijampolės regiono komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos

Kaip buvo pateikta skyriuje apžvalgoje, “visų sąnaudų padengimo“ principas numato, kad mokėjimai už komunalinių atliekų tvarkymą turi padengti visas tiesiogines ir netiesiogines atliekų surinkimo ir tvarkymo sąnaudas. Įvertinus 2013 m. praėjusių 7 mėn. duomenis prognozuojama (žr. 13 lentelę), kad 2013 m. MRATS išlaidos sudarys 13,076 mln. Lt. Iš jų atliekų surinkimo ir tvarkymo operatorių teikiamų paslaugų išlaidos sudarys 69,4 proc., atliekų tvarkymo sistemos administravimas – 22 proc. ir finansinės-investicinės veiklos sąnaudos (iš esmės tai Marijampolės regioninės atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūros sukūrimui paimtų paskolų aptarnavimo sąnaudos) – 8,5 proc. Pateiktos lentelės duomenys rodo, kad pasitvirtinus atliekų

13 lentelė. Marijampolės regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos išlaidos 2013 m.

Išlaidos	Litai	Proc.
Atliekų surinkimo ir tvarkymo operatorių paslaugos	9.079.742	69,4%
- Atliekų surinkimo operatoriaus paslaugos	6.830.876	52,2%
- Didžiųjų ir specifinių atliekų priėmimo aikštelių eksploatacija	682.800	5,2%
- Regioninio sąvartyno eksploatacija	1.566.066	12%
Atliekų tvarkymo sistemos administravimas	2.886.497	22%
- Transporto ir jo priežiūros sąnaudos	140.007	1,1%
- Darbuotojų DU, ir su juo susijusios sąnaudos	1.203.717	9,2%
- Ūkio sąnaudos	491.776	3,8%
- Komisiniai įmokas priimančioms įstaigoms	57.579	0,4%
- Kompiuterinės ir kitos technikos aptarnavimas	20.706	0,2%
- Kitos administracinės sąnaudos	268.743	2,1%
- Neleidžiamų atskaitymų sąnaudos	19.194	0,1%
- Infrastruktūros atnaujinimas	103.302	0,8%
- Nusidėvėjimas	581.473	4,4%
Finansinės - investicinės veiklos sąnaudos	1.109.711	8,5%
- Paskolų grąžinimai	1.009.228	7,7%
- Palūkanos	94.314	0,7%
- Kitos finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos	6.170	0,05%
Viso sąnaudų	13.075.950	100%

Šaltinis: 2013 m. MAATC duomenys

susidarymo ir tvarkymo prognozėms, 2013 m. išlaidos 92 tūkst. Lt viršys numatomas pajamas ir siekiant sumažinti regioninės atliekų tvarkymo sistemos išlaidas bei nedidinti esamų paslaugų tarifų, būtina ženkliai padidinti pirminį atliekų rūšiovimą jų susidarymo šaltinyje. Atsižvelgiant į tai, kad 70 proc. išlaidų yra tiesioginės ir betarpiškai priklauso nuo atliekų turėtojų susidarančių ir pateikiamų tvarkyti atliekų, efektyvumo potencialas atliekų tvarkymo sistemos išlaidų (atliekų surinkimo ir tvarkymo operatorių teikiamų paslaugų) sumažinimui yra pakankamai didelis.

1.3.4. Atliekų turėtojų nuomonės tyrimas

Atlikta Marijampolės regiono gyventojų apklausa parodė, kad 70 % apklaustųjų (iš bendro 176 atsakiusiųjų skaičiaus) yra patenkinti teikiamos atliekų tvarkymo paslaugos kokybe, 20 % - nepatenkinti ir 10 % neturi nuomonės. Pagrindinės problemos, kylančios dėl paslaugos kokybės:

- § atokiose kaimo vietovėse konteinerį toli gabenti iki kelio;
- § nėra galimybių rūšiovimui, ypač kaimo vietovėse ir individualių namų valdose (labai didelis atstumas iki rūšiovimo konteinerių);
- § per mažai visuomenės švietimo ir informacijos kur atsikratyti konkrečiomis atliekomis;

- § nešvarūs konteineriai ir netvarkingos aikštelės;
- § sudėtinga iš kaimo vietovių išvežti stambias ir pavojingas atliekas;
- § trūksta konteinerių rūbams, tekstilei;
- § per retai arba per dažnai ištuštinami konteineriai- patobulinti išvežimo grafiką.

69 % atsakiusiųjų (iš bendro 212 apklaustųjų skaičiaus) yra patenkinti esama apmokėjimo už paslaugas sistema, 27 % - nepatenkinti, 4 % neturi nuomonės. Pagrindinės nepasitenkinimo sistema priežastys:

- § vienodas mokesčio tarifas rūšiuojantiems ir nerūšiuojantiems;
- § apmokestinimas už negyvenamas sodybas;
- § per brangi paslauga.

Gyventojų pasiūlymai:

- šviesti visuomenę apie rūšiavimo naudą ir suteikti daugiau informacijos apie paslaugas- kur konkrečias atliekas galima priduoti;
- skatinti rūšiavimą taikant skirtingą tarifą rūšiuojantiems ir nerūšiuojantiems;
- pastatyti konteinerius prie ežerų ir kitose gausiai lankomose poilsio vietose;
- taikyti skirtingą tarifą gyvenantiems kaime ir mieste;
- apmokestinti pagal atliekų kiekį.

2. Šakių rajono savivaldybėje tvarkomų komunalinių atliekų apžvalga

2.1. Susidariusių komunalinių atliekų kiekiai ir sudėtis Šakių rajono savivaldybėje

2013 m. MAATC pateikti duomenys apie Šakių raj. savivaldybėje susidarančių atliekų kiekius ir šaltinius rodo (žr. 3 priedą), kad pasitvirtinus pirmo pusmečio atliekų susidarymo tendencijoms, šiais metais susidarys 9.038 tonos komunalinių atliekų. Biologiškai skaidžios atliekos (įskaitant popieriaus ir kartono) sudarys 46 proc., antrinės žaliavos (įskaitant pakuotę) – 26,3 proc., kitos atliekos – 28,8 proc., iš kurių inertinės atliekos – 11,4 proc. Pasitvirtinus aukščiau pateiktoms atliekų susidarymo prognozėms, vienam Šakių raj. savivaldybės gyventojui tektų 228 kg komunalinių atliekų per metus. Tai 59 kg mažiau negu Marijampolės regiono vidurkis ir mažiausias rodiklis tarp visų Marijampolės regiono savivaldybių. Bendras pas gyventojus susidarantis prognozuojamas komunalinių atliekų kiekis 2013 m. - 7.175 tonos, t.y. 79,4 proc. nuo bendro komunalinių atliekų srauto. Numatoma, kad juridiniai asmenys 2013 m. pateiks tvarkymui 1.863 tonas komunalinių atliekų, kas sudarys 20,6 proc. bendro komunalinių atliekų kiekio.

2.1.1. Antrinių žaliavų, įskaitant pakuočių atliekas, surinkimas ir tvarkymas

Remiantis Marijampolės regiono komunalinių atliekų, antrinių žaliavų ir kitų specifinių atliekų surinkimo bei didžiųjų ir specifinių atliekų priėmimo aikštelių eksploatavimo paslaugų sutartimi Nr. 2010/4-35, tarp MAATC ir komunalinių atliekų surinkimo operatoriaus buvo priimtas susitarimas iš surinktų ir realizuotų antrinių žaliavų gautas pajamas dalintis po lygiai, o centras atliekų vežėjams apmokėdavo už antrinių žaliavų kiekius, surenkamus „varpo“ tipo konteineriuose. Kadangi didžioji dalis ten patenkančių antrinių žaliavų yra pakuotės, 2013-04-10 vykusio MAATC vadybinio susirinkimo metu buvo priimtas sprendimas (protokolas Nr. AS- 1), kad už jų tvarkymą nuo šiol sumokės pakuočių gamintojų ir importuotojų asociacijos. MAATC apmokės tik už antrinių žaliavų surinkimo kaštus. Už kitokias antrines žaliavas gaunamos pajamos bus skaičiuojamos pagal aukščiau minėtą susitarimą. Tai iš esmės mišraus popieriaus frakcija, kuri sudaro apie 60 proc. viso konteineriuose surenkamo popieriaus/kartono AŽ kiekio.

Pagal MAATC pateiktą informaciją (žr. 14 lentelę), Šakių raj. savivaldybėje 2011-2012 m. antrinių žaliavų (toliau – AŽ) surinkimui skirtų „varpo“ tipo konteinerių skaičius padidėjo 11,5 proc., o 2012-2013 m. – 2 proc. Šiuo metu savivaldybės teritorijoje įrengta 99 AŽ surinkimo aikštelių. Šakių mieste 1 AŽ surinkimo aikštelė tenka 160 gyventojų, Kudirkos Naumiestyje – 263 gyventojų, Gelgaudiškyje – 177 gyventojų, Šakių raj. savivaldybės kitose gyvenvietėse – 762 gyventojų²⁸. Jose po vieną minėto tipo konteinerį skirta popieriaus/kartono surinkimui, plastiko ir stiklo kai kur pastatyti papildomi vienetai. Šakių raj. savivaldybėje būtina padidinti popieriaus/kartono surinkimo konteinerių ir pilnai suformuoti daugiau AŽ surinkimo aikštelių, ypatingai Šakių raj. savivaldybės kitose gyvenvietėse.

14 lentelė. MAATC turimos antrinių žaliavų surinkimo priemonės Šakių raj. savivaldybėje 2011-2013 m.

Antrinės žaliavos	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Plastikas	141	155	155
Stiklas	157	160	160
Popierius/kartonas	66	91	99
Viso	364	406	414

Remiantis MAATC pateikta informacija (žr. 15 lentelę), Šakių raj. savivaldybėje 2011 m. buvo surinkta 134 tonos, 2012 m. - 180 tonos ir 2013 m. numatoma surinkti apie 226 tonas antrinių žaliavų. Pagal komunalinių atliekų surinkėjo pateiktus 2013 m. pirmo pusmečio duomenis, naudojant papildomus konteinerius, iš juridinių asmenų numatoma surinkti apie 7 proc. nuo viso AŽ kiekio. Iš minėtoje lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad bendras AŽ surinkimas Šakių raj. savivaldybėje 2011-2012 m. padidėjo 34,5 proc., o 2012-2013 m. numatomas 25,6 proc. padidėjimas. 2012-2013 m. palyginimas rodo, kad surenkamų AŽ sudėtis kito 7 proc. ribose (atsižvelgiant į 2013 m. pusmečio rezultatus) ir šiuo metu bendrame surenkamų AŽ kiekyje plastikai sudaro 22 proc., stiklas – 58 proc. ir popierius – 20 proc.

15 lentelė. Antrinių žaliavų surinkimas Šakių raj. savivaldybėje 2011-2013 metais (tonos).

Antrinės žaliavos	2011 m.	2012 m.	2013 m. (progozė)
Plastikai	11	37	49
Stiklas	116	119	132
Popierius/kartonas	7	23	45
Viso	134	180	226

Šaltinis: 2011- 2013 m. MAATC

Žemiau pateiktoje 16 lentelėje parodyta, kiek (kg/metus) buvo surinkta AŽ vienam Šakių raj. savivaldybės gyventojui 2011-2013 m. Iš pateiktų duomenų matyti, kad AŽ kiekis tenkantis vienam Šakių raj. savivaldybės gyventojui 2011-2012 m. padidėjo 36,6 proc., o 2012- 2013 m., remiantis 2013 m. pirmo pusmečio AŽ rezultatais gali padidėti 28,6 proc. Palyginus minėtą rodiklį Marijampolės regiono mastu matyti, kad per visą nagrinėjamą laikotarpį jis buvo mažesnis. Įvertinus tai, kad pagal aukščiau pateiktus 2013 m. duomenis pas vieną Šakių raj. savivaldybės gyventoją susidarys 62 kg AŽ, 11,6 proc. pirminio išrūšiavimo rodiklis yra pakankamai žemas ir pagal prognozes mažai skiriasi nuo 2013 m. Marijampolės regiono vidurkio.

16 lentelė. Surinktų AŽ kiekis vienam Šakių raj. savivaldybės gyventojui (kg/metus)

Antrinės žaliavos	2011 m.	2012 m.	2013 m. ²⁹
Plastikai	0,3	1,2	1,6
Stiklas	3,6	3,7	4,2
Popierius/kartonas	0,2	0,7	1,4
Viso	4,1	5,6	7,2
Marijampolės regionas	6,5	8,2	9,5

²⁸ Gyventojų skaičius Techninės specifikacijos duomenimis

²⁹ 2013 m. surenkamų AŽ prognozė

2012-2013 m. MRATS vyko AŽ antrinis rūšavimas. 2012 m. jį vykdė UAB „Ekoaplinka“ ir UAB „Autogrida“, o nuo 2012 m. vykdo UAB „Marijampolės švara“, kuri Marijampolės regioninio sąvartyno teritorijoje yra pastačiusi laikiną mišrių komunalinių atliekų (toliau MKA) rūšavimo liniją. 2012 m. iš mišrių komunalinių atliekų, patekusių į regioninį sąvartyną, buvo surinkta 319 tonos AŽ, iš kurių Šakių raj. savivaldybės – 33,3 tonos (žr. 17 lentelę). Kadangi jų apskaita pagal savivaldybes nebuvo vykdoma, AŽ kiekiai Marijampolės regiono savivaldybėms buvo padalinti proporcingai iš jų atvežtiems į regioninį sąvartyną ir patekusiems į rūšavimo liniją mišrių komunalinių atliekų kiekiams. 2013 m. pirmą pusmetį UAB „Marijampolės švara“ į liniją nukreipė 7.836 tonas atliekų (11,4 proc. iš jų sudarė Šakių raj. savivaldybės atliekų srautas), iš kurių buvo išrūšiuota 530 tonos AŽ. Iš jų 60,65 tonos Šakių raj. savivaldybės. Bendras antrinio rūšavimo rodiklis siekė 6,8 proc. nuo viso perrūšiuoto kiekio. Darant prielaidą, kad 2013 m. antro pusmečio AŽ antrinio rūšavimo rezultatai bus panašūs, tikėtina, jog šiais metais iš Šakių raj. savivaldybėje surinktų ir į rūšavimo liniją patekusių mišrių komunalinių atliekų bus surinkta 121,3 tonos AŽ.

17 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų antrinis rūšavimas Šakių raj. savivaldybėje 2012-2013 m. (tonos)

Antrinės žaliavos	2012	2013 ³⁰
Plastikai	14,2	43,0
Stiklas	8,2	31,2
Popierius	2,8	29,5
Metalai	8,2	17,6
Viso	33,3	121,3

Saltinis: 2012- 2013 m. MAATC

Šiuo metu LR AM užsakymu yra paruoštas Valstybinio atliekų tvarkymo plano projektas, kuriame viena iš numatomų užduočių³¹ yra - „Užtikrinti, kad iki 2020 metų mažiausiai 50 proc. (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiamos naudoti pakartotinai ir perdirbti“. Užduoties vykdymas numatomas veikiančių regioninių atliekų tvarkymo sistemų mastu.

Įvertinus aukščiau pateiktų AŽ pirminio ir antrinio rūšavimų veiklos rezultatus bei šiuo metu komunaliniame atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų kiekius, matyti (18 lentelė), kad 2013 m. Šakių raj. savivaldybė šios VSATP keliamos užduoties reikalavimus įvykdytų **29** proc. tikslumu, o Marijampolės regionas - **31** proc. Darant prielaidą, kad iki 2020 m. mišrių komunalinių atliekų kiekiai ir sudėtis regione ženkliai nesikeis, reikėtų iki to laiko Marijampolės regione **5.650** tonomis padidinti paruošimui pakartotinai naudoti ir perdirbti tinkamų AŽ apimtį.

18 lentelė. 2013 m. Šakių raj. savivaldybėje susidarančių ir išrūšiuojamų AŽ bei VSATP keliamų užduočių AŽ paruošimui pakartotinai naudoti ir perdirbti palyginimas (tonos)

Atliekų (AŽ) rūšis	Šakių raj. sav.	Viso
Popieriaus/kartono atliekos	514	3.724
Plastikų atliekos	1.223	8.519
Stiklo atliekos	448	2.882
Metalo laužas	196	1.361
Viso AŽ	2.380	16.485
AŽ kiekis reikalingas užduočiai įvykdyti	1.190	8.243
Vykdoma 2013 m. po pirminio rūšavimo	229	1.532
Vykdoma 2013 m. po pirminio rūšavimo (proc.)	19%	19%
Vykdoma 2013 m. po antrinio rūšavimo	350	2.593
Vykdoma 2013 m. po antrinio rūšavimo (proc.)	29%	31%

Šiuo metu yra sėkmingai įvykęs „Marijampolės regiono komunalinių atliekų mechaninio biologinio apdorojimo (MBA) įrenginių projektavimas, statyba ir eksploatacija“ pirkimo konkursas. 2015 m. numatoma šių įrenginių

³⁰ 2013 m. prognozė

³¹ Dėl Valstybinio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo, Projektas, 276.1 punktą

eksploatacijos pradžia. Įgyvendinus projektą padidės Marijampolės regiono antrinio rūšiavimo pajėgumai bei padidės MRATS (MBA įrenginio eksploatacijos) kaštai. Planuojama, kad iki to laiko savo darbą vykdys laikinoji komunalinių atliekų rūšiavimo linija.

2.1.2. Biologiškai skaidžių atliekų surinkimas ir tvarkymas

2011-2012 m. pagal MAATC pateiktus duomenis buvo atskirai surenkamos tik žaliosios (kapų, parkų) biologiškai suyrančios atliekos. Jų sudėtis neaiški, kadangi komunalinių atliekų surinkimo operatorius tuo metu jas rinkdavo naudodamas mišrių komunalinių atliekų konteinerių infrastruktūrą ir veždavo šiuos kiekius šalinti į regioninį sąvartyną. Minėtos atliekos buvo surenkamos kartu su kitomis komunalinėmis atliekomis. Žaliųjų (kapų, parkų) atliekų kiekiams apskaityti surinkėjas taikydavo nustatytą procentinę išraišką, todėl tikėtina, kad MAATC pateikti duomenys nevisiškai tiksliai atspindi tuo metu deklaruojamų biologiškai skaidžių atliekų kiekių (toliau BSA). Pagal MAATC pateiktus duomenis 2012 m. Šakių raj. savivaldybėje buvo surinkta 398 tonos žaliųjų (kapų, parkų) atliekų.

Nuo 2012 m. spalio mėn. Marijampolės regiono savivaldybėse pradėjo veikti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės (toliau - ŽAKA). Nuo to laiko žaliosios atliekos yra surenkamos specialiai tam skirtais konteineriais ir vežamos tolimesniam kompostavimui į ŽAKA. Regiono gyventojai ir jo teritorijoje veikiantys juridiniai asmenys taip pat turi galimybę į jas atvežti kompostavimui tinkamas biologiškai skaidžias atliekas. Regione pradėjus veikti minėtoms aikštelėms, iš karto pagerėjo į jas patenkančių biologiškai skaidžių atliekų apskaita. Iš MAATC pateiktos informacijos matyti (žr. 19 lentelę), kad 2012 m. į Šakių raj. savivaldybės ŽAKA kompostavimui FA atvežė 5 tonas ir JA – 47 tonas biologiškai suyrančių atliekų. Remiantis 2013 m. 1 –jo pusmečio duomenimis šiais metais prognozuojama surinkti 420 tonų BSA, iš kurių FA sudarytų 52 tonas, JA – 207 tonas ir KA surinkimo operatoriaus – 161 toną.

19 lentelė. Kompostavimui tinkamų biologiškai skaidžių atliekų surinkimas Šakių raj. savivaldybėje 2012-2013 m. (tonos)

Biologiškai skaidžių atliekų pavadinimas	2012 m.				2013 m. (progozė)			
	FA	JA	KASO ³²	Viso	FA	JA	KASO	Viso
Biologiškai suyrančios atliekos	4	34	-	38	52	110	154	316
Mediena	-	12	-	12	-	88	7	94
Pjuvenos, drožlės, skiedros, mediena, medienos drožlių plokštės ir fanera, nenurodyti 03 01 04	-	-	-	-	-	9	-	9
Kitaip neapibrėžtos atliekos	1	1	-	2	-	-	-	-
Iš viso	5	47	-	52	52	207	161	420

Šaltinis: 2012- 2013 m. MAATC

Iš regioninio sąvartyno teritorijoje veikiančios laikinos rūšiavimo linijos atrinktos biologiškai skaidžios atliekos vežamos į Marijampolės savivaldybės teritorijoje esančią kompostavimo aikštelę, kur iš jų gaminamas techninis kompostas. Pagal MAATC specialistų pateiktus duomenis iš antrinio rūšiavimo atrinktų biologiškai skaidžių atliekų pagaminama 70 proc. techninio komposto. Šis savo ruožtu parduodamas regioninio sąvartyno operatoriumi ir yra panaudojamas sąvartyno rekultivacijai. Likusi frakcija šalinama regioniniame sąvartyne. Iš MAATC pateiktų duomenų matyti (20 lentelė), kad 2012 m. Šakių raj. savivaldybės ŽAKA buvo apdorota 91 tona biologiškai skaidžių atliekų, iš kurių buvo pagaminta 52 tonos komposto ir 27 tonos techninio komposto. 2013 m. tolimesniam naudojimui numatoma išgauti 420 tonų komposto ir 524 tonas techninio komposto. Techninio komposto gamybos ciklas vyksta 3 mėn., komposto – 5-6 mėn. Šiuo metu MAATC skaičiuoja komposto gamybos savikainą ir planuoja galimus jo pardavimus.

20 lentelė. Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas Šakių raj. savivaldybės žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje 2012-2013 m. (tonos)

³² Komunalinių atliekų surinkimo operatorius

BSA	2012 m.	2013 m.(progozė)
Kompostavimui	52	420
Po antrinio rūšiavimo ³³	39	748
Iš viso	91	1169

Šaltinis: 2012- 2013 m. MAATC

Šiuo metu LR AM užsakymu yra paruoštas Valstybinio atliekų tvarkymo plano projektas, kuriame viena iš numatomų užduočių³⁴ yra –„Siekiant įvykdyti Lietuvos Respublikai nustatytas biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo užduotis, savivaldybėms nustatomos pereinamosios 2014-2015 metų, 2016-2017 metų, 2018-2019 metų ir 2020 metų laikotarpio komunalinių biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartyne mažinimo užduotys. Regioniniuose ir savivaldybių atliekų tvarkymo planuose turi būti įtraukiamos ir vykdomos 18 lentelėje nustatytos komunalinių biologiškai skaidžių atliekų šalinimo sąvartynuose mažinimo užduotys“. Remiantis tuo, Šakių raj. savivaldybei nustatomos sekančios „Didžiausio leistino šalinti komunalinių BSA kiekio“ užduotys:

- iki 2016 metų – 4.082 tonos/metus;
- nuo 2016 metų – 3.673 tonos/metus;
- nuo 2018 metų – 3.265 tonos/metus;
- nuo 2020 metų – 2.857 tonos/metus.

Analizuojant VSATP keliamus uždavinius BSA tvarkymui ir 2013 m. Šakių raj. savivaldybėje prognozuojamą biologiškai skaidžių atliekų susidarymą ir tvarkymą matyti (21 lentelė), kad esant dabartinėms BSA susidarymo tendencijoms bei sutvarkymo pajėgumams, Šakių raj. savivaldybėje yra vykdomas aukščiau minėtos BSA tvarkymui keliamas užduoties reikalavimas. Po pirminio rūšiavimo užduotis gali būti įvykdoma su 10 proc. pertekliumi. Laikinosios rūšiavimo linijos veikimo įtakos dėka, šių išsipareigojimų įgyvendinimas papildomai pagerėja 13 proc.

21 lentelė. 2013 m. Šakių raj. savivaldybėje sutvarkomų BSA ir VSATP keliamų užduočių BSA šalinimui sąvartyne palyginimas (tonos)

Biologiškai skaidžių atliekų susidarymas	4.158
Leistinas šalinti BSA kiekis užduočiai įvykdyti iki 2016 m.	4.082
Po pirminio rūšiavimo surinktos BSA	465
Vykdoma 2013 m. po pirminio rūšiavimo (proc.) ³⁵	10%
Po pirminio ir antrinio rūšiavimo surinktos BSA	1.018
Vykdoma 2013 m. po pirminio ir antrinio rūšiavimo (proc.)	23%

Šiuo metu yra sėkmingai įvykęs „Marijampolės regiono komunalinių atliekų mechaninio biologinio apdoravimo (MBA) įrenginių projektavimas, statyba ir eksploatacija“ pirkimo konkursas. 2015 m. IV ketv. numatoma šių įrenginių eksploatacijos pradžia. Remiantis MBA įrenginio technine specifikacija, planuojama pilnai sutvarkyti į jį patenkančias biologiškai skaidžias atliekas. Įgyvendinus šį regioninį projektą bus įvykdytos Lietuvos Respublikai nustatytos ir VSATP nurodytos 2016-2020 m. BSA tvarkymo užduotys Šakių raj. bei kitose Marijampolės regiono savivaldybėse. Tuo pačiu padidės MRATS (MBA įrenginio eksploatacijos) kaštai. Prognozuojama, kad iki to laiko savo darbą vykdys laikinoji komunalinių atliekų rūšiavimo linija.

³³ BSA kiekiai pagal savivaldybes apskaičiuoti remiantis į laikiną rūšiavimo liniją iš savivaldybių patenkančiais MKA srautais. Joje 2012 m. buvo apdorota 4 proc., 2013 m. – 11,4 proc. Šakių raj. savivaldybės MKA.

³⁴ Dėl Valstybinio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo, Projektas, 265 punktą.

³⁵ Neigijama rodiklio reikšmė parodo, kiek proc. trūksta iki VSATP iškeltų užduočių įvykdymo.

2.1.3. Didžiųjų ir specifinių komunalinių atliekų surinkimas ir tvarkymas

2010 m. buvo užbaigtas projektas Nr. 2002LT/16/P/PE/011 „Marijampolės regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“, kurio metu įrengtos atliekų priėmimo aikštelės kiekvienoje savivaldybėje ir surenkamos antrinės žaliavos, buitės pavojingos atliekos, priimanos didžiosios atliekos iš gyventojų bei įmonių. Šiuo metu Didžiųjų ir specifinių atliekų (toliau DS) surinkimas, remiantis MAATC tinklapyje bei vietinėje spaudoje pateikta tvarka, Šakių raj. savivaldybėje vyksta per „Šakių raj. didžiųjų atliekų ir antrinių žaliavų priėmimo aikštelę“ (Sodų g. 15, Šakiai) bei vykdamas šių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų apvažiavimo būdu, pagal MAATC tinklapyje iš anksto skelbiamus surinkimo grafikus. Šakių raj. savivaldybės gyventojai ir įmonės taip pat turi galimybę pateikti tvarkyti minėtas atliekas bet kurioje Marijampolės regione esančioje didžiųjų atliekų ir antrinių žaliavų priėmimo aikštelėje. Šių aikštelių eksploataciją, pagal pasirašytą sutartį su MAATC iki 2015 m. liepos 30 d. vykdys komunalinių atliekų surinkimo operatorius.

Remiantis šiuo metu parengtu VSATP projektu, savivaldybės, taikydamos įvairius atliekų surinkimo būdus ir priemones, privalo užtikrinti, kad jų valdomose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose atskirai būtų surenkamos šios DS komunalinės atliekos:

- pavojingosios atliekos;
- elektros ir elektroninės įrangos atliekos;
- naudotos padangos;
- didelių gabaritų komunalinės atliekos (pvz., baldai ir kitos).

Šakių raj. savivaldybėje DS atliekos iš fizinių ir juridinių atliekų turėtojų priimanos nemokamai arba už tam tikrą mokestį, priklausomai nuo atvežamų atliekų klasifikacijos. Minėti įkainiai paskelbti MAATC internetiniame tinklapyje. DS atliekos apvažiavimo būdu iš gyventojų yra surenkamos nemokamai, bet už kiekvieną surinktą komunalinių atliekų toną sumokama surinkimo operatoriumi. Iš žemiau pateiktų duomenų matyti (22 lentelė), kad 2012 m. į Šakių raj. savivaldybėje esančią DS atliekų priėmimo aikštelę buvo atvežta 84 tonos naudotų padangų, iš kurių 82 tonos surinkta apvažiavimo būdu iš gyventojų. Pagal MAATC pateiktus 2013 m. 1–jo pusmečio duomenis tikėtina, kad šiais metais bus surinktas didesnis kiekis naudotų padangų – apie 175 tonas. Iš atliekų turėtojų surinktos naudotos padangos pagal MAATC pateiktus duomenis, atiduodamos tvarkyti įmonėms UAB „Metaloidas“, UAB „Antrinis perdirbimas“.

22 lentelė. Didžiųjų ir specifinių komunalinių atliekų susidarymas pagal frakcijas Šakių raj. savivaldybėje 2012-2013 m. (tonos)

Atliekų pavadinimas	2012 m.				2013 m. (progozė)			
	Atvežta tvarkymui į APA		Surinkta apvažiavimo būdu	Viso	Atvežta tvarkymui į APA		Surinkta apvažiavimo būdu	Viso
	FA	JA	FA		FA	JA	FA	
Antrinės žaliavos	6	-	-	6	3	-	-	3
Naudotos padangos	1	1	82	84	1	0,2	175	176
Didžiosios	1	-	97	98	2	-	134	136
EEI ³⁶	1	-	-	1	1	0,7	-	2
Pavojingos	205	26	-	232	47	14	-	61
Kitos	28	-	-	28	41	4	-	46
Viso	244	27	178	449	95	20	309	423

Šaltinis: MAATC 2012-2013 m.

Tvarkant padangas yra taikomas gamintojo atsakomybės principas, t.y. padangų gamintojai ir (ar) importuotojai privalo organizuoti padangų atliekų surinkimą iš padangų platinimo vietų, transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikiančių įmonių ir šių atliekų perdavimą tokias atliekas turinčiam teisę

³⁶ Elektros ir elektroninė įranga.

tvarkyti atliekų tvarkytojui. Šiuo metu MAATC ieško galimybių pasirašyti papildančios atliekų surinkimo sistemos sutartį su šias atliekas tvarkančia įmone, kuri turėtų įgaliojimus sutartiniais pagrindais tvarkyti gamintojų ir importuojamų gaminių atliekas. Šis bendradarbiavimas padėtų išvengti papildomų kaštų, kurie sumokami komunalinių atliekų surinkimo operatoriui už naudotų padangų surinkimą apvažiavimo būdu.

Iš 22 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad 2012 m. Šakių raj. savivaldybėje atliekų turėtojai pateikė tvarkyti 98 tonas didžiųjų atliekų, iš kurių 97 tonos (99 proc.) buvo surinkta apvažiavimo būdu. Remiantis MAATC pateiktais 2013 m. 1-jo pusmečio duomenimis, tikėtina, kad 2013 m. Marijampolės regione bus pateikta tvarkymui apie 136 tonos didžiųjų atliekų. Minėtos atliekos šiuo metu tvarkomos šalinant jas Marijampolės regioniniame sąvartyne.

2012 m. Šakių raj. savivaldybėje fiziniai ir juridiniai atliekų turėtojai pateikė tvarkymui 1 toną elektros ir elektroninės įrangos (toliau EEĮ) atliekų, 2013 m. tikėtinas jų kiekis bus 2 tonos. 2013 m. 1-jo pusmečio atliekų susidarymo prognozė rodo, kad remiantis MAATC pateiktais MKA atliekų sudėtimi bei kiekiu, Šakių raj. savivaldybėje numatomas 27 tonų EEĮ atliekų susidarymas. Prognozėms pasitvirtinus EEĮ sutvarkymas 2013 m. siektų 7,6 proc. Šiuo metu pagal MAATC pateiktą informaciją DS aikštelėse ir apvažiavimo būdu surinktos EEĮ atliekos yra perduodamos tvarkyti UAB „EMP Recycling“. LR įstatymu nustatyta tvarka elektros ir elektroninės įrangos gamintojai ir importuotojai yra atsakingi už jų tiktų vidaus rinkai EEĮ atliekų surinkimą, vežimą, paruošimą naudoti, naudojimą bei šio tvarkymo ir organizavimo išlaidų padengimą, visuomenės švietimo ir informavimo organizavimą bei išlaidų padengimą. Dabartiniu metu tarp MAATC ir VŠĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“ vyksta derybos dėl papildančios atliekų surinkimo sistemos sutarties pasirašymo. Tai leistų ženkliai pagerinti EEĮ atliekų surinkimą bei perdirbimą.

Remiantis MAATC pateikta informacija (žr. 22 lentelę) 2012 m. Šakių raj. savivaldybėje atliekų turėtojai pateikė tvarkymui 232 tonas pavojingųjų atliekų, iš kurių 99,9 proc. sudarė atliekos turinčios asbesto. Šių atliekų aukštas rodiklis yra sąlygotas LR Vyriausybės 2008 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. 351 vykdomos asbesto atliekų tvarkymo programos. Asbesto turinčios atliekos perduotos tvarkyti UAB „Toksika“, likusios pavojingos atliekos – UAB „Žalvaris“. 2013 m. pavojingųjų atliekų prognozė rodo, kad jų susidarymo kiekis turėtų mažėti. Prognozuojama, kad 2013 m. Šakių raj. savivaldybėje sudarys apie 60 tonų pavojingųjų atliekų, iš kurių 99 proc. sudarys atliekos turinčios asbesto. Jos visos bus perduotos pavojingųjų atliekų tvarkymą vykdančioms įmonėms. Dabartiniu metu tarp MAATC ir UAB „Žalvaris“ vyksta derybos dėl papildančios atliekų surinkimo sistemos sutarties pasirašymo. Tai leistų papildomai pagerinti minėtų atliekų surinkimą bei tvarkymą.

2012 m. Šakių raj. savivaldybėje fiziniai ir juridiniai atliekų surinkėjai pateikė tvarkyti (žr. 22 lentelę) 28 tonas kitų atliekų, kurių pagrindą sudarė mišrios statybinės ir griovimo atliekos (kodas: 17 09 04) – 27,6 tonos ir transporto priemonių stiklai ir plastikai (kodai: 16 01 19; 16 01 20), kurie netinkami tolimesniam perdirbimui – 0,36 tonos. Remiantis MAATC pateiktais 2013 m. 1-jo pusmečio rezultatais, tikėtina, kad kitų atliekų srautas, dėl didesnio mišrių statybinės ir griovimo atliekų kiekio, pasieks 46 tonas. Kitos atliekos tvarkant šalinamos regioniniame sąvartyne, išskyrus mišrias statybines ir griovimo atliekas, kurios perduodamos tolimesniam tvarkymui į inertinių atliekų priėmimo aikštelę.

Pagal MAATC pateiktą informaciją (žr. 22 lentelę), 2012 m. DS aikštelėse buvo surinkta ir perduota perdirbimui 6 tonos antrinių žaliavų, kurių pagrindą sudarė stiklo ir plastikinės pakuotės atliekos. 2013 m. tikimasi surinkti ir perduoti perdirbimui 3 tonas antrinių žaliavų.

Apibendrinant 2012-2013 m. DS atliekų tvarkymą (žr. 23 lentelę), matyti, kad 2012 m. kitais būdais buvo sutvarkyta 78 proc. visų Šakių raj. savivaldybėje surinktų DS atliekų. Remiantis prognozuojamais 2013 m. šių atliekų susidarymo kiekiais, numatomas mažesnis sutvarkytų atliekų lygis. Jiems pasitvirtinus DS atliekų sutvarkymas kitais būdais sieks 67 proc. Pagrindine to priežastimi bus galimas ženklus didžiųjų atliekų surinkimas.

23 lentelė. Didžiųjų ir specifinių atliekų tvarkymas Šakių raj. savivaldybėje 2012-2013 m. (tonos)

Atliekų pavadinimas	2012 m.				2013 m. (progozė)			
	Sutvarkyta kitais būdais	Pašalinta RS	Viso	Sutvarkyta kitais būdais (proc.)	Sutvarkyta kitais būdais	Pašalinta RS	Viso	Sutvarkyta kitais būdais (proc.)
Antrinės žaliavos	6	-	6	100%	3	-	3	100%
Naudotos padangos	84	-	84	100%	176	-	176	100%
Didžiosios	-	98	98	0%	-	136	136	0%
EEI ³⁷	1	-	1	100%	2	-	2	100%
Pavojingos	232	-	232	100%	61	-	61	100%
Kitos	27,6	0,4	28	99%	42	4	46	92%
Viso	351	98	449	78%	284	139	423	67%

Šaltinis: MAATC 2012-2013 m.

2.1.4. Komunalinių atliekų tvarkymas

Atsižvelgiant į praėjusių metų patirtį ir šiuo metu esančius Šakių raj. savivaldybės ir Marijampolės regiono atliekų tvarkymo sistemos pajėgumus ir galimybes matome (žr. 24 lentelę), kad pasitvirtinus 2013 m. komunalinių atliekų susidarymo prognozėms, 1623 tonos komunalinių atliekų bus perdirbtos ar kitaip panaudotos, o 7415 tonos – pašalintos regioniniame sąvartyne. Minėti skaičiai rodo, kad šalinamų sąvartyne atliekų kiekis sudarys 82 proc. visų Šakių raj. savivaldybėje susidarantių komunalinių atliekų.

Iš jų vieną didžiausių srautų sudaro biologiškai skaidžios ir antrinės žaliavos (įskaitant pakuotę), kurios bendrame šalinamų komunalinių atliekų kiekyje sudaro 63,8 proc., įskaitant laikinoje rūšiavimo linijoje surenkamas AŽ ir biomasės atskyrimą techninio komposto gamybai, kas pagerina „Perdirbta ar kitaip panaudota“ rodiklį 8,7 proc. Šių šalinamų atliekų srautai atskleidžia didelį efektyvumo potencialą gerinant minėtų BSA ir AŽ pirminį rūšiavimą šaltinyje ir tuo pačiu mažinant MRATS komunalinių atliekų surinkimo sąnaudas.

Pasitvirtinus Marijampolės regiono 2013 m. komunalinių atliekų susidarymo prognozėms, 12.305 tonos komunalinių atliekų bus perdirbtos ar kitaip panaudotos, o 51.902 tonos – pašalintos regioniniame sąvartyne. Minėti duomenys rodo, kad šalinamų sąvartyne atliekų kiekis sudarys 81 proc. visų Marijampolės regione susidarantių komunalinių atliekų.

24 lentelė. Komunalinių atliekų tvarkymas Šakių raj. savivaldybėje 2013 m. (tonos)

Komunalinių atliekų pavadinimas	Viso komunalinių atliekų (tonos)	Perdirbta ar kitaip panaudota (tonos)	Perdirbta ar kitaip panaudota (proc.)	Pašalinta sąvartyne (tonos)	Pašalinta sąvartyne (proc.)
Biologiškai skaidžios	3.644	944	26%	2.700	74%
Popieriaus/kartono	514	74	14%	440	86%
Biologiškai skaidžios viso	4.158	1.018	24%	3.140	76%
Plastikai	1.223	92	8%	1.131	92%
Stiklas	448	166	37%	282	63%
Metalo laužas	196	18	9%	178	91%
Didžiosios atliekos	136	-	0%	136	100%
Padangos	176	176	100%	-	0%
Elektros ir elektroninės įranga	27	2	8%	25	92%
Pavojingos atliekos	69	61	89%	8	11%
Kitos atliekos	2.606	89	3%	2.517	97%
Iš viso	9.038	1.623	18%	7.415	82%
Iš jų antrinių žaliavų (tame tarpe pakuotės)	2.380	350	15%	2.030	85%
Iš jų inertinių atliekų	1.028	89	9%	939	91%

³⁷ Elektros ir elektroninė įranga.

Šaltinis: 2013 m. MAATC

Šiuo metu LR AM užsakymu yra paruoštas Valstybinio atliekų tvarkymo plano projektas, kuriame pateikiamos sekančios užduotys³⁸ komunalinių atliekų šalinimui sąvartynuose:

- **iki 2016** metų užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis **neviršytų 55 procentų** savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų per metus, o kitos susidariusios komunalinės atliekos turi būti perdirbtos ir kitaip panaudotos;
- **iki 2020** metų užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis **neviršytų 35 procentų** savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų per metus, o kitos susidariusios komunalinės atliekos turi būti perdirbtos ir kitaip panaudotos.

Vertinant dabartinį Šakių raj. savivaldybės pasiruošimą minėtų užduočių įgyvendinimui matome, kad 2016 m. keliamiems reikalavimams įvykdyti perdirbamų ar kitaip panaudojamų komunalinių atliekų kiekį reikėtų padidinti 27 proc., o iki 2020 m. – 47 proc. Šiuo metu yra sėkmingai įvykęs „Marijampolės regiono komunalinių atliekų mechaninio biologinio apdorojimo (MBA) įrenginių projektavimas, statyba ir eksploatacija“ pirkimo konkursas ir nuo 2015 m. 4-jo ketvirčio numatoma šių įrenginių eksploatacijos pradžia. Planuojama, kad minėto projekto sėkmingas įgyvendinimas užtikrins savalaikį aukščiau paminėtų užduočių įvykdymą.

2.1.5 Komunalinių atliekų šalinimo įrenginiai ir jų pajėgumai

Marijampolės regiono savivaldybėms pasirašius bendradarbiavimo sutartį ir įgyvendinus projektą „Marijampolės regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“, projekto Nr. 2002LT/16/P/PE/01, Marijampolės regione įrengtas naujas Marijampolės regiono komunalinių atliekų sąvartynas (I ir II sekcijos), atitinkantis Europos Komisijos atliekų tvarkymo direktyvų ir Lietuvos Respublikos teisės ir norminių aktų reikalavimus. Projekto vertė – 44.917.475 Lt (be PVM), iš kurių 3.593.398 Lt – MAATC lėšos. Marijampolės regioninis sąvartynas yra Marijampolės savivaldybės teritorijos rytinėje dalyje, 10 km į rytus nuo Marijampolės miesto centro ir 3,5 km į pietvakarius nuo Igliskėlių gyvenvietės, netoli Panausupio kaimo, šalia esamo Marijampolės miesto sąvartyno. Vidutiniškai jame per metus numatoma pašalinti apie 38 tūkst. t., per sąvartyno 20 metų eksploatacijos laikotarpį – 750 tūkst. tonų atliekų. 1-2 celių projektinis pajėgumas 375 tūkst. tonų. Sąvartyno eksploatavimas suskirstytas etapais. Pradžioje atliekos pilamos pradėdant nuo naujojo sąvartyno dalies (1 sekcijos), vėliau (2 sekcija) ir po to tęsiamas 3 ir 4 sekcijose. Regioninį sąvartyną pagal pasirašytą sutartį iki 2014 m. gruodžio mėn. eksploatuoja UAB „Ekoaplinka“. Marijampolės regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne šalinamos Marijampolės regione susidaranti nepavojingos komunalinės atliekos ir nepavojingos gamybinės atliekos iš įmonių, kurių perdirbti nėra techninių galimybių bei pajėgumų. Pagal MAATC pateiktą informaciją, iš viso sąvartyne nuo 2009.03.02 iki 2013.06.30 (su uždarytais sąvartynais) sutvarkyta 264.577 tonos atliekų.

Atvežtos statybos ir griovimo atliekos kaupiamos prie sąvartyno esančioje Inertinių atliekų aikštelėje. Šalia esančioje didžiųjų atliekų aikštelėje surenkamos didžiosios buitinės atliekos: panaudoti buitiniai prietaisai, mediena, pakuotės atliekos, stiklas, metalai, naudotos padangos. Į inertinių atliekų aikštelę tolesniam naudojimui iki 2013 m. liepos 1 d. buvo pristatyta 12.175 tonos inertinių atliekų. Šiuo metu yra įvykęs viešasis pirkimas „Marijampolės regioninis sąvartynas Panausupio k., Marijampolės sav. 3 ir 4 sąvartyno sekcijos statyba“. Preliminari statybos kaina – 4,7 mln. Lt be PVM. Projekto finansavimas 100 proc. bus vykdomas iš MAATC lėšų.

2012 m. gegužės 31 d. įgyvendinus projektą „Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Šakių rajono ir Vilkaviškio rajono savivaldybių sąvartynų uždarymo projektavimo ir statybos darbai“, projekto kodas Nr. VP3-3.2-AM-01-V-01-004 Marijampolės regione buvo uždaryti 6 sąvartynai. Projekto vertė – 32.221.000 Lt (be PVM).

2013 m. birželio 21 d. įgyvendinus projektą „Marijampolės apskrities senų sąvartynų uždarymas, kompostavimo aikštelių įrengimas“, projekto kodas Nr. VP3-3.2-AM-01-V-01-009; Marijampolės regione uždaryti 12 nelegalių mažųjų sąvartynų (1 Kalvarijos sav., 1 Šakių raj.sav., 3 Vilkaviškio raj.sav., 1 Kazlų Rūdos sav. ir 6 Marijampolės sav.). Projekto vertė – 25.547.642 Lt (be PVM), iš kurių 1.500.778 Lt – UAB „Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras“ lėšos. 2013 m. sausio-liepos mėn. MAATC senų sąvartynų aplinkos monitoringui ir priežiūrai išleido 51.915 Lt.

³⁸ „Dėl Valstybinio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo“, Projektas, 271.1-271.2 punktai.

Įvertinus tai, kad kaupimai sąvartyno uždarymui bei priežiūrai po uždarymo pagal LR galiojančius įstatymus apmokestinami pelno mokesčiu bei padidina paslaugų kainą atliekų turėtojams, šiuo metu jie nėra daromi. Minėtus darbus ateityje numatoma finansuoti skolintomis lėšomis.

2.1.6 Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai ir jų pajėgumai

Remiantis 2007-2013 m. „Sauglaudos skatinimo veiksmų programos 3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ priemonės Nr. VP-3-3.2-AM-01 „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“ nuostatomis, 2013 m. MAATC įvykdė „Marijampolės regiono komunalinių atliekų mechaninio biologinio apdorojimo (MBA) įrenginių projektavimas, statyba ir eksploatacija“ viešąjį pirkimą. Įgyvendinus minėtą projektą:

- Marijampolės regione surenkamų mišrių komunalinių atliekų srautas bus apdorojamas mechaninio apdorojimo (MA) įrenginiuose, iš jo maksimaliai atskiriant biologiškai skaidžią atliekų (BSA) frakciją, metalų, stiklo, įvairių rūšių plastiko, popieriaus ir kartono atliekas ir pakuotę bei kietojo atgautojo kuro (vad. KAK) frakciją;
- Atskirta BSA frakcija bus stabilizuojama intensyvaus aerobinio apdorojimo įrenginiuose, gaminant stabilatą (biologiškai apdorotą frakciją) ir papildomai atskiriant KAK frakciją.

Pagrindiniai numatomi vykdyti procesai:

- Atliekų priėmimas (įskaitant svėrimą);
- Stambiųjų atliekų prevencinis atskyrimas iškrovimo/perkrovimo metu, jų tolimesnis tvarkymas;
- Mechaninis rūšiavimas (BSA frakcijos atskyrimas, juodųjų metalų atskyrimas);
- Rankinis rūšiavimas (stiklo, spalvotųjų metalų, įvairių rūšių plastiko, popieriaus ir kartono, KAK frakcijos atskyrimas);
- Atskirtų antrinių žaliavų, didžiųjų ir pavojingų atliekų bei KAK frakcijų laikinas saugojimas;
- Aerobinis biologiškai skaidžių atliekų apdorojimas intensyvaus uždaro kompostavimo įrenginiuose;
- Suskaidytos BSA masės stabilizavimas, gravitacinis sausinimas, lengvos degios frakcijos atskyrimas.

Mechaninio apdorojimo įrenginiuose bus sudarytos galimybės apdoroti ne mažiau kaip 65.000 t/m. mišrių komunalinių atliekų. Biologinio apdorojimo įrenginių pajėgumai turi būti pakankami apdoroti ne mažiau kaip 23.000 t/m. Mechaninio apdorojimo įrenginiuose atskirtos BSA frakcijos. Pagal tiekėjo pateiktą pasiūlymą, dirbant pilnu pajėgumu ir apdorojant 65 tūkst. tonų komunalinių atliekų, proceso liekanos (šalinimui sąvartyne) sudarytų 17,58 proc., t.y. 11.430 tonų. Pagal pateiktą pasiūlymą vienos tonos mišrių komunalinių atliekų apdorojimo kaina – 69 Lt be PVM. Bendra projekto vertė – 33 mln. Lt, iš kurių 15 proc. MAATC lėšos.

2.2. Atliekų, kurioms taikomas gamintojo atsakomybės principas, tvarkymas ir bendradarbiavimas su komunalinių atliekų tvarkymo sistema

Gamintojo atsakomybės principas taikomas tvarkant šiuos atliekų srautus:

1. pakuočių;
2. apmokestinamųjų gaminių (padangos, akumulatoriai, baterijos, vidaus degimo variklių degalų, tepalų, išsiurbimo oro filtrai, automobilių hidrauliniai (tepaliniai) amortizatoriai);
3. elektros ir elektroninės įrangos;
4. eksploatuoti netinkamų transporto priemonių;
5. alyvų.³⁹

³⁹ Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas, 140 punktas

Šių atliekų, esančių komunalinių atliekų sraute, surinkimą turi organizuoti savivaldybės dalyvaujant gamintojams ir importuotojams. Komunalinių atliekų sraute esančių gaminių ir pakuočių atliekų turėtojai – fiziniai asmenys turi naudotis savivaldybių organizuojamomis šių atliekų tvarkymo (surinkimo, rūšiavimo ir kita) sistemomis. Gamintojai ir importuotojai, įgyvendindami gamintojo atsakomybės principą, turi naudotis savivaldybių organizuojamomis komunalinių atliekų tvarkymo sistemomis (pvz., didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės, atliekų rūšiavimo konteineriai, kitos priemonės) ir, siekdami įgyvendinti nustatytas užduotis ir organizuoti visų susidariusių gaminių ir pakuočių atliekų sutvarkymą, gali taikyti papildomas priemones (pvz., organizuoti elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimą platinimo vietose).⁴⁰

Atliekų tvarkymo įstatymas įpareigoja savivaldybes (arba jų įsteigtus juridinius asmenis, kuriems pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą) su gamintojais ir importuotojais sudaryti gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo sutartis.

2013 m. MAATC pasirašė pakuočių atliekų tvarkymo sutartis su gamintojų ir importuotojų organizacijomis VŠĮ „Žalioji taškas“ ir „Pakuočių tvarkymo organizacija“. Sutartyse šalys įsipareigoja bendradarbiauti:

- eksploatuojant komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemą,
- šviečiant ir informuojant visuomenę pakuočių atliekų tvarkymo klausimais sąlygas,
- nustatant komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų surinkimo sistemos infrastruktūros plėtros finansavimo tvarką,
- komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų surinkėjų parinkimo tvarką.

Veiklos organizavimas

Diegiamoje pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemoje atskirai nuo kitų komunalinių atliekų bus surenkamos, išvežamos, paruošiamos naudoti ir perduodamos atliekų naudotojams (perdirbti ar panaudoti energijai gauti) šios komunalinės atliekos:

- a) stiklinių pakuočių atliekos;
- b) popierinių ir kartoninių pakuočių atliekos;
- c) plastikinių pakuočių atliekos;
- d) PET (polietileno tereftalato) pakuočių atliekos;
- e) metalinių pakuočių atliekos;
- f) kombinuotų (popierinių) pakuočių atliekos;
- g) kombinuotų (kitų) pakuočių atliekos;
- h) medinių pakuočių atliekos;
- i) kitos pakuočių atliekos;
- j) kartu su aukščiau nurodytomis atliekomis surenkamos tinkamos perdirbti antrinės žaliavos, nurodomos pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir paslaugų teikimo sutartyje(-se)

Sutartyse taip pat numatytas visuomenės informavimas ir švietimas pakuočių atliekų tvarkymo klausimais pagal Organizacijoms teisės aktuose keliamus reikalavimus. Tam tikslui kiekvieniems kalendoriniams metams rengiamos programos, kuriose nurodomos visuomenės švietimo ir informavimo priemonės, kurias ruošiamasi įgyvendinti bendromis MAATC ir Organizacijų pastangomis ir (ar) finansavimu, šių priemonių apimtys, įgyvendinimo bei finansavimo tvarka. Organizacijos įsipareigoja privačių namų valdų gyventojams ir juridiniams asmenims parengti atmintines apie jiems pateiktų rūšiavimo priemonių naudą, naudojimosi tvarką, išvežimo grafikus, Organizacijos internetinėje svetainėje skelbti informaciją apie pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemą, naudojimosi ja tvarką ir naudą, pasiektus rezultatus ir sprendžiamas problemas, parengti metinius pranešimus apie Pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemos komunalinių atliekų tvarkymo regione rezultatus ir pristatyti juos Organizacijos ar MAATC organizuojamuose viešuose renginiuose.

---

⁴⁰ Ten pat, 141 punktą

Išlaidos, susijusios su pakuočių atliekų surinkimu, vežimu, paruošimu naudoti/perdirbti, kiek šių išlaidų nepadengia pajamos už parduotas antrines žaliavas, taip pat pakuočių atliekų surinkimo priemonių įsigijimo ir pastatymo išlaidos bei kitos, su šia veikla susijusios išlaidos kompensuojamos Organizacijos narių kooperuotomis lėšomis pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir paslaugų teikimo sutartyje(-se), nustatytomis sąlygomis, proporcingai Organizacijos narių užimamai rinkos daliai, kuri apskaičiuojama ir skelbiama teisės aktų nustatyta tvarka.

Organizacija finansuoja visuomenės švietimo ir informavimo priemonių, kurių apimtys ir įgyvendinimo tvarka nurodoma programoje, įgyvendinimą Marijampolės regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje.

Iki šiol nebuvo sudaryta sutarčių su Organizacijomis dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymo, tačiau šios atliekos surenkamos ir tvarkomos pagal MAATC sudarytą sutartį su UAB „Žalvaris“, diegiant papildančią atliekų tvarkymo sistemą. Šios sutarties pagrindu be elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkomos ir kitos gamintojo atsakomybės atliekos - apmokestinamųjų gaminių (padangos, akumulatoriai, baterijos, vidaus degimo variklių degalai, tepalai, išsiurbimo oro filtrai, automobilių hidrauliniai (tepaliniai) amortizatoriai), alyvų atliekos. Atliekos surenkamos apvažiavimo būdu UAB „Žalvaris“ priemonėmis ir surenkama iš MAATC didžiųjų ir specifinių atliekų priėmimo aikštelių. MAATC nepatiria šių atliekų surinkimo sąnaudų- surinkimas vykdomas surinkėjo sąskaita.

2013 m. yra paruošti sutarčių projektai su gamintojų ir importuotojų organizacijomis - VŠĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“ ir Asociacija EEPA dėl elektros ir elektroninės įrangos bei baterijų ir akumuliatorių atliekų surinkimo. Šios atliekos būtų surenkamos ir tvarkomos Organizacijų sąskaita.

Analogiškos sutartys su gamintojų ir importuotojų organizacijomis turėtų būti pasirašytos ir dėl padangų surinkimo, kadangi joms taip pat taikomas gamintojo atsakomybės principas. Kadangi šių atliekų susidarymo kiekis gana didelis, Organizacijų sąskaita tvarkomos atliekos ženkliai sumažintų MAATC kaštus.

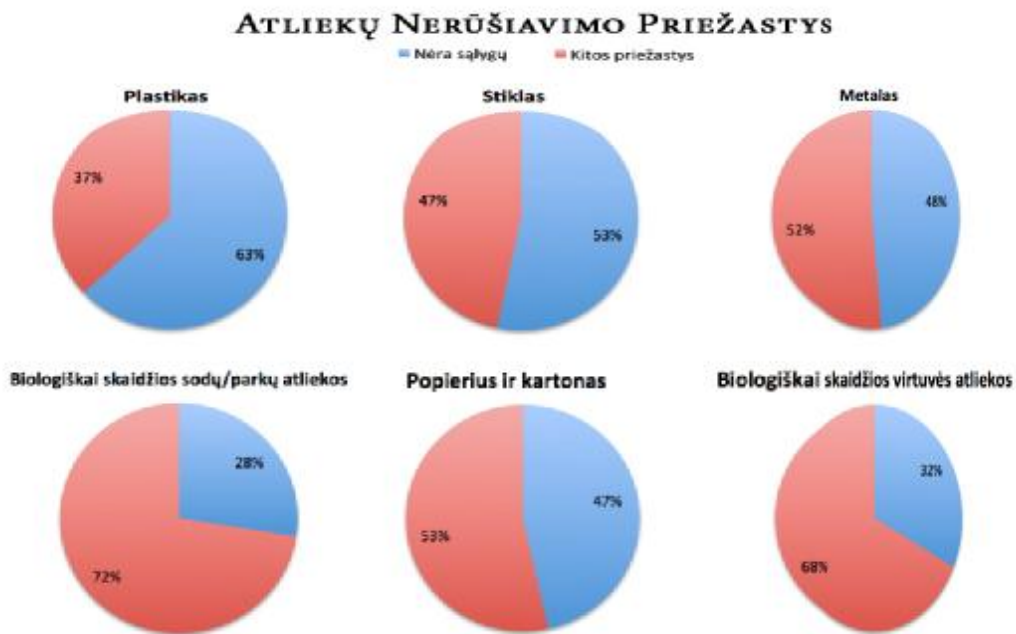
2.3. Marijampolės regiono atliekų turėtojų apklausos duomenų tyrimas

Siekiant giliau pažvelgti į situaciją Marijampolės regione buvo surengta atliekų turėtojų apklausa. Jos metu regiono gyventojų buvo paprašyta atsakyti į klausimus, susijusius su atliekų rūšiavimu, kliūtimis su kuriomis susiduriama bandant tinkamai pašalinti atliekas bei informacijos apie atliekų tvarkymą prieinamumą. Gauti apklausos rezultatai padėjo geriau suprasti regiono žmonėms aktualias problemas bei požiūrį į atliekų tvarkymą.

Apklausos duomenimis, didelė dalis savo atsakymus pateikusių žmonių, kurie nerūšiuoja atliekų, nurodė, kad jų atliekų nerūšiavimo priežastis yra tam tinkamų sąlygų nebuvimas. Žemiau pateiktame paveikslėlyje (4 pav.) pavaizduotos pagrindinės antrinių žaliavų ir bioskaidžių atliekų frakcijos, kurias apklausoje sudalyvavę žmonės nurodė, kaip neturintys sąlygų šalinti rūšiuojant.

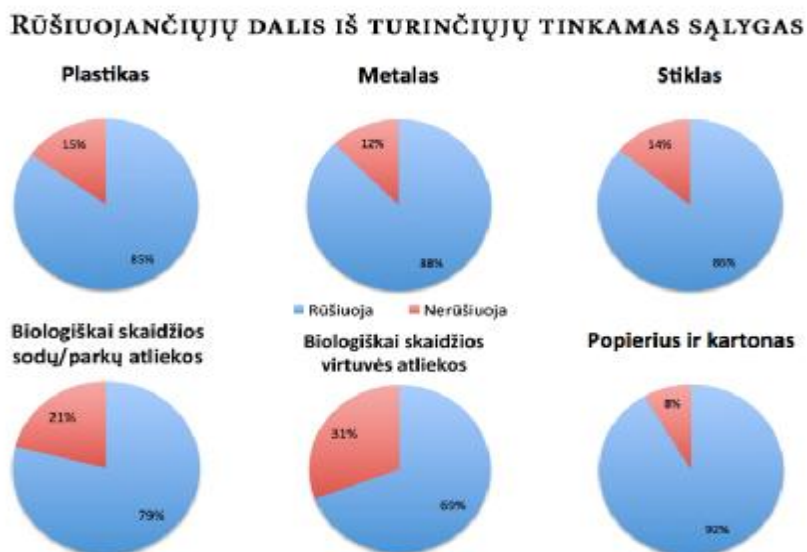
4 pav. Apklauso duomenys

Apklausoje dalyvavę žmonės paminėjo, kad tinkamų sąlygų nebuvimas tinkamai šalinti atliekas yra sietinas su nepakankamu atliekų konteinerių kiekiu arba per dideliu atstumu iki artimiausios konteinerių buvimo vietos. Dalyvavusieji apklausoje taip pat paminėjo, jog esamų konteinerių būklė yra prasta, jų aikštelės netvarkingos. Taip pat įvardintas konteinerių skirtų kitoms frakcijoms (žaliosioms atliekoms, rūbams, batams, tekstilei, cheminėms medžiagoms) trūkumas.

Kita vertus, atėmus žmones, atsakiusius, jog jų gyvenamojoje vietoje nėra sąlygų rūšiuoti atliekas, didžioji dauguma likusiųjų atsakė, kad atliekas rūšiuoja. Žemiau pateiktame paveikslėlyje (5 pav.) galima matyti, kad net 92% apklausoje dalyvavusiųjų žmonių, turinčių sąlygas rūšiuoti popierių ir kartoną, juos rūšiuoja. Taip pat labai didelė dalis (virš 85 %) atsakiusiųjų teigė rūšiuojantys plastiką, metalą ir stiklą. Beveik visi apklausoje dalyvavę asmenys teigė žinantys netinkamai šalinamų atliekų žalą gamtai ir visuomenei.

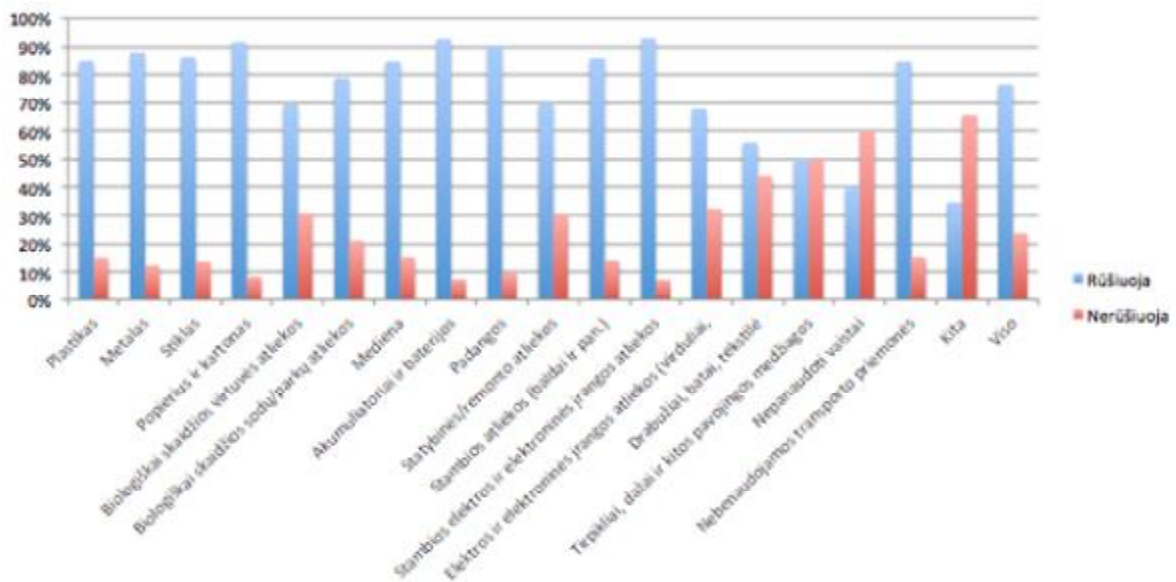
5 pav. Apklauso duomenys

Toks aukštas procentas tikinančiųjų, jog rūšiuoja antrines žaliavas, yra ganėtinai toli nutolęs nuo realių duomenų, pasak kurių tik mažiau nei 11% antrinių žaliavų fizinių asmenų atliekų sraute yra surenkama išrūšiuotos šaltinyje. Interpretuojant situaciją galima teigti, kad apklausoje sudalyvavo žmonės, kuriuos lengviau pasiekia visuomenės informavimo priemonės, tiek apie pačią apklausą, tiek apie rūšiavimo svarbą, tad jų atliekų šalinimo įpročiai yra pažangesni nuo bendrojo atliekų srauto statistikos. Galima daryti prielaidą, kad regiono gyventojams suteikus tinkamas sąlygas rūšiuoti atliekas ir tinkamai investavus į gyventojų informavimo priemones galima būtų ženkliai padidinti šaltinyje išrūšiuojamų atliekų dalį.

Žemiau taip pat pateiktas paveikslėlis (6 pav.), kuriame atsispindi likusiųjų frakcijų rūšiavimo procentas, tiriant tų regiono gyventojų atsakymus, kurie turi galimybę rūšiuoti atliekas. Kaip atsispindi paveikslėlyje, didžioji dalis apklaustųjų, turinčių sąlygas, atliekas rūšiuoja.

6 pav. Galimybę rūšiuoti atliekas turinčių žmonių rūšiuojančiųjų ir nerūšiuojančiųjų dalys. Apklausos duomenys.

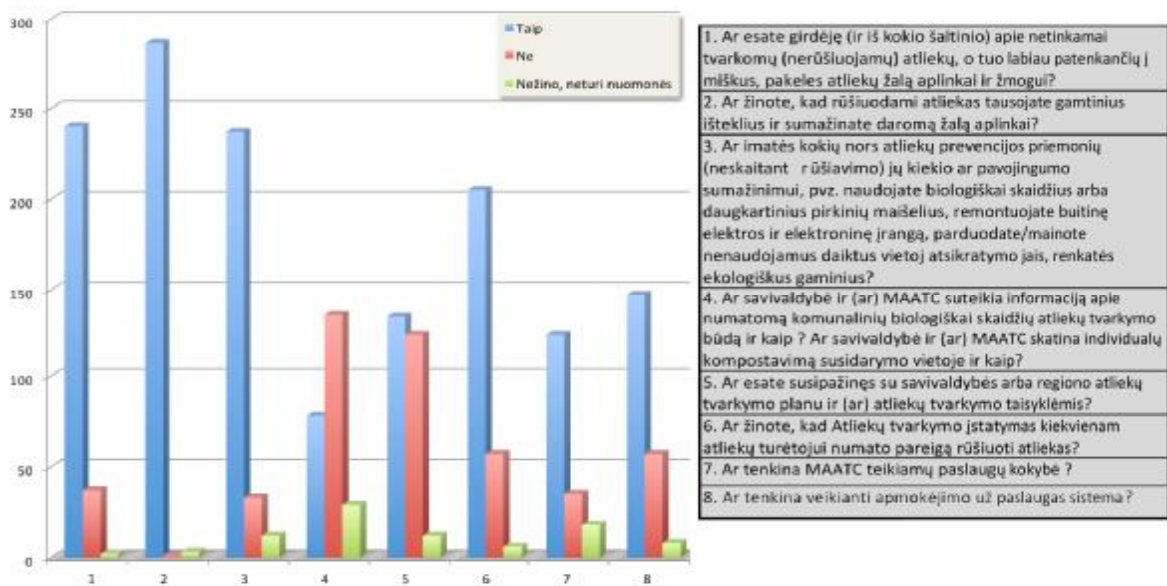
Toliau nagrinėjant apklausos rezultatus, didelė gyventojų dalis nurodė, kad savarankiškai kompostuoja biologiškai skaidžias atliekas. Daugiau nei pusė žmonių, kurie nurodė jog rūšiuoja biologiškai skaidžias atliekas, teigė jog jas kompostuoja (7 pav.). Vėlgi gana akivaizdu, jog yra stiprus pagrindas daryti prielaidą, kad geriau informuoti ir sąlygas tam turinti visuomenės dalis renkasi tinkamą atliekų šalinimo būdą šalinant ir šią atliekų frakciją, tad būtų tikslinga atkreipti dėmesį, kad daugiau regiono gyventojų būtų tinkamai informuoti bei turėtų tinkamas sąlygas atliekų šalinimui.

7 pav. Biologiškai skaidžias atliekas kompostuojančiųjų skaičius. Apklausos duomenys.

Galiausiai, apklausoje sudalyvavę regiono gyventojai išreiškė nuomonę, jog norėtų turėti galimybę už atliekų tvarkymo paslaugas atsiskaityti internetu, tiesioginio debeto būdu. Pasitaikė nuomonių, kad rūšiuojantiems ir nerūšiuojantiems atliekas reikėtų taikyti skirtingus tarifus, taip pozityviai skatinant rūšiuojančius.

8 pav. Apklausos duomenys.

1. Ar esate girdėję (ir iš kokio šaltinio) apie netinkamai tvarkomų (nerūšiuojamų) atliekų, o tuo labiau patenkančių į miškus, pakeles atliekų žalą aplinkai ir žmogui?
2. Ar žinote, kad rūšiuodami atliekas tausojate gamtinius išteklius ir sumažinate daromą žalą aplinkai?
3. Ar imatės kokių nors atliekų prevencijos priemonių (neskaitant rūšiavimo) jų kiekiu ar pavojingumo sumažinimui, pvz. naudojate biologiškai skaidžius arba daugkartinius pirkinių maišelius, remontuojate buitinę elektros ir elektroninę įrangą, parduodate/mainote nenaudojamus daiktus vietoj atsikratymo jais, renkatės ekologiškus gaminius?
4. Ar savivaldybė ir (ar) MAATC suteikia informaciją apie numatomą komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo būdą ir kaip? Ar savivaldybė ir (ar) MAATC skatina individualų kompostavimą susidarymo vietoje ir kaip?
5. Ar esate susipažinęs su savivaldybės arba regiono atliekų tvarkymo planu ir (ar) atliekų tvarkymo taisyklėmis?
6. Ar žinote, kad Atliekų tvarkymo įstatymas kiekvienam atliekų turėtojų numato pareigą rūšiuoti atliekas?
7. Ar tenkina MAATC teikiamų paslaugų kokybė?
8. Ar tenkina veikianti apmokėjimo už paslaugas sistema?

3. Bendras Marijampolės regiono ir Šakių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo būklės įvertinimas

Bendras įvertinimas daromas atsižvelgiant į Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatytą užduočių vykdymą.

25 lentelė. VSATP nustatytos komunalinių atliekų tvarkymo užduotys ir jų vykdymas 2012 m pabaigai :

VSATP punktas	VSATP komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Būklė
84.2	Ne vėliau kaip nuo 2009 metų vidurio nepavojingas atliekas šalinti tik Europos Sąjungos reikalavimus atitinkančiuose regioniniuose nepavojingų atliekų sąvartynuose;	Įvykdyta
84.3.	Iki 2011 metų pabaigos uždaryti visus aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimų neatitinkančius sąvartynus;	Įvykdyta
84.4.	Iki 2013 metų Lietuvoje sukurti reikiamus komunalinių nuotekų dumblo tvarkymo pajėgumus;	Įvykdyta
	Atliekų tvarkymo paslaugos prieinamumas ir kokybė	Įvykdyta, tačiau yra netolygumai didesnėse ir mažesnėse gyvenamosiose vietovėse
98.1, 84.1	Iki 2009 metų užtikrinti, kad ji būtų visuotinė, geros kokybės, prieinama (įperkama) ir atitiktų aplinkos apsaugos, techninius-ekonominius ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus. (Visuotinumą principas laikomas užtikrintu, kai viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga teikiama ne mažiau kaip 95 procentams savivaldybės teritorijos asmenų, kuriems toje teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektai (išskyrus žemės sklypus be pastatų) ar kurie kitu pagrindu teisėtai valdo ar naudoja šiuos objektus)	
98.2.	Antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalo) rūšiavimas	

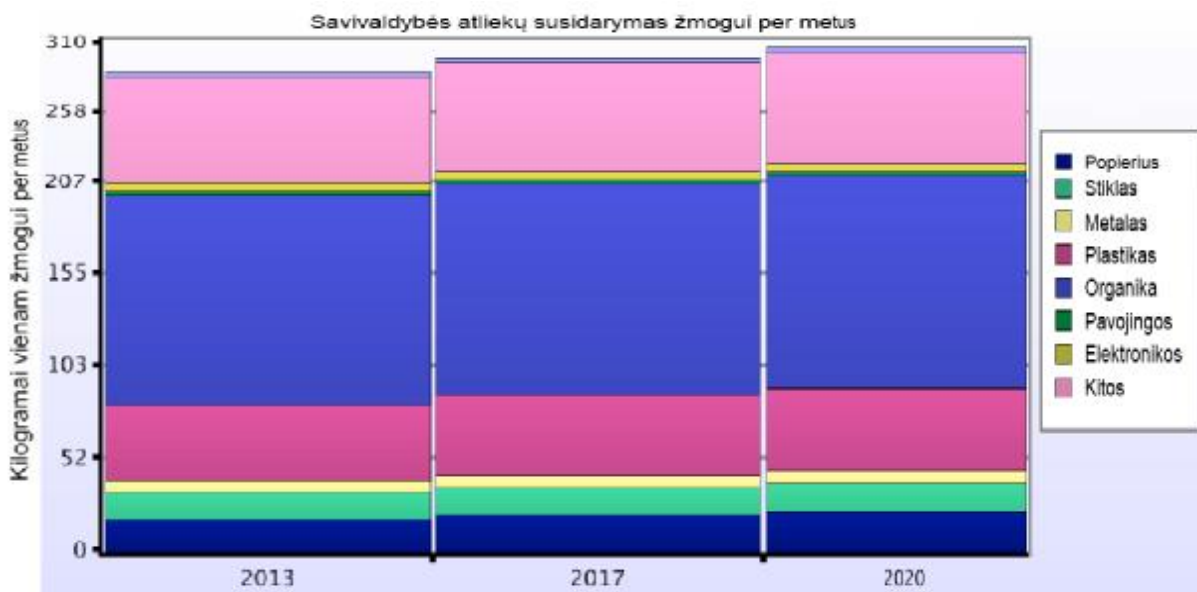
VSAT P punkta s	VSATP komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Būklė
98.2.1.2.	Kitų savivaldybių gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę 800 gyventojų šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose	Įvykdyta
98.2.1.3.	Savivaldybių gyvenamuosiuose individualių namų kvartaluose ir miesteliuose, sodų ir garažų savininkų bendrijų teritorijose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę prie pagrindinio išvažiavimo iš tokio kvartalo ar bendrijos teritorijos arba įvažiavimo į juos, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams (bendrijų nariams) patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose	Įvykdyta
98.2.1.4.	Atskirai rinkti antrines žaliavas (esančias komunalinėse atliekose) iš įmonių, įstaigų ir organizacijų į specialius konteinerius ir (arba) naudojant kitas surinkimo priemones;	Įvykdyta
98.2.2. 98.2.3.	Pastatyti specialius konteinerius, skirtus antrinėms žaliavoms surinkti viešosiose vietose, kuriose dėl dažno gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų, taip pat laikinuosius specialius konteinerius viešųjų renginių metu.	Įvykdyta
98.3	Iki 2009 metų užtikrinti, kad būtų įrengta ne mažiau kaip viena didelių gabaritų atliekų (baldu, stabybos ir griovimo, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, naudotų padangų, pavojingų buitinių atliekų, antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų) surinkimo aikštelė 50000 gyventojų, tačiau ne mažiau kaip viena tokia aikštelė savivaldybės teritorijoje, taip pat šios atliekos surenkamos ir kitokiais būdais (pvz., apvažiuojant turėtojus). Atsižvelgdamos į savivaldybių teritorijų specifika ir faktinį minėtų aikštelių įrengimo poreikį, savivaldybės gali taikyti griežtesnius didelių gabaritų atliekų aikštelių įrengimo reikalavimus. Didžiųjų miestų savivaldybių (Marijampolės) gyventojams atstumas iki tokių aikštelių turėtų būti ne daugiau kaip 5 kilometrai, o kitų savivaldybių gyventojams – ne daugiau kaip 10 kilometrų	Įvykdyta
98.4, 84.5	Iki 2013 metų užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 50 procentų susidariusių savivaldybės teritorijoje komunalinių atliekų per metus. Kitos susidariusios komunalinės atliekos turi būti perdirbtos ar kitaip panaudotos.	Neįvykdyta
98.5, 84.6	Ne vėliau kaip nuo 2013 metų užtikrinti, kad sąvartynuose būtų šalinamos apdorotos, t. y. išrūšiuotos likusios, netinkamos perdirbti ar kitaip naudoti, atliekos.	Neįvykdyta
	Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas	
101,11 02	Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas turi užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos sudarytų: iki 2010 metų – ne daugiau kaip 75 procentus 2000 metų biologiškai skaidžių komunalinių atliekų; iki 2013 metų – ne daugiau kaip 50 procentų 2000 metų biologiškai skaidžių komunalinių atliekų.	Neįvykdyta dėl techninių kliūčių, nepriklausiusių nuo regiono savivaldybės ir regioninės sistemos administratoriaus.
104.1.	„Žaliosios atliekos“, t. y. sodų, parkų ir želdynų tvarkymo biologinės atliekos, būtų atskirai surenkamos ir apdorojamos kompostavimo įrenginiuose. Turi būti skatinamas ir individualus „žaliųjų atliekų“ kompostavimas	Vykdoma, tęstinė veikla. Pradėta eksploatuoti žaliųjų atliekų tvarkymo sistema, įrengta viena žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė savivaldybėje.
104.2.	Iki 2010 metų būtų įdiegtas mechaninis biologinis apdorojimas arba atskiras komunalinių biologiškai skaidžių atliekų surinkimas ir šių atliekų apdorojimas;	Dalinai įvykdyta 2013 m-įrengta viena žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė savivaldybėje, vyksta MBA pirkimo procedūros
104.3.	Atskirai surinktos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos būtų kompostuojamos, o gautas kompostas naudojamas įvairioms reikmėms;	Dalinai įvykdyta, vykdoma veikla.

VSAT P punktą s	VSATP komunalinių atliekų tvarkymo užduotys	Būklė
104.4.	Biodujos būtų išgaunamos komunalinių biologiškai skaidžių atliekų anaerobinio pūdyimo įrenginiuose ir toliau naudojamos;	Neįvykdyta, gali būti įvykdoma
104.5.	Biologinės atliekos iš viešbučių, motelių, restoranų, viešojo maitinimo įstaigų (švietimo įstaigų ir kt.) būtų surenkamos atskirai ir perdirbamos (pvz., kompostuojant) ar kitaip naudojamos (pvz., biodujų gamybai) aplinkai ir visuomenės sveikatai saugiu būdu, laikantis atliekų hierarchijos.	Neįvykdyta, vykdoma
106.2.	<p>Savivaldybės turi informuoti visuomenę apie savivaldybės teritorijoje numatomą komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo būdą, taip pat skatinti individualų šių atliekų kompostavimą susidarymo vietoje;</p> <p>Iki 2010 metų, atsižvelgdamos į regionų bendradarbiavimo galimybes, privalo užtikrinti, kad kiekviename atliekų tvarkymo regione būtų sudarytos sąlygos apdoroti (kompostuoti ir (ar) anaerobiškai pūdyti) komunalines biologiškai skaidžias atliekas.</p>	<p>Vykdoma, tęstinė veikla.</p> <p>Dalinai įvykdyta -įrengta viena žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė savivaldybėje ir atskiro surinkimo konteineris</p>
108.	<p>Komunalinių atliekų naudojimas energijai gauti</p> <p>Išrūšiuojant likusias, netinkamas perdirbti ir turinčios energetinę vertę komunalines atliekas, kurių energetinio naudingumo koeficientas, apskaičiuotas pagal energetinio naudingumo formulę, lygus arba didesnis negu 0,65, turi būti naudojamos energijai gauti.</p>	Bus vykdoma ateityje
97,113, 141, 142	Gamintojų ir importuotojų dalyvavimas savivaldybių organizuojamomis komunalinių atliekų tvarkymo sistemomis, įgyvendinant gamintojo atsakomybės principą.	Vykdoma nuo 2013 m.

V. Komunalinių atliekų srautų susidarymo ir tvarkymo ateityje vertinimas

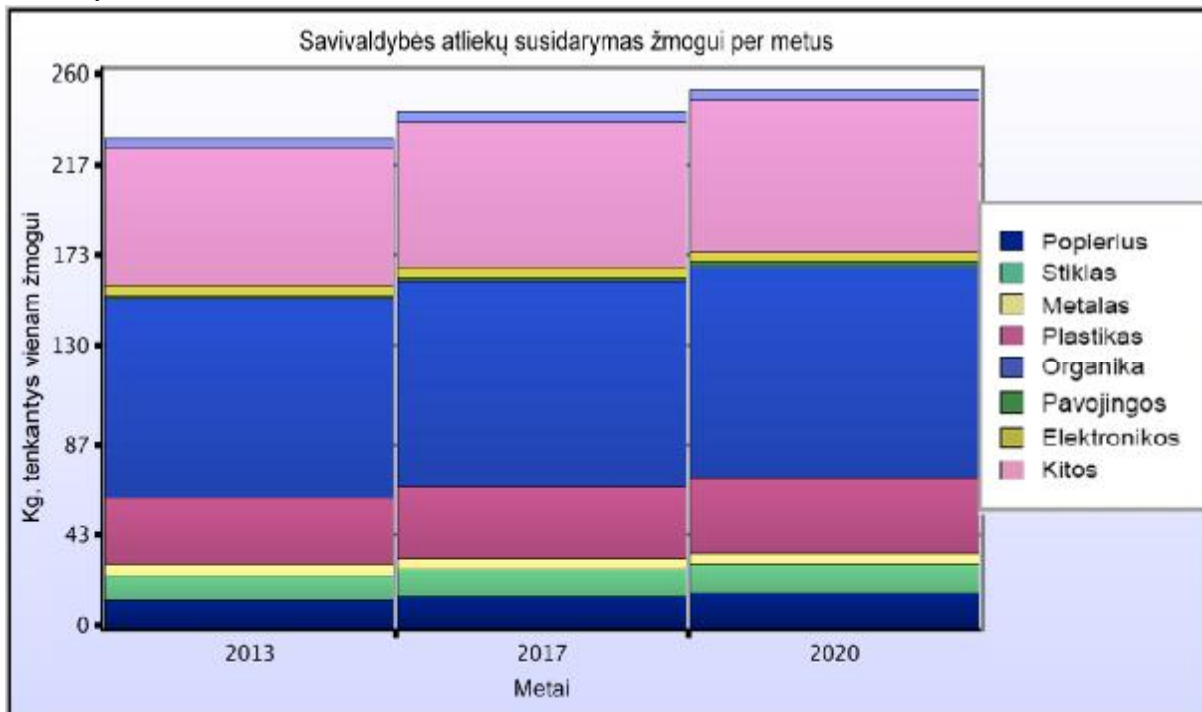
Naudojantis penktosios struktūrinių fondų programos metu devynių Europos valstybių mokslininkų bendrai sukurtos programinės įrangos “Atliekų Tvarkymo Planavimo Sistema” (ATPS, angl. “Waste Management Planning System - WAMPS”) skirtos regioninių komunalinių atliekų susidarymo Europos miestuose prognozavimui bei realistiniame scenarijuje (detalizuotas aprašymas pateikiamas žemiau, VII skyriuje) išvardintomis priemonėmis, tyrimo metu buvo nustatytas 2020 metais galimas komunalinių atliekų srautas Marijampolės regione. Tyrimo metu buvo atsižvelgta į demografinius bei ekonominius regiono rodiklius, tokius kaip BVP pagal paritetinę perkamąją galią, vidutinė tikėtina gyventojų gyvenimo trukmė, mirtingumas, populiacijos sudėtis pagal amžių bei ekstrapoliacijos metodu gauti galutiniai prognozuotini rezultatai. Pamažu gerėjant ekonominei padėčiai, numatomas didėjantis gyventojų vartojimas. Atlikti skaičiavimai rodo, jog atliekų kiekis, tenkantis vienam Marijampolės regiono gyventojui, išaugs nuo 287 kg per metus iki 308 kg per metus (žr. 9 pav.).

9 pav. KA susidarymas per metus, tenkantis vienam gyventojui Marijampolės regione, ATPS (angl. WAMPS) duomenys.

Atlikus bendrą atliekų prognozę, darėme išsamesnius atliekų sudėties ir kiekio vertinimus. Sėkmingai įgyvendinus realistiniame scenarijuje numatytas priemones ir įvykdžius užsibrėžtus tikslus susijusius su pagerėjusiu komunalinių atliekų rūšiavimu pirminiame šaltinyje, 2020 m. prognozuojamas 6,5 karto didesnis, palyginus su 2013 m., fizinių asmenų komunalinių atliekų atskiras surinkimas ir juridinių asmenų, savo veiklą vykdančių Marijampolės regione -2 kartus. Planuojama, jog 2020 m. bendras atskiras komunalinių atliekų surinkimas sieks 35.572 tonų, t.y. 55 proc. nuo viso susidarancio komunalinių atliekų srauto

10 pav. KA susidarymas, tenkantis vienam gyventojui Šakių rajono savivaldybėje, ATPS (angl. WAMPS) duomenys.

Pritaikius aukščiau minėtąjį ATPS modelį Šakių rajono savivaldybei ir į skaičiavimus įtraukus būtent tos savivaldybės prognozuojamą gyventojų skaičių, pragyvenimo lygį (BVP PPG), demografinę sudėtį, tikėtiną gyvenimo trukmę, kūdikių mirtingumą ir kitus objektyvius duomenis, gauta, kad Šakių rajono savivaldybėje KA susidarymas vienam asmeniui per metus 2014-2020 m. laikotarpiu išaugs nuo 228 kg iki 246 kg arba 7.9 proc. (10 pav.)

Nors bendras gyventojų skaičius regione mažės, vadovaujantis 2014-2020 m. teigiamomis Lietuvos ekonominių rodiklių projekcijomis bei tuo laikotarpiu šalies ūkiui numatoma ženklia ES struktūrinių fondų parama bei didėjančių užsienio ir vietinių investicijų prognozėmis, daroma prielaida, kad juridinių asmenų generuojamas komunalinių atliekų srautas Šakių rajono savivaldybėje nemažės. Vertinant komunalinių atliekų sudėtį buvo daroma prielaida, kad šių atliekų sudėtis planavimo laikotarpiu nesikeis.

4-ajame priede pateikti skaičiai rodo, kad sėkmingai įgyvendinus numatytas priemones ir įvykdžius užsibrėžtus tikslus susijusius su pagerėjusiu komunalinių atliekų rūšiavimu pirminiame šaltinyje, lyginant su 2013 m. duomenimis, 2020 m. prognozuojama:

- 4,7 karto didesnis fizinių asmenų KA atskiras surinkimas;
- 2,9 karto didesnis juridinių asmenų, savo veiklą vykdančių Šakių rajono savivaldybėje KA atskiras surinkimas;
- 4,1 karto didesnis bendras KA atskiras surinkimas;
- bendras atskiras KA surinkimas sieks 4990 tonų, t.y. 55 proc. nuo viso susidarancio komunalinių atliekų srauto.

VI. Atliekų tvarkymo tikslai, uždaviniai ir užduotys

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane numatyti tokie strateginiai tikslai ir uždaviniai:

1. Atliekos turi būti tvarkomos taip, kad nekeltų pavojaus visuomenės sveikatai ir aplinkai bei būtų racionaliai naudojami atliekų medžiaginiai ir energetiniai ištekliai.

2. Ilgalaikiai atliekų tvarkymo strateginiai tikslai:

2.1. atliekas tvarkyti pagal atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumą;

2.2. iki 2030 metų nutraukti biologiškai skaidžių atliekų ir energetinę vertę turinčių atliekų šalinimą sąvartynuose.

3. Atliekų tvarkymo strateginiai tikslai iki 2020 metų:

3.1. siekti, kad atliekų susidarymas augtų lėčiau nei ekonomika;

3.2. perdirbti ir kitaip panaudoti:

3.2.1. iki 2016 metų ne mažiau kaip 45 proc. komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį);

3.2.2. iki 2020 metų ne mažiau kaip 65 proc. komunalinių atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį);

3.3. iki 2016 metų užtikrinti viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos visuotinumą, kokybę ir prieinamumą;

3.4. iki 2016 metų sukurti reikiamus mišrių komunalinių atliekų ir jose esančių biologiškai skaidžių atliekų apdorojimo pajėgumus;

3.5. iki 2020 metų mažiausiai 50 proc. (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti;

3.6. išlaikyti 2011 metais pasiektą gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų perdirbimo ir kitokio naudojimo lygį – perdirbti ir kitaip panaudoti ne mažiau kaip 90 proc. gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį, išskyrus fosfogipso atliekas);

3.7. iki 2020 metų ne mažiau kaip 70 proc. (vertinant pagal atliekų kiekį) nepavojingųjų statybos ir griovimo atliekų, išskyrus atliekų sąrašo 17 05 04 kategorijoje (gruntas ir akmenys, nenurodyti 17 05 03 kategorijoje) nurodytas natūraliai susidarancias medžiagas, paruošti naudoti pakartotinai, perdirbti ir kitaip panaudoti, įskaitant užpildymo veiklos rūšis, naudojant atliekas vietoj kitų medžiagų.

4. Numatomi šie atliekų tvarkymo 2014–2020 metų tikslai:

4.1. skatinti atliekų prevenciją ir paruošimo naudoti pakartotinai veiklą;

4.2. sumažinti sąvartynuose šalinamų atliekų kiekį, plėtojant racionalų atliekų medžiaginių ir energetinių išteklių naudojimą;

4.3. užtikrinti visuomenės sveikatai ir aplinkai saugų visų atliekų srautų tvarkymą, tobulinti esamas atliekų tvarkymo sistemas;

4.4. sukurti vieningą gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos sistemą;

4.5. efektyvinti atliekų tvarkymo reikalavimų įgyvendinimo ir atliekų tvarkymo užduočių vykdymo kontrolę;

4.6. didinti visuomenės sąmoningumą bei kelti valstybės ir savivaldybės institucijų darbuotojų kvalifikaciją atliekų tvarkymo srityje.

Pagrindiniai komunalinių atliekų tvarkymo sistemos vystymo prioritetai ir kryptys 2014-2020 metų laikotarpiu yra:

Ø sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekį;

Ø užtikrinti atliekų tvarkymo prioritetų eiliškumo įgyvendinimą;

Ø išplėtoti atskiro atliekų surinkimo sistemą;

Ø užtikrinti visuotinę atliekų surinkimo paslaugą.

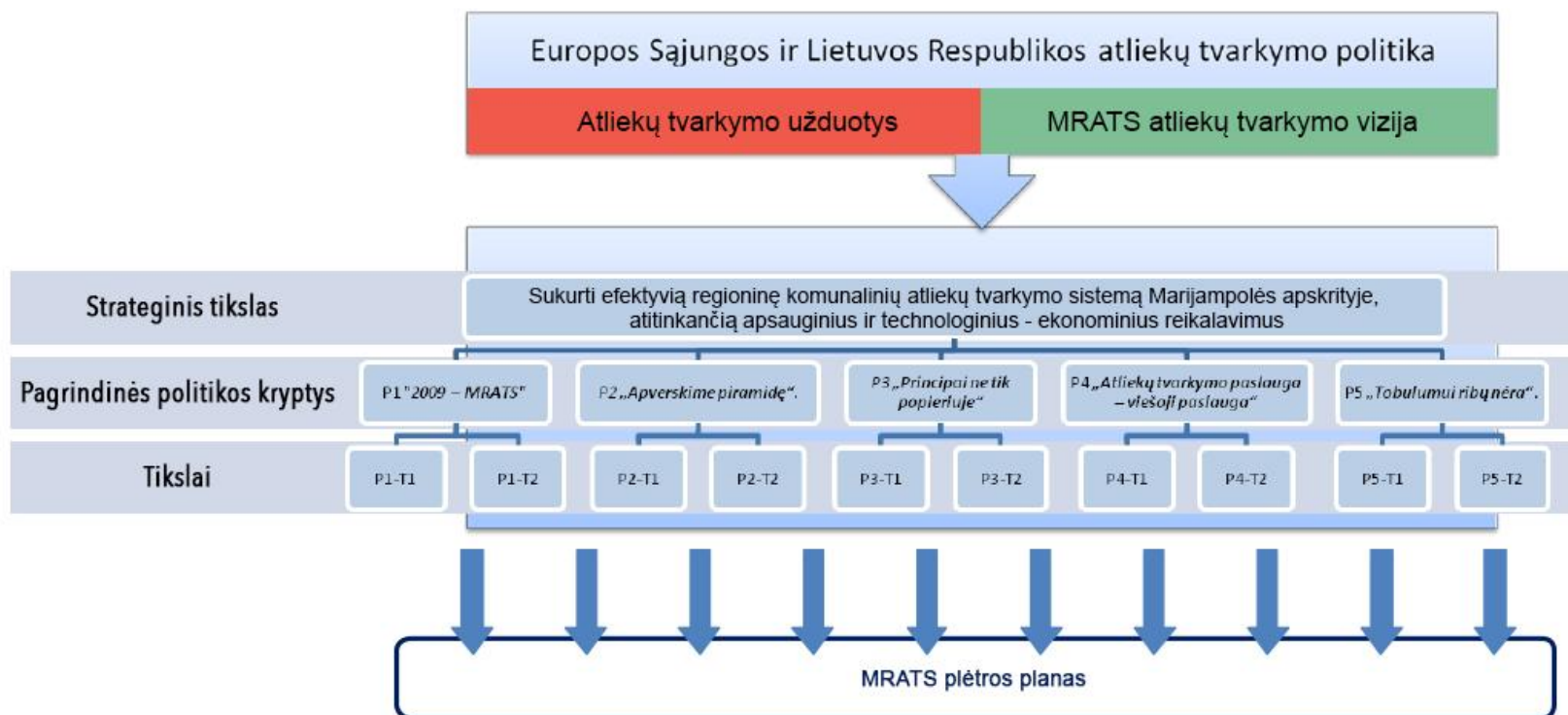
Atsižvelgiant į šiuos tikslus ir uždavinius, formuojami Marijampolės regiono atliekų tvarkymo strateginiai tikslai, politikos kryptys ir uždaviniai. Išanalizavus esamą padėtį ir nustatytus tikslus, planuojama MATS plėtra, siūlomos priemonės ir sistemos finansavimo būdai.

Strateginis tikslas

Strateginis tikslas - sukurti efektyvią ir tvarią regioninę komunalinių atliekų tvarkymo sistemą Marijampolės regione, atitinkančią aplinkosauginius ir techninius – ekonominius reikalavimus.

11 pav. Marijampolės regioninės atliekų tvarkymo sistemos plėtros struktūra

Politika

Marijampolės regioninės atliekų tvarkymo sistemos politiką ir toliau formuos bei vykdys UAB „Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras“ bendradarbiaudama su ją įsteigusiomis Marijampolės apskrities savivaldybių administracijomis ir koordinuojant Marijampolės regioninės plėtros Tarybai.

Laikantis nuoseklumo ir tęstinumo principų, 2014 –2020 metams lieka galioti anksčiau nustatytos Marijampolės regioninės atliekų tvarkymo sistemos politikos kryptys:

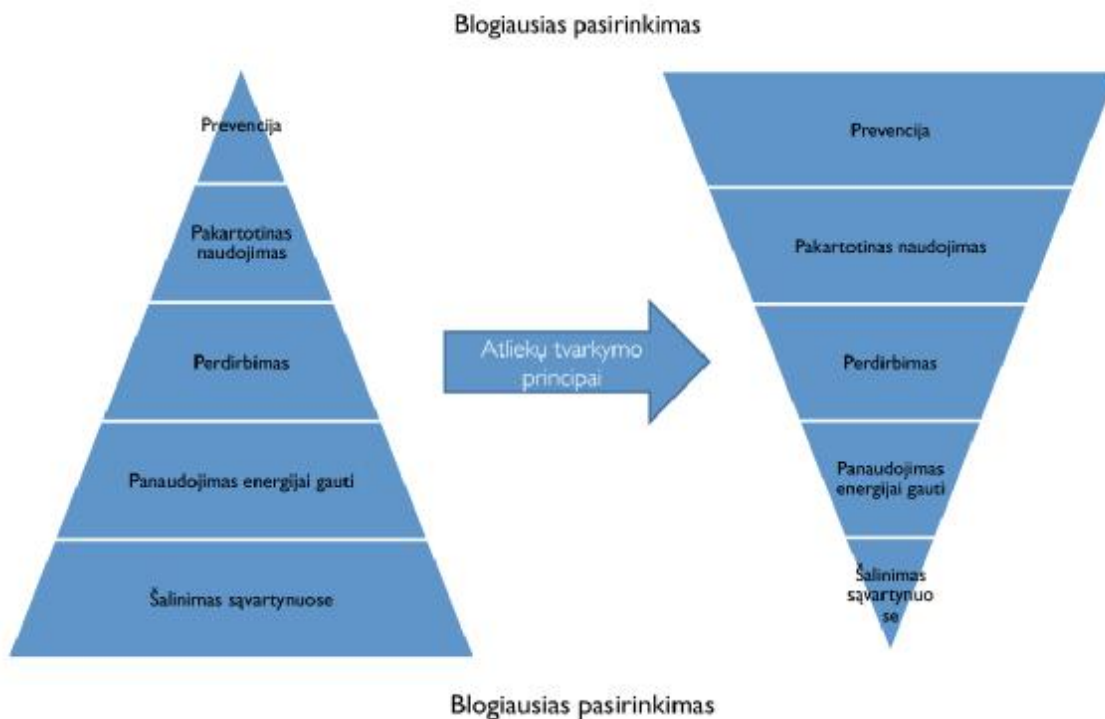
P1 „Marijampolės apskrityje – MRATS“. Siekti, kad Marijampolės regioninė atliekų tvarkymo sistema užtikrintų efektyvų, tvarų ir reikalavimus atitinkantį atliekų tvarkymą regione.

UAB „Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras“ ir Marijampolės apskrities savivaldybės susidariusių atliekų tvarkymui turi kurti ir palaikyti tokią infrastruktūrą, apmokestinimo sistemą ir veiklos organizavimą, kad sistema būtų ekonomiškai ir ekologiškai tvari ir efektyvi. Ši politikos kryptis glaudžiai siejasi su kitomis, žemiau nurodytomis kryptimis.

P2. „Averskime piramidę“. Siekti, kad komunalinės atliekos Marijampolės regioninėje atliekų tvarkymo sistemoje būtų tvarkomos laikantis ES direktyvomis ir LR Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatytos atliekų tvarkymo hierarchijos, t.y. skatinti atliekų prevenciją, didinti perdirbimui skirtų atliekų atskirą surinkimą ir mažinti sąvartyne šalinamų atliekų kiekius.

Marijampolės apskrityje, kaip ir visoje Lietuvoje vis dar daug komunalinių atliekų patenka į sąvartynus ir maža dalis rūšiuojama ir perdirbama. Todėl vis dar aktuali politika – „apversti piramidę“ (žr. O.).

12 pav. Atliekų tvarkymo „piramidės“ apvertimas

Šios politikos įgyvendinimui pirmiausia būtina siekti, kad atliekų turėtojai suprastų atliekų prevencijos, pakartotino naudojimo, svarbą, žinotų kokiais būdais galima išvengti atliekų bei kokias atliekas galima naudoti pakartotinai; skatinti atliekų prevencijos iniciatyvas, skatinti atskirą atliekų surinkimą jų susidarymo vietose, sukurti pakankamą rūšiavimui skirtų įrenginių tinklą bei regiono poreikius atitinkančių atliekų perdirbimo įrenginių tinklą.

P3. „Principai ne tik popieriuje“. Siekti, kad komunalinės atliekos Marijampolės regioninėje atliekų tvarkymo sistemoje būtų tvarkomos užtikrinant atliekų tvarkymo principų įgyvendinimą –

„savarankiškumo ir artumo“, „visuotinum“, „teršėjas moka“, „gamintojo atsakomybės“, „atsargumo ir tvarumo“, „techninio galimumo ir ekonominio gyvybingumo“.

Atliekų tvarkymo principų laikymasis padeda užtikrinti atliekų tvarkymo sistemos „teisingumą“.

Remiantis Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano nuostatomis, „savarankiškumo ir artumo“ principas turi užtikrinti, kad netinkamos perdirbti ir kitaip naudoti atliekos būtų šalinamos viename iš artimiausių reikalavimus atitinkančiame atliekų šalinimo įrenginyje. Šis principas siejasi su kitais - „*techninio galimumo ir ekonominio gyvybingumo*“ ir „*atsargumo ir tvarumo*“ principais- kuriant infrastruktūrą turi būti įvertintos techninės – ekonominės galimybės ir pavojingumas.

Visuotinum principas - viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga turi būti visuotinė (visiems komunalinių atliekų turėtojams), geros kokybės, prieinama, įperkama.

Principas „teršėjas moka“. Atliekų tvarkymo išlaidas pagal principą „teršėjas moka“ turi apmokėti atliekų turėtojas. Tačiau siekiant efektyvesnio atliekų tvarkymo šio principo supratimas palaipsniui turi būti praplėstas iki principo „mokėk kiek terši“.

Gamintojo atsakomybės principas. Šio principo įgyvendinimas padės sumažinti atliekų tvarkymo kaštus regione, nes už „gamintojo atsakomybės“ atliekų tvarkymą atliekų turėtojai jau yra sumokėję, įsigyjant atitinkamas prekes. Reikia siekti, kad kuo daugiau gamintojų ir importuotojų kurtų regione papildančias atliekų tvarkymo sistemas.

P4. „Atliekų tvarkymo paslauga – viešoji paslauga“. *Siekti, kad informacija apie atliekų tvarkymą regione būtų prieinama ir aiški visiems atliekų turėtojams, kad atliekų turėtojai prisiimtų atsakomybę ir bendradarbiautų sistemos kūrime.*

Šiai politikai įgyvendinti pirmiausia reikia pasiekti, kad atliekų turėtojus nuolat pasiektų informacija apie regioninę atliekų tvarkymo sistemą, tarifų skaičiavimo principus, turimas galimybes rūšiuoti atliekas, aktyviai įtraukinėti visuomenę į klausimų, susijusių su atliekų tvarkymu sprendimą.

P5. „Tobulumui ribų nėra“. *Siekti, kad Marijampolės regioninės atliekų tvarkymo sistemos atliekų tvarkymo įrenginiai bei jų tinklas būtų nuolat modernizuojami ir plėtojami atsižvelgiant į sistemos poreikius bei technologijų progresą.*

Kaip ir bet kokioje kitoje veikloje, modernios technologijos atliekų tvarkyme padeda pasiekti didesnio efektyvumo, mažiau teršti aplinką. Todėl reikia siekti, kad sistemos įrenginiai ir kitos priemonės (pvz., apskaitos, vadybos, logistikos) atitiktų šiuolaikinius reikalavimus ir būtų kiek įmanoma labiau artimi geriausiai prieinamoms praktikoms.

VII. Šakių raj. savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos plėtra

Ruošiant Marijampolės regiono ATP buvo modeliuojami trys regiono atliekų tvarkymo sistemos plėtos scenarijai - *optimistinis*, *realistinis* ir *pesimistinis*. Siekiant atliekų tvarkymo bendro tvarumo, kuris išskaidomas į ekonominį, ekologinį ir socialinį, buvo vadovaujama *būvio ciklo koncepcija*, įvertinta atliekų prevencijos ir atskiro surinkimo priemonių ir kitų priemonių įtaka ekologiniu, ekonominiu ir socialiniu požiūriais. Modeliavimui buvo naudojamos Atliekų Tvarkymo Planavimo Sistemos (ATPS) “WAMPS Reco Baltic” ir “LCA-IWM WAMPS”.

Scenarijams buvo taikomos tokios prielaidos ir priemonės:

- visi scenarijai užtikrina VSATP keliamų uždavinių įgyvendinimą;
- kadangi esminiai sprendimai dėl priemonių jau yra padaryti (MBA įrenginio ir RS 3-4 sekcijų statyba), galėjome varijuoti tik tam tikrose ribose. Scenarijuose taikėme skirtingą BSA konteinerių skaičių (optimistiniame- daugiausia, pesimistiniame- mažiausia);
- skirtingą lėšų kiekį VIP (optimistiniame ir realistiniame tokį patį, pesimistiniame- mažesni);
- skirtingas prielaidas dėl rūšiavimo šaltinyje intensyvumo.

Atlikus scenarijų ekonominę, ekologinę bei socialinę analizę, pasirinktas *realistinis* scenarijus, kaip tinkamiausias pagal priemones ir labiausiai tikėtinas pagal prielaidas.

Pesimistinis scenarijus atmetas kaip netinkamas dėl ekonominių ir ekologinių vertinimo rodiklių netenkinimo:

- esant tokiam atliekų rūšiavimo procentui, daugiausia komunalinių atliekų pateks į MBA įrenginį, taip pat daugiau bus surenkama konteineriniu būdu- dėl to padidės kaštai, ko rezultatas būtų paslaugos tarifo kėlimas;
- susiformuos didžiausias kiekis MBA įrenginio produktų - KAK ir stabilato;
- ekologiniai rodikliai- blogiausi iš visų trijų variantų;
- socialiniu požiūriu - esminė nauda žmogui mažiausia.

Optimistinis scenarijus pagal visus kriterijus būtų laikomas tinkamiausiu, tačiau jis vis dėlto buvo atmetas dėl šių priežasčių:

- modeliuotas atliekų rūšiavimo procentas yra pakankamai aukštas, nors ir įvertinant, kad žmonių sąmoningumas kils;
- padarytos investicijos (rūšiavimui skirtų priemonių, švietimo) gali neduoti atitinkamo efekto - nors priemonės bus pakankamos, žmonės nepersiorientuos ir nepakeis savo požiūrio taip greitai;
- socialiniu požiūriu kriterijų rezultatai esminės įtakos nedaro.

Šakių raj. savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos plėtra vykdoma *Marijampolės regiono ATP numatyto realistinio scenarijaus pagrindu* ir vadovaujantis Marijampolės regioninės atliekų tvarkymo sistemos plėtos strategija.

1. Realistinis scenarijus - Šakių savivaldybė

Bendros scenarijaus prielaidos, priemonės ir investicijos

26 lentelė. Bendros prielaidos, priemonės ir investicijos

Bendros prielaidos	Priemonės	Investicijos (regionui), tūkst. Lt
1. Planuojami pirkimai įvyks	Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginio statyba	33000
2. Sudarytos sutartys su Organizacijomis, kitais vykdytojais išgalios ir bus veiksmingos	1. Pakuočių atskiro surinkimo konteineriai pagal sutartis su organizacijomis (jau vykdomos priemonės pagal pasirašytas sutartis): 1.1.gyventojų, gyvenančių namų valdose aprūpinimas 24 500 vnt. konteinerių iki 2014 m. II pusmečio, 10 500 – nuo 2015 m.(išskyrus stiklą); stikliui- nuo 2014 II pusbm.- 35	

Bendros prielaidos	Priemonės	Investicijos (regionui), tūkst. Lt
	000; 1.2.daugiabučių gyventojų aprūpinimas konteineriais – pagal atstumus (ne daugiau kaip 150 m iki 2016 m. ir 100 m.iki 2018 m.). 1.3 Juridinių asmenų aprūpinimas - pagal poreikį	
	2. BSA konteineriai/dėžės: 2.1. gyventojų, gyvenančių namų valdose aprūpinimas 14 000 vnt. konteinerių nuo 2014 m., 14 000 vnt. nuo 2015 m., 7000 kompostavimo dėžių nuo 2014-2015 m. 2.2.daugiabučių gyventojų aprūpinimas konteineriais- 7 000 vnt. nuo 2015 m. 2.3 Juridinių asmenų aprūpinimas – 900 vnt.	6000 3000
	3. Tekstilės atskiro surinkimo sistemos sukūrimas pasirašant sutartis su surinkėjais 4. EEI ir padangų surinkimo papildančių sistemų sukūrimas pagal sutartis su Organizacijomis (gamintojo atsakomybės principo taikymas)	
3. Viešinio priemonės bus veiksmingos	Viešinio priemonės	1 080 tūkst. Lt
4. Interneto svetainė bus patogesnė gyventojams	MAATC interneto svetainės patobulinimas	10 tūkst. Lt
5. EMAS ir programos bus sėkmingai įdiegtos ir bus veiksmingos	EMAS diegimas	350 tūkst. Lt ES lėšos- 85 proc.
	Logistika, stebėsenos, vizualizacijos programos	150 tūkst. Lt

Antrinių žaliavų atskiras surinkimas

Kadangi MAATC jau vykdo pakuočių atskiro surinkimo plėtrą pagal pasirašytas sutartis su Organizacijomis, vertinama, kad šios priemonės bus pakankamos (aprašymas IV skyrius 1.2 punkte) Atskiro surinkimo konteineriai bus aprūpinti visi individualių namų valdų gyventojai, o daugiabučių gyventojai - pagal nustatytus atstumus. Bus surenkamos pakuočių atliekos ir kartu tinkamos perdirbti antrinės žaliavos.

Remiantis aukščiau išvardintomis priemonėmis ir prielaidomis, prognozavome antrinių žaliavų atskiro surinkimo srautus fiziniams asmenims- atskirai individualių namų gyventojų ir daugiabučių bei juridinių asmenų. Manoma, kad didžiausias surinkimo procentas Marijampolės regiono mastu bus individualių namų gyventojų, nes jie bus pilnai aprūpinti rūšiavimo priemonėmis - nuo manomų 6 % (nuo susidariusių šių atliekų kiekio) 2013 m. pabaigoje- iki 80 % 2020 metais. Planuojama, kad daugiabučių gyventojai dėl mažesnio patogumo rūšiuos mažesniu procentu- nuo 16 % 2013 m. pabaigoje, iki 50 % 2020 m. Daroma prielaida, kad iš juridinių asmenų atskirai bus surinkta nuo 4 % 2013 m. pabaigoje iki 50 % 2020 m.- panašiai kaip daugiabučių namų gyventojai.

Šakių raj. savivaldybėje bendras rūšiavimo procentas (žr. 27 lentelę) didėja nuo 10 % 2013 m. pabaigoje iki 62 % 2020 m. Visoms frakcijoms vienodą rūšiavimo procentą, nes priemonių bus pateikia vienodai visoms frakcijoms. Kadangi AŽ pirminis rūšiavimas Šakių raj. savivaldybėje viršija Marijampolės regiono 2013 m. vidurkį (9,3 proc.), 2013-2014 m. AŽ surinkimo užduotis, palyginus su Kazlų Rūdos ir Vilkaviškio raj. savivaldybėmis, galėtų būti mažesnė arba minėtoji savivaldybė didesniu AŽ surinkimu prisidėtų prie Marijampolės regiono ATP numatomų AŽ surinkimo užduočių įgyvendinimo.

27 lentelė. Prognozuojami antrinių žaliavų atskiro surinkimo kiekiai Šakių raj. savivaldybėje 2013- 2020 m. pagal frakcijas

Atskirai surenkamų rūšių	AŽ	Susidaro, t	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Popieriaus/kartono, t		514	45	101	173	215	257	289	299	320
Plastikų atliekos, t		1.223	49	240	411	512	612	687	712	762
Stiklo atliekos, t		448	135	135	151	187	224	252	261	279
Metalo laužas, t		196	0	38	66	82	98	110	114	122
Iš viso, t		2.380	229	514	801	996	1.191	1.337	1.386	1.484
Atskiro surinkimo proc.			10%	22%	34%	42%	50%	56%	58%	62%

Šakių raj. savivaldybėje gyventojų rūšiavimo procentas (žr. 28 lentelę) didėja nuo 11 % 2013 m. pabaigoje iki 62 % 2020 m. Daroma prielaida, kad iš juridinių asmenų atskirai bus surinkta nuo 3,7 % 2013 m. pabaigoje iki 50 % 2020 m.

28 lentelė. Prognozuojami antrinių žaliavų atskiro surinkimo kiekiai Šakių raj. savivaldybėje 2013- 2020 m. pagal susidarymo vietą (tonos).

Susidarymo vieta	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Atskirai gyventojų surenkami kiekiai AŽ	213	472	716	869	1.022	1.126	1.175	1.273
Atskirai JA surenkami kiekiai AŽ	16	42	85	127	169	211	211	211
Iš viso	229	514	801	996	1191	1337	1386	1484
Atskiro surinkimo proc.	10%	22%	34%	42%	50%	56%	58%	62%

Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas

Kaip ir antrinių žaliavų surinkimui, atskirai skaičiavome galimus surinkti BSA kiekius pagal gyvenamosios vietos tipą ir atliekų turėtoją. Iki 2015 m. numatyta Marijampolės regiono individualių namų gyventojams pateikti 14000 konteinerių, nuo 2015 m - papildomai dar 14000 konteinerių ir 7000 kompostavimo dėžių, daugiabučių gyventojams- 7000 vnt. konteinerių nuo 2015 m., juridiniams asmenims pagal sutartis apie 900 vnt. Jų paskirstymas pagal savivaldybes bus vykdomas remiantis MAATC valdybos sprendimais, atsižvelgiant į BSA galimus srautus, jų detalesnę sudėtį, regiono savivaldybėse patikslintu individualiuose ir daugiabučiuose namuose gyvenančių gyventojų skaičiumi, atliekų turėtojų pasiekiamumą ir sąmoningumą bei BSA surinkimo stebėsenos tvarumą. Taip pat įtraukiama priemonė - atskiras tekstilės atliekų surinkimas (atliekų tvarkymo sistemą papildanti sutartis). 2013 m. Šakių raj. savivaldybėje vienam gyventojui per metus (atėmus tekstilės atliekas) MKA sraute susidarė 69,1 kg BSA ir tai yra mažiausias rodiklis tarp visų Marijampolės regiono savivaldybių.

Planuojant tokią plėtrą ir laikantis aukščiau minėtų prielaidų, prognozuojami sekantys atliekų surinkimo kiekiai:

29 lentelė. Prognozuojami atskiro biologiškai skaidžių atliekų surinkimo kiekiai Šakių raj. savivaldybėje 2013-2020 m.

Atliekų frakcija	Susidarė 2013	Atskirai surinkti kiekiai							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Maisto ir žaliosios, t	3.096	420	440	625	1.146	1.451	1.662	1.787	1.903
Popierius, t	514	45	101	173	215	257	289	299	320

Atliekų frakcija	Susidarė 2013	Atskirai surinkti kiekiai							
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tekstilė ⁴¹ , t	548	-	55	137	192	246	274	301	329
Iš viso BSA, t	4.158	465	595	935	1.553	1.954	2.225	2.387	2.552
Atskiro surinkimo proc.		11%	14%	22%	37%	47%	54%	57%	61%

Biologiškai skaidžių atliekų atskiro surinkimo kiekius skaičiavome tik tiems individualių namų gyventojams, kurie turės konteinerius arba kompostavimo dėžes. Tie gyventojai, ypatingai kaimo vietovėse, kurie kompostuoja patys ir toliau kompostuos tokiu būdu. Kadangi jų susidarę BSA iki šiol nepakliuvo į mišrias atliekas, atgabentas į sąvartyną, tai jų kiekis neįtakojo prognozuojamų skaičių. Visose savivaldybėse BSA surinkimas vykdomas vienodu pajėgumu – proc. nuo vienam gyventojui per metus (atėmus tekstilės atliekas) MKA sraute susidarantių BSA normos:

30 lentelė. BSA surinkimas Šakių raj. savivaldybėje 2014-2020 m.

Atliekų turėtojai	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Individualių namų gyventojai	11%	20%	47%	59%	65%	70%	71%
Daugiaaukščių namų gyventojai	-	17%	23%	29%	35%	41%	44%

Remiantis aukščiau pateiktais skaičiais prognozuojama, kad individualių namų valdose BSA surinkimas išaugs (žr. 31 lentelę) nuo 10 % 2014 m. iki 65 % 2020 m. nuo susidariusio BSA kiekio.

Daugiaaukščių gyventojų BSA surinkimo procentas sunkiau prognozuojamas, bet bus mažesnis dėl didesnio nepatogumo, didesnių atstumų iki konteinerių. Manoma, kad 2015 m. atskiras surinkimas bus 15 % ir didės po 5-6 %, o 2020 m. – 2 proc. 2013 m. surenkamos tik žaliosios atliekos iš viešų vietų ir žaliųjų atliekų surinkimui skirtų konteinerių, įtraukti fizinių bei juridinių šių atliekų turėtojų pateikti kiekiai patekė į žaliųjų atliekų kompostavimo aikštes.

31 lentelė. Prognozuojami atskiro biologiškai skaidžių atliekų surinkimo kiekiai iš gyventojų Šakių raj. savivaldybėje 2013-2020 m. (tonos)

BSA surinkimas pagal gyvenamąją vietą	BSA susidarymas	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Individualūs namai	1.634	146	166	304	700	875	960	1.040	1.055
BSA surinkimo proc.		9%	10%	19%	43%	54%	59%	64%	65%
Daugiaaukščiai namai	749	67	67	114	154	197	238	283	299
BSA surinkimo proc.		9%	9%	15%	20%	26%	32%	38%	40%
BSA surinkimas iš viso	2.383	213	233	418	854	1.072	1.198	1.322	1.353
BSA surinkimo proc.		9%	10%	18%	36%	45%	50%	55%	57%

Juridinių asmenų elgseną taip pat sunku prognozuoti, dėl atliekų specifiškumo. Šiuo metu detalūs, pas juridinius asmenis susidarantių MKA srautų sudėties tyrimai nėra padaryti, todėl jų galimi (esantys mišrioje komunalinėse atliekose) BSA susidarymo kiekiai nustatyti remiantis MAATC pateikta bendra mišrių komunalinių atliekų sudėtimi. Šakių raj. savivaldybėje, kaip ir kitose Marijampolės regiono savivaldybėse prognozuojamas vienodo dydžio MKA esančių BSA surinkimas. Pagal prognozes Šakių raj. savivaldybėje 2016 m. numatomas 41 proc. susidarantių BSA (MKA sraute) surinkimas. 2020 m. jis padidėja iki 77 proc. Planuojama, kad bendras JA surenkamų BSA kiekis 2014-2020 m. padidės 48 proc. Žaliųjų atliekų surinkimas iš viešųjų vietų išliks toks pats.

⁴¹ Pagal MAATC pateiktus duomenis 7 proc. mišrių komunalinių atliekų sudaro „Natūralaus pluošto audinių atliekos“

Likusiu komunalinių atliekų apdorojimas MBA įrenginyje

Rėmėmės prielaida, kad nuo 2015 m. IV ketvirčio regione jau veiks MBA įrenginys. Prognozavome kitų atskirai surenkamų atliekų kiekius - EEĮ, padangų, statybinių atliekų ir kt. Taikant aukščiau aprašytas priemones ir prielaidas, planuojama, kad Šakių raj. savivaldybėje EEĮ surinkimas nuo 8 % 2013 m. padidės iki 90 % 2020 m., nes tikėtina bus vykdomos priemonės pagal sutartis su Organizacijoms. Kadangi yra parengti sutarčių projektai, jau 2014 m. EEĮ surinkimas turėtų būti apie 30 %. Pavojingų atliekų surinkimas 2020 m. turėtų siekti 98 %, statybinių atliekų – 70 %, tekstilės - 60 %, padangų 100 % (pastarųjų tiek surenkama ir 2013 m.). Likę po rūšiavimo mišrios KA atliekos patenka į MBA įrenginį, kur toliau apdorojamos. Čia atskiriamos antrinių žaliavų frakcijos, kitos atliekos, kurios netinkamos apdorojimui (patekusios į srautą EEĮ, baterijos, kitos nepavojingos, inertinės atliekos). Toliau lentelėje pateikiami atliekų sutvarkymo būdai ir kiekiai 2020 m. Į MBA įrenginį patekusios komunalinės atliekos apdorojamos pagal jo tiekėjo pateiktos specifikacijos duomenis.

32 lentelė. Šakių raj. savivaldybėje susidarantių komunalinių atliekų kiekiai bei jų sutvarkymo būdai 2020 m. (tonos)

Surinkta atskirai	Perdirbta ar kitaip apdorota	Šalinimas RS	Iš viso
BSA	2.166	-	2.166
AŽ	1.484	-	1.484
EEĮ	24	-	24
Pavojingos	68	-	68
Didžiosios	-	136	136
Padangos	176	-	176
Inertinės	720	-	720
AŽ (MBA)	457	-	457
KAK (kietasis atgautas kuras)	1.755	-	1.755
Stabilatas	389	-	389
Inertinės, EEĮ, baterijos, kitos nepavojingos, kitos komunalinės	113	-	113
Proceso liekanos (į sąvartyną)	-	917	766
Iš viso	7.352	1.053	8.404
Proceso nuostoliai			634
Iš viso įvertinus proceso nuostolius			9.038

MBA įrenginyje atrenkama 457 t AŽ – 5,1 % nuo bendro atliekų kiekio ir 19 % nuo susidarantių AŽ kiekio. Gautas KAK sudaro 1755 t -19,4 % nuo bendro atliekų kiekio, stabilatas - 389 t – 4,3 % nuo bendro atliekų kiekio, proceso nuostoliai- 634 t – 7 %. Įrenginyje atrenkamos netinkamos apdoroti atliekos (inertinės, EEĮ, baterijos, kitos nepavojingos, kitos komunalinės) kurios sutvarkomos kitu būdu. Pagal 2020 m. prognozę 81,3 % (7352 t) KA bus perdirbama arba kitaip naudojama, 11,6 % (1053 t) šalinama sąvartyne.

VSATP užduočių vykdymas

Toliau aprašomas VSATP užduočių ir atitinkamai šio plano uždavinių vykdymas.

Antrinių žaliavų perdirbimo užduotis:

- Ū Užtikrinti, kad iki 2020 metų mažiausiai 50 proc. (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiamos naudoti pakartotinai ir perdirbti.

33 lentelė. Užduoties vykdymas Šakių raj. savivaldybėje 2013 -2020 m. (tonos)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bendras atskirai ir rūšiavimo linijoje surinktas AŽ kiekis	350	636	922	996	1.191	1.337	1.386	1.484
MBA įrenginyje surinktas AŽ kiekis	0	0	409	705	606	531	506	457
Iš viso	350	636	1.331	1.701	1.797	1.868	1.892	1.940
Pakartotinio naudojimo/perdirbimo užduotis	1190	1190	1190	1190	1190	1190	1190	1190
Trūkumas(-)/perviršis(+)	-840	-554	141	511	606	678	702	750

Užduotis vykdoma nuo 2015 m., pastačius MBA įrenginį ir jam pradėjus veikti nuo 2015 m. IV ketv.

BSA šalinimo sąvartyne apribojimo užduotis:

Ū Užtikrinti, kad nebūtų viršytas didžiausias leistinas šalinti sąvartyne komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekis:

- iki 2016 metų – 4.082 tonos/metus;
- nuo 2016 metų – 3.673 tonos/metus;
- nuo 2018 metų – 3.265 tonos/metus;
- nuo 2020 metų – 2.857 tonos/metus.

34 lentelė. Užduoties vykdymas Šakių raj. savivaldybėje 2013 -2020 m. (tonos)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Iš viso atskirai surinktos, t	465	595	935	1.553	1.954	2.225	2.387	2.552
Iš viso, proc.	11%	14%	22%	37%	47%	54%	57%	61%
Likusios sraute BSA	3.693	3.562	3.223	2.605	2.204	1.933	1.771	1.605
Užduotis - limitas	4.082	4.082	4.082	3.673	3.673	3.265	3.265	2.857
BSA kiekis patenkantis į sąvartyną ⁴²	3.140	3.009	2.167	0	0	0	0	0
Vykdymas:rezervas (+)/atliekų perviršis(-)	942	1.073	1.915	3.673	3.673	3.265	3.265	2.857

Užduotis vykdoma nuo 2013 m. darant prielaidą, kad BSA surinkimo lygis ir laikinos komunalinių atliekų rūšiavimo linijos pajėgumas nemažėtų.

Šalinamų komunalinių atliekų kiekio apribojimo užduotis:

Ū Iki 2016 metų užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 55 procentų savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų per metus, o kitos susidariusios komunalinės atliekos turi būti perdirbtos ir kitaip panaudotos;

⁴² BSA kiekis likęs po antrinio rūšiavimo

Ū iki 2020 metų užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 35 procentų savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų per metus, o kitos susidariusios komunalinės atliekos turi būti perdirbtos ir kitaip panaudotos.

35 lentelė. Užduoties vykdymas Šakių raj. savivaldybėje 2020 m.

2020 m.	Perdirbta ar kitaip panaudota	Šalinimas sąvartyne	Iš viso
Iš viso atliekų, t	7.352	1.053	8.404
Iš viso, proc.	81,3%	11,6%	93,0%
MBA proceso nuostoliai (7 %)			634
Iš viso (susidariusių) atliekų, t			9.038

Užduotis vykdoma nuo 2016 m. (pastačius MBA įrenginį)

2. Šakių raj. savivaldybės ir regioninės apimties užduotys bei veiksmai 2014- 2020 m. laikotarpiui

6 lentelė. veiksmų programa politikos kryptčiai P1 „Marijampolės apskrityje – MRATS“ įgyvendinti

Užduotys	Veiksmai	Vykdytojas	Numatyti vykdymo metai	Finansavimas (regiono mastu)
P1.1. 3-4 celių statyba	Pradėti naujų celių statybą ir eksploataciją.	MAATC, rangovas - operatorius	2015	4.700 tūkst.
P1.2. MBA įrenginio statyba	Pastatyti ir pradėti eksploatuoti MBA įrenginį	MAATC, operatorius	2015	32 000 tūkst.
P1.3. 2014 metais įdiegti mokesčio už atliekų tvarkymo paslaugas apskaitos ir surinkimo sistemą.	Įdiegti, eksploatuoti ir tobulinti mokesčio už atliekų tvarkymą surinkimo sistemą, kuri apimtų priimtą AM įsakymu naują mokesčių dydžių skaičiavimo metodiką.	MAATC	2014	50 tūkst.
P1. 4. Diferencijuoti mokestį atliekų turėtojams, atsižvelgiant į rūšiavimo susidarymo vietoje laipsnį.	Parengti ir įdiegti QR kodų ⁴³ sistemą, kurios pagalba MAATC turėtų galimybę vykdyti rūšiavimo stebėseną atliekų susidarymo vietoje.	MAATC	2015	ES lėšos, 200 tūkst.
	Subalansuoti mokestį už inertinių atliekų priėmimą aikštelėse ir sąvartyne, skatinant atliekų turėtojus neatsikratyti šių atliekų per mišrių atliekų sistemą.			
P1.5. Užtikrinti visuomenės informuotumą apie naujos mokesčio už atliekų tvarkymo paslaugas sistemos įvedimą.	Nuolat informuoti visuomenę apie atliekų tvarkymo tarifą, jo struktūrą, priemones, galinčias sumažinti tarifo dydį (rūšiavimas, atliekų kiekio mažinimas)	MAATC, Šakių raj. savivaldybė, seniūnijos	2014-2020	

⁴³ Išmaniųjų telefonų pagalba naudojama stebėjimo priemonė

37 lentelė. Veiksmų programa krypčiai P2 „Apverskime piramidę“ įgyvendinti

Užduotys	Veiksmai	Vykdytojas	Numatyti vykdymo metai	Finansavimas (regiono mastu)
P2.1. Kasmet ruošti Visuomenės informavimo programą. Joje numatyti visuomenės švietimo ir informavimo priemonės atliekų prevencijos ir atsakingo vartojimo srityje.	Visuomenės informavimo programos paruošimas, visuomenės švietimo ir informavimo priemonių nustatymas (akcijos, renginiai, straipsniai spaudoje, interviu ir kt.)	MAATC, Šakių raj. savivaldybė seniūnijos	2014 – 2020	1 080 tūkst. Lt
P2.2. Ne rečiau kaip kartą per metus informuoti gyventojus apie antrinių žaliavų ir pakuotės surinkimą savivaldybės teritorijoje.	Parinkti informavimo būdą ir priemones ir informuoti	MAATC, Šakių raj. savivaldybė, seniūnijos	2014 – 2020	
P2.3. Ne rečiau kaip du kartus per metus pateikti išsamią informaciją apie pavojingųjų atliekų tvarkymą asmeniškai visiems gyventojams.	Parinkti informavimo būdą ir priemones ir informuoti	MAATC, Šakių raj. savivaldybė, seniūnijos	2014 – 2020	
P2.4. Skatinti atliekų prevencijos veiklą ir pakartotinį naudojimą.	MAATC ir kitose Marijampolės regiono interneto svetainėse viešinti informaciją apie Šakių raj. savivaldybėje veikiančias elektros ir elektroninės įrangos taisyklas, įrankių nuomos punktus, taip pat kitas taisyklas ir dirbtuves.	MAATC, Šakių raj. savivaldybė	2014 – 2020, nuolatos	
	Remti savivaldybėse veikiančias elektros ir elektroninės įrangos taisyklas, kitas taisyklas ir remonto dirbtuves, restauravimo ir atnaujinimo studijas ir taisyklas.	MAATC, Šakių raj. savivaldybė	2014 – 2020, nuolatos	Įeina į P2.1., P2.2., P2.3 finansavimą
	Skatinti gyventojus neatsikratyti daiktų, kurie turi vertę, o mainyti, parduoti interneto svetainėse. Suteikti informaciją apie tokias galimybes. Rengti tokių daiktų pardavimo ir apsikeitimo akcijas, mugės.	MAATC, Šakių raj. savivaldybė	2014 – 2020, nuolatos	
P2.5. Įgyvendinti aplinkos apsaugos vadybos sistemų diegimą regiono įmonėse.	EMAS diegimas	MAATC, Šakių raj. savivaldybė	2014 - 2020	350 000, kofinansavimas 15 proc.
P2.6. Tobulinti stebėsenos ir kontrolės priemones	Įdiegti logistikos, stebėsenos, vizualizacijos	MAATC, Šakių raj.	2014 - 2020	150 tūkst. Lt

<i>Užduotys</i>	<i>Veiksmai</i>	<i>Vykdytojas</i>	<i>Numatyti vykdymo metai</i>	<i>Finansavimas (regiono mastu)</i>
	<p>programas</p> <p>Vykdyti komunalinių atliekų sudėties stebėseną:</p> <p>1-ąjį pusmetį – 1 kartą į savaitę; 2-ąjį pusmetį – 2 kartai per savaitę; 3-ąjį pusmetį – 1 kartas per mėnesį; nuo 4-ojo pusmečio – 1 kartas per ketvirtį.</p>	savivaldybė		
P2.7. Palaikyti tokį konteinerių skaičių, kad daugiabučių namų rajonuose būtų įrengta mažiausiai po vieną antrinių žaliavų konteinerių aikštelę 800 gyventojų.	Palaikyti konteinerinių antrinių žaliavų surinkimo aikštelių tinklą gyvenamųjų namų kvartaluose	MAATC, Šakių raj. savivaldybė	2014 – 2020	Palaikymui, AM lėšos
P2.8. Palaikyti tokį konteinerių skaičių, kad individualių namų kvartaluose, sodų ir garažų bendrijų savininkų teritorijose būtų įrengta mažiausiai po vieną antrinių žaliavų konteinerių aikštelę.	Palaikyti konteinerinių antrinių žaliavų surinkimo aikštelių tinklą sodų ir garažų bendrijų teritorijose	MAATC, Šakių raj. savivaldybė	2014 – 2020	Palaikymui, AM lėšos
P2.9. Iki 2020 metų pabaigos užtikrinti, kad įmonės, įstaigos ir organizacijos bus aprūpintos pakankamu antrinių žaliavų konteinerių skaičiumi.	Plėsti konteinerinių antrinių žaliavų surinkimo aikštelių tinklą įmonių, įstaigų, organizacijų teritorijose.	MAATC, pakuočių tvarkymo organizacijos	2014-2020	pakuočių tvarkymo organizacijos
P2.10. Iki 2020 metų pabaigos užtikrinti pakankamą antrinių žaliavų konteinerių aikštelių skaičių viešosiose vietose, kuriose dėl dažno gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų	Plėsti konteinerinių antrinių žaliavų surinkimo aikštelių tinklą viešosiose vietose.	MAATC, pakuočių tvarkymo organizacijos	2014-2020	pakuočių tvarkymo organizacijos
P2.11. Iki 2018 metų sukurti atskiro maisto atliekų surinkimo sistemą.	(žr. P2.18. užduotį)	MAATC, Šakių raj. savivaldybė, rangovai	2014-2018	MAATC, savivaldybės, AM
P2.12. Iki 2015 metų būtų įdiegta žaliųjų atliekų susidarymo vietoje tvarkymo infrastruktūra.	(žr. P2.18. užduotį)			MAATC, savivaldybės, AM
P2.13. Iki 2016 metų užtikrinti, kad visų miestų gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose vidutinis atstumas iki antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių būtų ne daugiau 150 metrų.	Nustatyti poreikį ir įrengti aikšteles	MAATC, pakuočių tvarkymo organizacijos	2014-2016	pakuočių tvarkymo organizacijos

<i>Užduotys</i>	<i>Veiksmai</i>	<i>Vykdytojas</i>	<i>Numatyti vykdymo metai</i>	<i>Finansavimas (regiono mastu)</i>
P2.14. Iki 2018 metų užtikrinti, kad visų miestų gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose vidutinis atstumas iki antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikšteliu būtų ne daugiau 100 metrų.	Nustatyti poreikį ir įrengti aikšteles	MAATC, pakuočių tvarkymo organizacijos	2016-2018	pakuočių tvarkymo organizacijos
P2.15. Įdiegti tekstilės atliekų atskiro surinkimo sistemą.	Sudaryti sutartį (-is) dėl papildančių MRATS sistemų sukūrimo. Pasirinkti iš esančių rinkoje tekstilės surinkėjų.	MAATC, surinkėjas	2014-2016	surinkėjas
P2.16. Iki 2016 metų užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 55 procentų savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų per metus, o kitos susidariusios komunalinės atliekos turi būti perdirbtos ir kitaip panaudotos.	Užduotis sprendžiama kompleksiskai vykdant kitų punktų užduotis	MAATC, Šakių raj. savivaldybė, AM, MRATS papildančių sistemų sutarčių vykdytojai- pakuočių tvarkymo organizacijos	2014-2016	
P2.17. Iki 2020 metų užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 35 procentų savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų per metus, o kitos susidariusios komunalinės atliekos turi būti perdirbtos ir kitaip panaudotos.	Užduotis sprendžiama kompleksiskai vykdant kitų punktų užduotis	MAATC, Šakių raj. savivaldybė, AM, MRATS papildančių sistemų sutarčių vykdytojai- pakuočių tvarkymo organizacijos	2014-2018	
P2.18. Užtikrinti, kad nebūtų viršytas didžiausias leistinas šalinti sąvartyne komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekis: <ul style="list-style-type: none"> • nuo 2014 iki 2015 metų, tonos/metus - 4 082; • nuo 2016 iki 2017 metų, tonos/metus - 3 673; • nuo 2018 iki 2019 metų, tonos/metus - 3 265; • nuo 2020 metų, tonos/metus - 2 857. 	1. Užduotis sprendžiama kompleksiskai vykdant kitų punktų užduotis 2. BSA konteineriai/dėžės(regionui): 2.1. gyventojų, gyvenančių namų valdose aprūpinimas 14 000 vnt. konteinerių nuo 2014 m., 14 000 vnt. nuo 2015 m.; 2.2.daugiabučių gyventojų aprūpinimas konteineriais- 7 000 vnt. nuo 2015 m.; 2.3 Juridinių asmenų aprūpinimas – 900 vnt.	MAATC, Šakių raj. savivaldybė, AM,	2014-2020	6000 tūkst. 3000 tūkst.
P2.19. Užtikrinti, kad iki 2020 metų mažiausiai 50 proc. (vertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų,	1. Užduotis sprendžiama kompleksiskai vykdant kitų punktų užduotis	MAATC, Šakių raj. savivaldybė, AM, MRATS papildančių	2014-2020	

<i>Užduotys</i>	<i>Veiksmai</i>	<i>Vykdytojas</i>	<i>Numatyti vykdymo metai</i>	<i>Finansavimas (regiono mastu)</i>
plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiamos naudoti pakartotinai ir perdirbti.	2. Aprūpinti gyventojus atliekų surinkimo priemonėmis pagal jau pasirašytas sutartis su pakuočių organizacijomis.	sistemų sutarčių vykdytojai- pakuočių tvarkymo organizacijos		

38 lentelė. Veismų programa krypčiai P3 „Principai ne tik popieriuje“ įgyvendinti

<i>Užduotys</i>	<i>Veiksmai</i>	<i>Vykdytojas</i>	<i>Numatyti vykdymo metai</i>	<i>Finansavimas (regiono mastu)</i>
P3.1. Bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais iki 2015 metų sukurti <i>trūkstantą</i> pakuočių atliekų, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ir jų dalių, alyvų atliekų, baterijų ir akumuliatorių atliekų surinkimo tinklą.	Įgyvendinti ruošiamas sutartis su Organizacijomis dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų bei baterijų ir akumuliatorių atliekų surinkimo.	MAATC, Organizacijos	2014	Organizacijos
	Pasirašyti analogiškas sutartis su Organizacijomis dėl padangų, alyvų ir kt. surinkimo	MAATC, Organizacijos	2014 - 2015	Organizacijos
P3.2. Stiprinti gamintojų atsakomybės principą pasitelkiant RAAD. Į sąvartyną turi pakliūti tik netinkamos perdirbti ar kitaip naudoti atliekos.	Savivaldybėje veikiančių gamybos įmonių pristatomų atliekų kontrolė su RAAD pagalba.	MAATC, RAAD	2014 – 2020, nuolat	
P3.3. Inertinių ir kitų atliekų srauto kontrolė	Patikslinti sraute susidarančių atliekų kiekį, siūlyti savivaldybei neišduoti statybos/remonto darbų leidimo, kol darbus atliekantis asmuo neišgijo tam skirto konteinerio.	MAATC, Šakių raj. savivaldybė	2014 – 2020, nuolat	
	Prašyti gamintojų pateikti MAATC savo pelenų tvarkymo planus.			

39 lentelė. Veismų programa politikos krypčiai P4. „Atliekų tvarkymo paslauga – viešoji paslauga“ įgyvendinti

<i>Užduotys</i>	<i>Veiksmai</i>	<i>Vykdytojas</i>	<i>Numatyti vykdymo metai</i>	<i>Finansavimas (regiono mastu)</i>
-----------------	-----------------	-------------------	-------------------------------	-------------------------------------

P4.1 Iki 2015 metų pabaigos patobulinti internetinį tinklą.	Aiškiau pateikti informaciją atliekų turėtojui, nurodyti daugiau informacijos	MAATC	2014-2015, nuolat	10 tūkst.
P4.2 Užtikrinti, kad visuomenė informuotumo ir sąmoningumo lygis atliekų tvarkymo klausimais nuolat didėtų.	Nuolat vykdyti visuomenės informavimą ir švietimą atliekų tvarkymo klausimais.	MAATC, Šakių raj. savivaldybė, seniūnijos, operatoriai, Organizacijos	2014 – 2020, nuolat	Įeina į P2.1., P2.2., P2.3 finansavimą
P4.3 Siekti, kad atliekų turėtojai bendradarbiautų su MAATC ir savivaldybėmis	Rengti apklausas, skatinti teikti pasiūlymus dėl paslaugos tobulinimo ir atliekų tvarkymo sistemos gerinimo	MAATC, Šakių raj. savivaldybė, seniūnijos	2014 – 2020, nuolat	
P4.4 Užtikrinti, kad ir toliau viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga būtų teikiama 100 proc. atliekų turėtojų.	Stebėti ir atnaujinti nekilnojamojo turto savininkų sąrašus, sudaryti sąlygas jiems naudotis atliekų tvarkymo paslauga	MAATC, Šakių raj. savivaldybė	2014 – 2020, nuolat	

40 lentelė. Veiksmų programa politikos kryptčiai P5. „Tobulumui ribų nėra“ įgyvendinti

<i>Užduotys</i>	<i>Veiksmai</i>	<i>Vykdytojas</i>	<i>Numatyti vykdymo metai</i>	<i>Finansavimas (regiono mastu)</i>
P5.1 Užtikrinti, kad MRATS veiktų remiantis aplinkos apsaugos vadybos principais.	Įdiegti MAATC aplinkos vadybos sistemą ir ją tobulinti, atsižvelgiant į besikeičiančias sąlygas.	MAATC, konsultantai	2014 – 2020, nuolat	Žr. P2.5. punktą
P5.2 Užtikrinti, kad MAATC, savivaldybių, seniūnijų personalo kvalifikacija nuolat būtų tobulinama.	Parengti MRATS mokymų programą ir ją įgyvendinti.	MAATC, Šakių raj. savivaldybė, seniūnijos	2014 – 2020, nuolat	Įeina į P2.1., P2.2., P2.3 finansavimą MAATC, savivaldybės, ES parama

3. Plano įgyvendinimo finansavimas ir poveikis atliekų tvarkymo paslaugos kainai

Kadangi savivaldybė yra bendros regioninės atliekų tvarkymo sistemos dalis, finansiniai skaičiavimai bei vertinimai atliekami ir pateikiami regiono mastu. Atliekant Marijampolės regiono ATP įgyvendinimo finansavimo ir jo poveikio atliekų tvarkymo kainai vertinimą (žr. regiono ATP 6 priedą) buvo remtasi sekančiomis makroekonominėmis prielaidomis:

- Vidutinės disponuojamos namų ūkio pajamos (Lt per mėn.) pagal paskutinius Lietuvos statistikos departamento duomenis⁴⁴ Marijampolės regione 2010 m. buvo 1875 Lt per mėn. Pateikti skaičiai rodo, kad nuo 2007 m. jos kasmet mažėjo. Lietuvos ekonomikai atsigaunant turėtų kilti ir vidutinės disponuojamos namų ūkio pajamos, tačiau turint omenyje infliacijos įtaką realioms disponuojamoms namų ūkio pajamoms, daroma prielaida, kad jos 2014 - 2020 m. periodu išliks nepakitusias;
- Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis Lietuvoje 2011 m. kovo 1 d. buvo 1 mln. 267 tūkst. namų ūkių. Vidutinį namų ūkį sudarė 2,38 asmens. Darant prielaidą, kad Marijampolės regione gyventojų skaičius turėtų mažėti 1 proc. kasmet, prognozuojamas vidutinio namų ūkio dydžio sumažėjimas iki 2,21 gyventojų 2020 m.;
- Marijampolės regiono gyventojas už atliekų tvarkymo paslaugas moka 7,26 Lt per mėn. (remtasi keturiose savivaldybėse patvirtintais tarifais fiziniams asmenims, sudariusiems sutartį su MAATC dėl komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugų, išskyrus Marijampolės savivaldybę).

Socialiniai veiksniai plano realumui turi nepaprastai didelę reikšmę, todėl įvertinant būsimosios atliekų tvarkymo sistemos tinkamumą būtina atsižvelgti į tai, ar vienam gyventojui tenkančios santykinės atliekų tvarkymo sąnaudos neviršija 1% vidutinių namų ūkio disponuojamų pajamų. Atlikti skaičiavimai rodo, jog Marijampolės regione 2014 m. namų ūkio išlaidos per mėn. už MAATC teikiamas atliekų tvarkymo paslaugas sudarytų 0,91 proc. nuo vidutinių disponuojamų namų ūkio pajamų per mėn. ir būtų ties 1 proc. riba. Marijampolės regiono savivaldybės priėmus sprendimą jų nedidinti, 2020 m. minėtas rodiklis siektų 0,86 proc. Verta paminėti, jog šiuo metu Marijampolės savivaldybėje šis rodiklis sudaro 1,22 proc., kadangi remiantis savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintas 8 Lt be PVM tarifas už atliekų tvarkymo paslaugas. Įvertinus aukščiau minėtas sąlygas, Marijampolės regiono ATP pasirinktame realistiniame scenarijuje pateikiamos užduotys ir jų įgyvendinimo priemonės, kurios užtikrintų Marijampolės RATS gyvybingumą nedidinant regiono gyventojams mokesčių už MAATC teikiamas komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugas.

3.1. MAATC išlaidų sumažinimo galimybės

Siekiant šio tikslo, (žr. regiono ATP 6 priedą) realistiniame scenarijuje numatomas pirminio rūšiavimo šaltinyje ženklus padidėjimas, kuris sumažintų MAATC išlaidas mokamas komunalinių atliekų surinkimo operatoriui už surinktas komunalines atliekas. Sėkmingas užduočių įgyvendinimas 2014-2020 m. generuotų teigiamą pinigų srautą nuo 0,4 mln. Lt iki 3,2 mln. Lt kiekvienais metais. 2015 m. pasibaigus tarp MAATC ir komunalinių atliekų surinkimo vežėjo pasirašytai sutarčiai, būtų skelbiamas naujas viešasis konkursas, kurio sąlygose būtų įtraukta nuostata, kad teikiant komunalinių atliekų surinkimo paslaugas nuo 2016 m. ribiniai kaštai už 1 tonos surinkimą Marijampolės regione neviršytų 95 Lt (be PVM) (minėtas sprendinys MAATC sėkmingai buvo įgyvendintas MBA įrenginio pirkimo konkurse; taip pat -2013 m. birželio mėn. Klaipėdos RATC paskelbė tarptautinį uostamiesčio komunalinių atliekų surinkimo ir išvežimo į Dumpių sąvartyną paslaugų pirkimo atvirąjį konkursą, kuriame numatoma, kad vežimo kaina neturėtų viršyti 95 litų už toną - maždaug 35 proc. mažiau nei dabar (144 Lt su PVM)). Šios priemonės sėkmingas įgyvendinimas sumažintų MAATC išlaidas apie 1 mln. kasmet.

44

www.db1.stat.gov.lt/statbank/selectvarval/saveselections.asp?MainTable=M3080104&PLanguage=0&TableStyle=&Buttons=&PXSId=20750&IQY=&TC=&ST=ST&rvar0=&rvar1=&rvar2=&rvar3=&rvar4=&rvar5=&rvar6=&rvar7=&rvar8=&rvar9=&rvar10=&rvar11=&rvar12=&rvar13=&rvar14=

Nuo 2016 m. pradėjus veikti MBA įrenginiui į regioninį sąvartyną šalinimui per metus patektų apie 10 tūkst. tonų komunalinių atliekų. Kadangi dabartiniu metu regioninio sąvartyno operatoriaus paslaugų kaina už komunalinių atliekų tvarkymą svyruoja apie 28 Lt/toną ir paskutiniiais paslaugos teikimo metais sieks 1,037 mln., prognozuojama, kad nuo 2016 m. regioninio sąvartyno eksploatacijos kaštai neviršys 300 tūkst. per metus ir sumažins MAATC išlaidas 700 tūkst. kasmet.

Įgyvendinus priemones susijusias su atliekų tvarkymo sistemą papildančių sutarčių sudarymu, sumažėtų APA eksploatacijos apimtys. Nuo 2016 m. prognozuojamas 200 tūkst. Lt MAATC išlaidų sumažėjimas per metus APA eksploatacijai. Šis sprendinys būtų įgyvendinamas kartu su naujo komunalinių atliekų surinkimo operatoriaus atrankos konkursu.

3.2. Marijampolės regiono ATP įgyvendinimo finansavimas

Įvertinus tai, kad įgyvendinus numatytas priemones būtų ženkliai padidintas AŽ, BSA bei kitų komunalinių atliekų pirminis rūšiavimas šaltinyje, galutiniam apdorojimui į MBA įrenginius (žr. regiono ATP 6 priedą) 2016 m. patektų 41.420 tonos komunalinių atliekų. Jų tvarkymas MRATS papildomai kainuotų 2.858.004 Lt. 2020 m. šis kiekis sumažėtų iki 29.625 tonų ir padidintų MAATC išlaidas 2.044.138 Lt.

Planuojamų pagrindinių Marijampolės regiono ATP priemonių finansavimui numatomos sekančios finansavimo galimybės:

- ū MBA įrenginio statyba 2014 -2015 m. Projekto vertė – 33 mln. Lt. MAATC lėšos (15 proc.) – 4,95 mln. Lt. Planuojama Europos investicijų banko paskola, kurios terminas 20 m., metinės palūkanos – 3,3 proc. Numatomas lengvatinis periodas – 1 metai (mokamos tik palūkanos);
- ū BSA kompostavimo konteinerių pirkimas 1 etapas, 2014 m. Projekto vertė – 3 mln. Lt. MAATC lėšos (15 proc.) – 450 tūkst. Planuojama Europos investicijų banko paskola, kurios terminas 10 m., metinės palūkanos – 3,3 proc. Numatomas lengvatinis periodas – 1 metai (mokamos tik palūkanos);
- ū BSA kompostavimo konteinerių pirkimas 2 etapas, 2015 m. Projekto vertė – 6 mln. Lt. MAATC lėšos (15 proc.) – 900 tūkst. Planuojama Europos investicijų banko paskola, kurios terminas 10 m., metinės palūkanos – 3,3 proc. Numatomas lengvatinis periodas – 1 metai (mokamos tik palūkanos);
- ū Regioninio sąvartyno 3-4 sekcijų statyba. Projekto vertė – 4,7 mln. Lt. Projektą 100 proc. finansuoja MAATC. Planuojama komercinio banko paskola, kurios terminas 10 m., metinės palūkanos – 3,3 proc.
- ū KAK panaudojimo Galimybių studija Marijampolės apskrityje ir Poveikio aplinkai vertinimo darbai pasirinktai vietai, 2014 metai. Darbų vertė – 300 tūkst. Lt. Finansavimo šaltinis - ES subsidija.
- ū Patvirtinus poreikį. Planuojama Techninio projekto ir konkursinės dokumentacijos parengimas Privataus ir Viešojo sektorių partnerystės konkursui. Nugalėtojo atranka. 2015 metai. 300 tūkst. Lt. Finansavimo šaltinis - ES subsidija.

Prognozuojama, kad paminėtų investicinių projektų finansavimas 2016 m. MAATC kainuotų 453 tūkst. Lt ir nuo 2016 m. - padidėtų iki 1.052 tūkst. Lt.

Visų aukščiau išvardintų priemonių sėkmingas įgyvendinimas padėtų subalansuoti MAATC pinigų srautus bei užtikrintų Marijampolės regioninės atliekų tvarkymo sistemos tvarumą 2014-2020 m. Vertinant Marijampolės regiono ATP įgyvendinimo priemones ir jų finansavimo įtaką atliekų tvarkymo paslaugos kainai, buvo padaryta prielaida, kad po komunalinių atliekų apdorojimo MBA įrenginyje susidarantių KAK (kietojo atgautojo kuro) ir stabilato (biologiškai apdorota frakcija) tolimesnis tvarkymas nepadidins MAATC papildomų sąnaudų.

KAK tolimesnio panaudojimo Marijampolės apskrityje galimybėms nustatyti siūloma numatyti Galimybių studijos finansavimą naujajame periode. Patvirtinus poreikį KAK panaudojimo rezultatų panaudojimą, subsidijų iš ES pagalba, sukurti KAK deginimo pajėgumus vienoje iš Marijampolės apskrities savivaldybių išplečiant esamus šilumos ir elektros energijos gamybos pajėgumus.

VIII. Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai ir kontrolė

Pagrindiniai šio Šakių raj. savivaldybės atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo kriterijai:

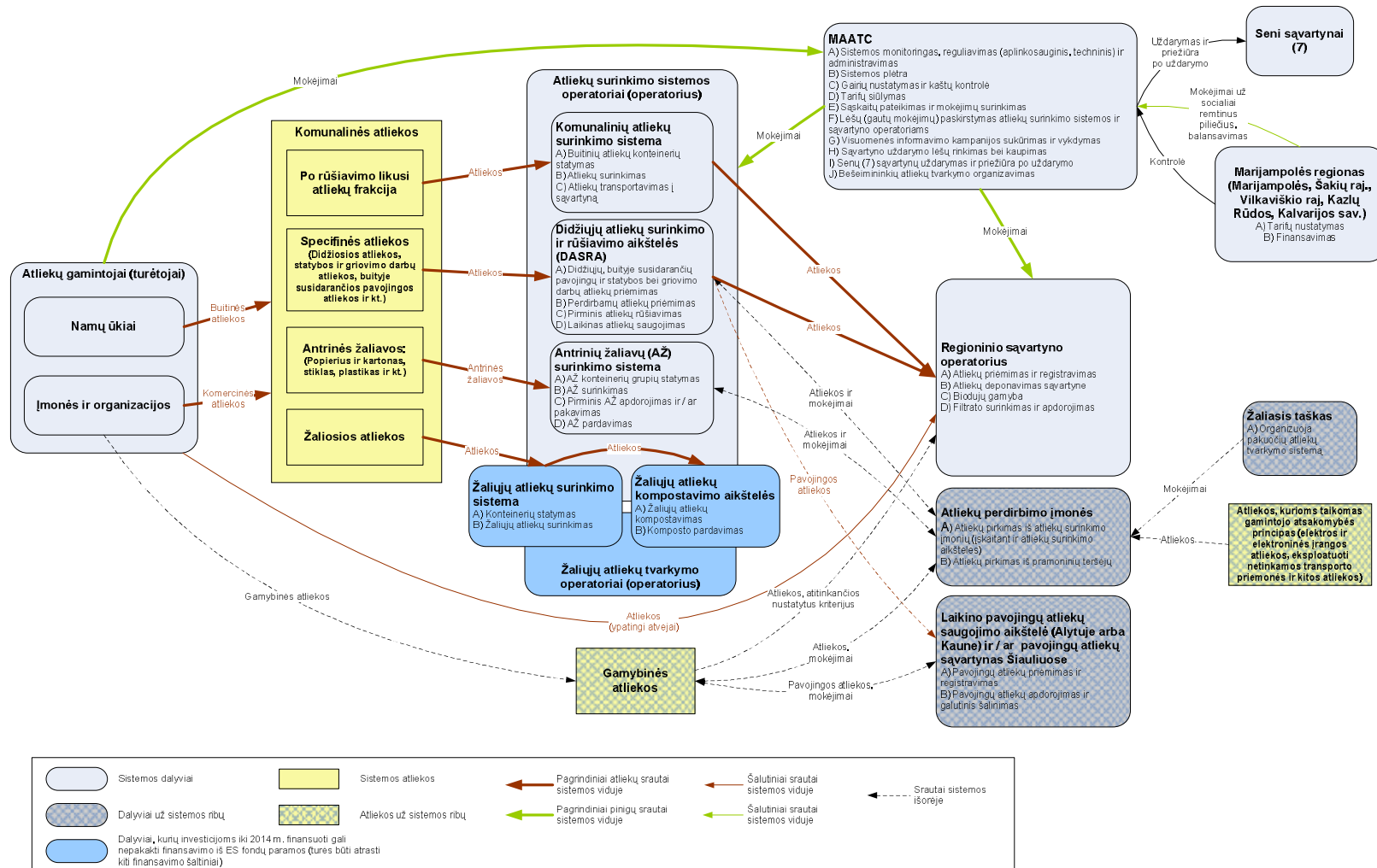
1. numatytų tikslų pasiekimo ir uždavinių įgyvendinimo lygis (36- 40 lent.);
2. faktinio atskiro atliekų surinkimo ir šalinimo sąvartyne procentas palyginus su realistinio scenarijaus prognozuojamais atliekų srautais (VII skyrius "1. Realistinis scenarijus - Šakių savivaldybė");
3. rodikliai, nusakantys atliekų prevencijos, paruošimo pakartotiniam naudojimui, atliekų perdirbimo, atliekų naudojimo ir šalinimo lygį savivaldybėje:
  - § bendras komunalinių atliekų susidarymas, tonomis per metus;
  - § komunalinių atliekų susidarymas vienam gyventojui, kilogramais per metus;
  - § pakartotiniam naudojimui paruoštų atliekų kiekiai, tonomis per metus;
  - § pakartotiniam naudojimui paruoštų atliekų kiekiai, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio;
  - § Iš gyventojų ir juridinių asmenų atskirai surinktų antrinių žaliavų kiekiai, tonomis per metus ir proc. nuo bendro atliekų kiekio pagal atliekų kategorijas (popieriaus ir kartono, stiklo, plastikų, metalo atliekos);
  - § atskirai surinktų elektros ir elektroninės įrangos, statybos ir inertinių atliekų, tekstilės ir kt. kiekiai, tonomis per metus ir proc. nuo susidarančių kiekio;
  - § atskirai surinktų ir sukompostuotų biologinių atliekų kiekiai, tonomis per metus ir proc. nuo bendro atliekų kiekio ir nuo BSA susidarančių kiekio;
  - § bendras perdirbtų komunalinių atliekų kiekis, tonomis per metus;
  - § bendras perdirbtų komunalinių atliekų kiekis, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio;
  - § panaudotų energijai gauti komunalinių atliekų kiekis, proc. nuo bendro susidariusių komunalinių atliekų kiekio;
  - § pašalintų sąvartyne komunalinių atliekų kiekis, tonomis per metus.

Metams pasibaigus, remiantis metų eigoje vykdytais atliekų sudėties tyrimais, turi būti tikslinami atliekas sudarančių frakcijų srautai. 2 punkte numatytas vertinimas atliekamas patikslinus šiuos srautus.

Šakių raj. savivaldybės atliekų tvarkymo planas turi būti peržiūrimas ne rečiau kaip kartą metuose ir, esant poreikiui, atnaujinamas.

1 priedas. Marijampolės regiono atliekų tvarkymo sistemos modelis

Marijampolės regiono atliekų tvarkymo sistemos modelis (iki 2014 m.)

2 priedas. Marijampolės regiono atliekų tvarkymo infrastruktūra, 2013 06 30⁴⁵

1. Įrenginiai (be konteinerių)

Įrenginys		Įrenginio našumas
1. Marijampolės regioninis nepavojingų atliekų sąvartynas		38 000 t/m
Atliekų kodas	Atliekų pavadinimas	
01 04 09	Smėlio ir molio atliekos	
02 03 04	Medžiagos netinkamos vartoti ir perdirbti	
02 04 01	Purvas, likęs nuvalius ir nuplovus runkelius	
02 06 01	Medžiagos netinkamos vartoti ir perdirbti	
02 07 01	Žaliavų plovimo, valymo ir mechaninio smulkinimo atliekos	
02 07 04	Medžiagos netinkamos vartoti ir perdirbti	
03 01 05	Pjuvenos, drožlės, skiedros, mediena, medienos drožlių plokštės ir fanera, nenurodyti 03 01 04	
03 01 99	Dekoratyviniis popierius ir plėvelė	
04 02 09	Sudėtinių medžiagų (impregnuoti tekstilės gaminiai, elektromerai, termoplastų) atliekos	
04 02 15	Apdailos atliekos	
04 02 21	Neperdirbto tekstilės pluošto atliekos	
04 02 22	Perdirbto tekstilės pluošto atliekos	
07 02 13	Plastikų atliekos	
10 01 01	Dugno pelenai, šlakas ir garo katilų dulkės	
10 01 02	Lakieji anglių pelenai	
10 01 03	Lakieji durpių ir neapdorotos medienos pelenai	
10 09 03	Krosnių šlakai	
10 11 03	Stiklo pluošto medžiagų atliekos	
12 01 05	Plastiko drožlės ir nuopjovos	
12 01 13	Suvirinimo atliekos	
12 01 21	Naudotos šlifavimo dalys ir šlifavimo medžiagos	
15 01 05	Kombinuotosios pakuotės	
15 01 06	Mišrios pakuotės	
15 01 09	Pakuotės iš tekstilės	
15 02 03	Absorbentai, filtrų medžiagos, pašluostės ir apsauginiai drabužiai, nenurodyti 15 02 02	
16 01 12	Stabdžių trinkelės, nenurodytos 16 01 11	
16 01 19	Plastikai	
16 01 20	Stiklas	
17 02 01	Medis	
17 02 02	Stiklas	
17 02 03	Plastikas	
17 03 02	Bituminiai mišiniai, nenurodyti 17 03 01	
17 06 04	Izoliacinės medžiagos	
18 01 04	Atliekos, kurių rinkimui ir šalinimui netaikomi specialūs reikalavimai, kad būtų išvengta infekcijos (pvz., tvarsliava, gipso tvarsčiai, skalbiniai, vienkartiniai drabužiai, vystyklai)	
19 07 02	Koncentratas iš nuotekų valymo įrenginių	
19 08 01	Rūšiavimo atliekos	
19 08 02	Smėliagaudžių atliekos	
19 12 04	Plastikai ir guma	

⁴⁵ MAATC, UAB "Marijampolės švara"

19 12 12	Kitos mechaninio atliekų apdorojimo atliekos	
19 12 08	Tekstilės dirbiniai	
20 01 02	Stiklas	
20 01 10	Drabužiai	
20 01 11	Tekstilės gaminiai	
20 01 38	Mediena	
20 01 39	Plastikai	
20 01 41	Kaminų valymo atliekos	
20 02 03	Kitos biologiškai nesuyrančios atliekos	
20 03 01	Mišrios komunalinės atliekos	
20 03 02	Turgaviečių atliekos	
20 03 03	Gatvių valymo liekanos	
20 03 07	Didžiosios atliekos	
20 03 99	Kitaip neapibrėžtos atliekos	
2. Inertinių atliekų aikštelė prie regioninio sąvartyno		3160 t/m
Atliekų kodas	Atliekų pavadinimas	
17 01 01	Betonas	
17 01 02	Plytos	
17 01 03	Čerpės ir keramika	
17 01 07	Betono, plytų, čerpių ir keramikos gaminių mišiniai, nenurodyti 17 01 06	
17 05 04	Gruntas ir akmenys, nenurodyti 17 05 03	
17 05 08	Kelių skalda, nenurodyta 17 05 07	
17 08 02	Gipso izoliacinės statybinės atliekos	
17 09 04	Mišrios statybinės ir griovimo atliekos, nenurodytos 17 09 01, 17 09 02 ir 17 09 03	
20 02 02	Gruntas ir akmenys	
3. Šakių raj. didžiųjų ir specifinių atliekų priėmimo aikštelė – 1 vnt.		1885,9 t/m
Atliekų kodas	Atliekų pavadinimas	
15 01 01	Popieriaus ir kartono pakuotė	
15 01 02	Plastmasinės pakuotės atliekos	
15 01 04	Metalinės pakuotės atliekos	
15 01 07	Stiklinės pakuotės atliekos	
16 01 03	Naudotos padangos	
17 09 04	mišrios statybinės ir griovimo atliekos, nenurodytos 17 09 01, 17 09 02 ir 17 09 03	
20 01 01	Popieriaus ir kartono atliekos	
20 01 02	Stiklas	
20 01 13*	Tirpikliai	
20 01 14*	Rūgštys	
20 01 15*	Šarmai	
20 01 17*	Fotografijos cheminės medžiagos	
20 01 21*	Liuminescencinės lempos	
20 01 23*	nebenaudojama įranga, kurioje yra chlorfluorangliavandenilių	
20 01 27*	Dažai, rašalai, klijai ir dervos, kuriuose yra pavojingų cheminių medžiagų	
20 01 29*	plovikliai, kuriuose yra pavojingų cheminių medžiagų	
20 01 31*	citotoksiniai ir citostatiniai vaistai	
20 01 33*	baterijos ir akumuliatoriai, nurodyti 16 06 01, 16 06 02 arba 16 06 03,	

	nerūšiuotos baterijos ar akumulatoriai, kuriuose yra tos baterijos	
20 01 35*	nebenaudojama elektros ir elektroninė įranga, nenurodyta 20 01 21 ir 20 01 23, kurioje yra pavojingų sudedamųjų dalių	
20 01 36	nebenaudojama elektros ir elektroninė įranga, nenurodyta 20 01 21, 20 01 23 ir 20 01 35	
20 01 38	mediena, nenurodyta 20 01 37	
20 01 39	plastikai	
20 01 40	metalai	
20 03 01	Mišrios komunalinės atliekos	
20 03 07	Didžiosios atliekos	
15 01 10*	pakuotės, kuriose yra pavojingų cheminių medžiagų likučių arba kurios yra jomis užterštos	
13 02 08*	kita variklio, pavarų dėžės ir tepalinė alyva	
15 02 02*	absorbentai, filtrų medžiagos (įskaitant kitaip neapibrėžtus tepalų filtrus), pašluostės, apsauginiai drabužiai, užteršti pavojingomis cheminėmis medžiagomis	
16 01 07*	tepalų filtrai	
16 06 01*	švino akumulatoriai	
17 06 05*	statybinės medžiagos, turinčios asbesto	
16 01 19	plastikai	
16 01 20	stiklas	
06 04 04*	Atliekos kuriose yra gyvsidabrio	
08 01 19*	Vandeninės suspensijos, kuriose yra dažų ar lako, kuriuose yra organinių tirpiklių ar kitų pavojingų cheminių medžiagų.	
13 02 04*	Mineralinė chlorintoji variklio, pavarų dėžės ir tepalinė alyva	
13 02 05*	Mineralinė nechlorintoji variklio, pavarų dėžės ir tepalinė alyva	
13 02 06*	Sintetinė variklio, pavarų dėžės ir tepalinė alyva	
13 02 07*	Lengvai biologiškai suyranči variklio, pavarų dėžės ir tepalinė alyva	
15 01 11*	Metalinės pakuotės, įskaitant suslėgto oro talpyklas, kuriose yra pavojingų kietų poringų rišamųjų medžiagų	
20 01 34	baterijos ir akumulatoriai, nenurodyti 20 01 33	
02 01 04	plastikų atliekos (išskyrus pakuotę)	
03 01 05	Pjuvenos, drožlės, skiedros, mediena, medžio drožlių plokštės ir fanera	
03 03 08	perdirbti skirti popieriaus ir kartono rūšiavimo atliekos	
15 01 03	medinės pakuotės	
15 01 05	kombinuotosios pakuotės	
15 01 06	Mišrios pakuotės	
16 01 17	Juodieji metalai	
16 02 14	nebenaudojama įranga, nenurodyta 16 02 09 - 16 02 13	
16 02 16	sudedamosios dalys, išimtos iš nebenaudojamos įrangos, nenurodytos 16 02 15	
17 02 01	medis	
17 02 02	stiklas	
17 02 03	plastikas	
17 04 05	geležis ir plienas	
19 05 03	netinkamas naudoti kompostas	
19 12 01	popierius ir kartonas	
19 12 02	juodieji metalai	
19 12 03	spalvotieji metalai	
19 12 04	plastikai ir guma	
19 12 05	stiklas	
19 12 07	mediena, nenurodyta 19 12 06	
19 12 08	tekstilės dirbiniai	
20 01 10	drabužiai	
20 01 11	tekstilės gaminiai	
20 02 01	Biologiškai suyrančios atliekos	
08 01 11*	dažų ir lako, kuriuose yra organinių tirpiklių ar kitų pavojingų cheminių medžiagų, atliekos	
08 01 21*	dažų ar lako nuėmiklių atliekos	
08 03 12*	dažų atliekos, kuriose yra pavojingų cheminių medžiagų	
08 03 17*	spaustuvinio dažiklio atliekos, kuriose yra pavojingų cheminių medžiagų	

13 01 01*	alyva hidraulinėms sistemoms, kurioje yra PCB'	
13 01 13*	Kita alyva hidraulinėms sistemoms	
13 03 10*	izoliacinė ir šilumą perduodanti alyva	
13 08 99*	Kitaip neapibrėžtos atliekos	
16 06 05*	Kitos baterijos ir akumuliatoriai	
16 01 13*	Stabdžių skystis	
16 01 14*	aušinamieji skysčiai, kuriuose yra pavojingų cheminių medžiagų	
16 02 13*	nebenaudojama įranga, kurioje yra pavojingų sudedamųjų dalių, nenurodytų 16 02 09 - 16 02 12	
16 02 15*	pavojingos sudedamosios dalys, išimtos iš nebenaudojamos įrangos	
16 05 06*	laboratorinės cheminės medžiagos, įskaitant laboratorinių cheminių medžiagų mišinius, sudarytos iš pavojingų cheminių	
18 01 01	Aštrūs daiktai (išskyrus 18 01 03)	
18 01 06*	cheminės medžiagos, sudarytos iš pavojingų cheminių medžiagų arba jų turinčios	
18 01 08*	citotoksiniai arba citostatiniai vaistai	
18 01 09	vaistai, nenurodyti 18 01 08	
18 02 01	Aštrūs daiktai (išskyrus 18 02 03)	
18 02 05*	cheminės medžiagos, sudarytos iš pavojingų cheminių medžiagų arba jų turinčios	
18 02 07*	citotoksiniai arba citostatiniai vaistai	
18 02 08	vaistai, nenurodyti 18 02 07	
20 01 32	vaistai, nenurodyti 20 01 31	
4. Šakių raj. žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė		1400 t/m
Atliekų kodas	Atliekų pavadinimas	
20 02 01	Biologiškai suyrančios atliekos	
20 01 38	Mediena, nenurodyta 20 01 37	
03 01 01	Medžio žievės ir kamščiamedžio atliekos	
03 01 05	Pjuvenos, drožlės, skiedros, mediena, nenurodyti 03 01 04	
03 01 99	Kitaip neapibrėžtos atliekos	
03 03 01	Medžio žievės ir medienos atliekos	
17 02 01	Medis	
02 01 07	Miškininkystės atliekos	
02 03 04	Medžiagos netinkamos vartoti ar perdirbti (vaisių, daržovių, grūdų ir jų produktų gamybos)	
02 07 04	Medžiagos netinkamos vartoti ar perdirbti (supuvę obuoliai, obuolių išspaudos ir kt.)	
5. Transporto priemonės, krautuvai (bendri regiono)		Vnt.
Šiukšliavėžės,	19 vnt.	Iki 10-15 t
Šiukšliavėžės, su manipulatoriumi	1 vnt.	
Šiukšliavėžės,	1 vnt.	Iki 3,5 t
Krovininiai automobiliai, Su "Hook" tipo pakėlimo mechanizmu	6 vnt.	
Krovininiai automobiliai, Su ASK tipo pakėlimo mechanizmu	5 vnt.	
Krovininiai automobiliai, Su tentu	5 vnt.	
Savivartis	3 vnt.	
Savivartis, Su manipulatoriumi	2 vnt.	
Automobilines priekabos	5 vnt.	
Autokrautuvai	2 vnt.	
Traktoriai vikšriniai	2 vnt.	
Frontaliniai krautuvai	2 vnt.	
Ratiniai ekskavatoriai	1 vnt.	
6. Kita technika, įrengimai		
Sijotuvai bioskaidžiams atliekoms	1 vnt.	3000 t/m
Mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo linija	1 vnt.	48000 t/m
Antrinių žaliavų rūšiavimo linija	1 vnt.	10000 t/m
Komposto vartytuvai BACKHUS 17.43		2 vnt.

Sijotuvas TERRA SELECT T3		2 vnt.
Ratinis krautuvas LW300K		10 vnt.
Svarstyklės		10 vnt.

2. Konteineriai, 2013 06 30

2.1. Mišrių komunalinių atliekų surinkimo konteineriai, vnt.⁴⁶

Savivaldybės pavadinimas	Konteinerių talpa, m3							Iš viso
	1,1	0,77	0,66	0,08	0,12	0,14	0,24	
Šakių raj.	1125	107	50	25	3.017	2.768	1.438	8.530

2.2. Antrinių žaliavų surinkimo konteineriai, vnt.

Savivaldybės pavadinimas	Konteinerių paskirtis		
	Popieriui	Stiklui	Plastikui
Šakių raj.	117	170	181

2.3. Žaliosiems atliekoms skirti konteineriai (individualių namų kvartaluose)

Savivaldybės pavadinimas	Vnt.	Talpa
Šakių raj.	1	15 m3

2.4. Kiti konteineriai (bendri regiono), vnt.

Įrangos pavadinimas	Vnt.	Talpa
Presavimo konteineriai, mobilūs ir stacionarūs	21 vnt.	
Konteineriai	36 vnt.	20-40 m3
Konteineriai	15 vnt.	10 m3
Gofroplastiko/kartono dėžutės rūšiavimui	219 vnt.	0,06-0,86 m
Rūšiavimo dėžės	30 vnt.	0,12 m
Atsarginiai konteineriai mišrioms komunalinėms atliekoms	0,08 -0,24 m	630 vnt.
	0,66-1,1	83 vnt.
Atsarginiai konteineriai antrinėms žaliavoms		15 kompl.

⁴⁶ MAATC, UAB "Marijampolės švara"

3 priedas Komunalinių atliekų kiekiai ir sudėtis pagal susidarymo šaltinį Šakių raj. savivaldybėje 2013 m. (tonos)⁴⁷

Komunalinių atliekų rūšis	Susidarymas pas gyventojus			Susidarymas pas juridinius asmenis			Komunalinių atliekų kiekiai Šakių raj. savivaldybėje iš viso					
	Kiekis MKA sraute	Surinkta atskirai	Viso gyventojai	Kiekis MKA sraute	Surinkta atskirai	Viso JA	Kiekis MKA sraute	Proc. nuo bendro kiekio	Surinkta atskirai	Proc. nuo bendro kiekio	Viso komunalinių atliekų	Komunalinių atliekų sudėtis
Biologiškai skaidžios	2.614	213	2.827	609	207	816	3.224	35,7%	420	4,6%	3.644	40,3%
Popieriaus/kartono	381	42	423	89	3	91	469	5,2%	45	0,5%	514	5,7%
Biologiškai skaidžios iš viso	2.995	255	3.250	698	209	908	3.693	40,9%	465	5,1%	4.158	46%
Plastikai	952	47	999	222	2	224	1.174	13,0%	49	0,5%	1.223	13,5%
Stiklas	254	123	377	59	11	71	313	3,5%	135	1,5%	448	5,0%
Metalo laužas	159	-	159	37	-	37	196	2,2%	-	0,0%	196	2,2%
Didžiosios atliekos	-	136	136	-	-	-	-	0,0%	136	1,5%	136	1,5%
Padangos	-	176	176	-	0	0	-	0,0%	176	1,9%	176	1,9%
Elektros ir elektroninės įranga	20	1	22	5	1	5	25	0,3%	2	0,0%	27	0,3%
Pavojingos atliekos	6	47	53	1	14	16	8	0,1%	61	0,7%	69	0,8%
Kitos atliekos	1.959	44	2.004	457	146	602	2.416	26,7%	190	2,1%	2.606	28,8%
Iš viso	6.345	830	7.175	1.479	384	1.863	7.824	86,6%	1.214	13,4%	9.038	100%
Iš jų antrinių žaliavų (tame tarpe pakuotės)	1.745	213	1.958	407	16	423	2.152	24%	229	3%	2.380	26,3%
Iš jų inertinių atliekų	761	41	802	177	48	226	939	10%	89	1%	1.028	11,4%

⁴⁷ Šaltinis: 2013 m. MAATC

4 priedas. Prognozuojami susidarančių komunalinių atliekų kiekiai ir sudėtis pagal susidarymo šaltinį Šakių raj. savivaldybėje 2020 m. (tonos)

Komunalinių atliekų rūšis	Susidarymas pas gyventojus				Susidarymas pas juridinius asmenis				Komunalinių atliekų kiekiai Šakių raj. savivaldybėje iš viso			
	Kiekis MKA sraute	Surinkta atskirai	Viso gyventojai	Kiekis MKA sraute	Surinkta atskirai	Viso JA	Kiekis MKA sraute	Proc. nuo bendro kiekio	Surinkta atskirai	Proc. nuo bendro kiekio	Viso komunalinių atliekų	Komunalinių atliekų sudėtis
Biologiškai skaidžios	1.208	1.620	2.827	204	612	816	1.412	16%	2.232	25%	3.644	40%
Popieriaus/kartono	148	275	423	46	46	91	194	2%	320	4%	514	6%
Biologiškai skaidžios iš viso	1.356	1.895	3.250	250	658	908	1.605	18%	2.552	28%	4.158	46%
Plastikai	349	650	999	112	112	224	461	5%	762	8%	1.223	14%
Stiklas	133	244	377	35	35	71	169	2%	279	3%	448	5%
Metalo laužas	55	103	159	18	18	37	74	1%	122	1%	196	2%
Didžiosios atliekos	-	136	136	-	-	-	-	0,0%	136	1,5%	136	1,5%
Padangos	-	176	176	-	0,2	0,2	-	0,0%	176	1,9%	176	1,9%
Elektros ir elektroninės įranga	2	20	22	1	5	5	3	0,03%	24	0,3%	27	0,3%
Pavojingos atliekos	1	52	53	0	16	16	1	0%	68	1%	69	1%
Kitos atliekos	1.398	606	2.004	338	265	602	1.736	19%	871	10%	2.606	29%
Iš viso	3.294	3.881	7.175	754	1.109	1.863	4.048	45%	4.990	55%	9.038	100,0%
Iš jų antrinių žaliavų (tame tarpe pakuotės)	685	1.273	1.958	211	211	423	896	10%	1.484	16%	2.380	26%
Iš jų inertinių atliekų	241	562	802	68	158	226	308	3%	720	8%	1.028	11%